

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

ANUL 40 AL REPUBLICII

Un an jubiliar, sărbătoresc: anul patruzeci al Republicii. Istorie vie, densă, care adună în matca și desfășurarea ei lupta pentru înfăptuirea ideilor și idealurilor de libertate națională și socială, toate marile acte de cuget și de voință prin care națiunea română, sub conducerea partidului său comunist, și-a asumat un nou destin politic, economic și social, astfel încât calea sa pe drumul progresului și civilizației socialiste să poată cunoaște și chipul faptei durabile și forța mereu trează și înnoitoare a spiritului revoluționar, creator. Dimensiunea momentului esențial de acum patru decenii cind țara se proclamă Republică încununa nu numai o luptă al cărei arc de boltă trecea prin focul eroicului act de la 23 August 1944, ci consacra, era menită să ridice și să consacre spre altitudini și adevăruri noi, revoluționare, o întreagă perioadă de zbateri și frământări ale căror cauze vizau direct și deschis viitorul, forța de asumare a libertății și independenței care, în dialectica muncii și vieții noi societății, se împletește într-atât de strins și cu necesitate mereu crescândă cu înfăptuirea și dezvoltarea una dintre cele mai substanțiale și mai viguroase opere morale și sociale, aceea a democrației, sistemului democratic al noastre muncitorești revoluționare. Congresul al IX-lea al partidului este un eveniment definitoriu în acest sens și pe traseul marilor sale deschideri, pe traseul realizării marilor obiective înscrise în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare fermă a patriei spre comunism, însemnătatea și semnificația actului proclamat care a consfințit menirea și realitatea ideii de Republică auveau să se confirme neîncetat și, din etapă în etapă, cu tot mai puternice și mai evidente înfăpturiri.

Virtuți glorioase ale luptei, ale gândirii politice și sociale înaintate, momente și evenimente de seamă ale istoriei noastre, înaintate și victorioase care au dat mereu un curs tot mai dinamic și un orizont de aspirații tot mai înalt existenței noastre ca națiune, ca țară și popor, a adunat și a reverberat în el acel act al constinției de sine a patriei cind s-a abolit monarhia ca un corp străin spiritului și specificului românesc și pe frontispiciul ideii de țară a fost așezată stema Republicii. Virtuți înaintate, glorioase auveau să fie înscrise în timp, sub strălucirea aceste steme cind, ca urmare a profundelor schimbări și mutații produse în viața economică și socială, în marea epocă inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, România a devenit Republică Socialistă. Era încă o victorie care avea să deschidă seria marilor cuceriri care au schimbat radical înfăptuirea țării și au ridicat dinamismul procesului de făurire a noi societăți la dimensiuni fără precedent. Se intra atunci sub semnele unei noi epoci, „Epoca Nicolae Ceaușescu”, iar la cîrmă supremă a țării, prin voința unanimă a poporului și pentru prima oară în istoria noastră, era investit primul președinte al Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Lucafaărul
Continuare în pag. a 2-a

NOI

Noi cărămizi cu suflet și lemn pentru pridvoare,
Noi pietre-n temelie și păzitori de porți,
Noi aurul din sceptor și crinii din covoare,
Noi cei pînđii de moarte dar niciodată morți;

Noi varul și nisipul și cuiele din grindă,
Noi cei mărunți și veșnici ca boabele de mei,
Noi singura noastră în stare să cuprindă
Adîncul casei măsor și înălțimea ei;

Noi brațele călitate la focul viu al muncii,
Noi umerii cu greul și palmele cu griu,
Noi mui și străbunii și momele și pruncii,
Noi cei știuți pe nume de fiecare riu;

Noi spuze de la care se aprinde viața-n muguri,
Noi frunțile cu lauri și templele de grai,
Noi brozii și stejarii sprijinitori de cruguri,
Noi grănicerii Doinei pe-aceste guri de rai;

Noi toate laolaltă în numele dreptății,
Noi fagurii cu miere și stelele fierbinți,
Noi numele zidite în numele cetății,
Noi cei pătrunși de grija semințelor cuminți;

Noi viețile trecute prin veacuri de minie,
Noi cei tăcuți ca mușții și mulți
ca virsta lor;

Am cîtorit această rotundă Românie,
Urmînd lumina Stemei din steagul Tricolor.

George Țârnea

Trepte în sus

Ninge frumos încit cîmpurile țării devin ceruri albe sub care meditează grul verde și des visînd să înfrățescă la primăvară și să devină nalt pînă la chielele cailor; ninge înalt, ninge carpatic peste pădurile tinere de fag și stejar, ninge peste lopotuși și Hobița, peste Livorni și Făgăraș, ninge universul și balada se-aude prin nisori și peste izvoare, iar doina trece prin brazi și prințre ramurii din frunțile cerbilor. Macaralele santierelor se vad descriind arcuri pe norii de ninsoare, iar cupele de ciment își varsă energiile în temelile platformelor marilor noastre cîtorii ale muncii și devenirilor; avem în fața noastră mereu poemul înalt al construcțiilor, al edificiilor bărbătești prin care clipă de clipă țara devine mai puternică, mai rodită și plină de frumusețe tinădă, revoluționară și pașnică. Patruzeci de ani de republică sint patruzeci de mușți de rodnice, de aur și istorie, patruzeci de ani de revoluție și libertate românească, pace temeinică, pace liberă și harnică. Frunțile și brațele noastre sint numai ale păcii și ale hărniciei, în așa fel încit și pînăa și fierul și zborul și gîndul și ideea, fapta eroică și dăruirea sint arpi ale păcii noastre românești, arpi ale devenirii. Intrarea noastră în viitor se face nu mai prin patrie și prin dăruire cu toate stetele și orasele, cu lumea noastră făuritoare și decisd temeinic să intre în milenul al treilea cu marile sale înfăptuiri datorate marelui Partid Comunist Român, secretarul său general, poporulul întreg, istoriei contemporane, ea însăși ființă din ființa noastră. De la o zi la alta se înnoiește timpul, țara e mare cit țara, cu semne bune de rodire și cu zbor spre înfloririle de primăvară. Se înnoiește de la o zi la alta România, se înnoiesc oamăntii ei și istoria. Visul, știința, hărnicia și frumusețea devin auzite și construcție, sint adevărate arcuri de triumf ale binei și păcii românești, sint viaducte de aur spre viitor și primăvară ale păcii, ale demnității noastre eterne. Ninge înalt, ninge carpatic și românește, iar sămînta devenirii se aude cîntînd, îndăgînă un vis de înfrățire cu înflorirea și legarea de rod și pace. Ninge înalt, alb, ninge înforțit încit însuși pămîntul țării devine cosmos și vis de primăvară. Mulți anii care vin sint al înauvîrții și bucuriilor muncii și creației noastre, sint anii tuturor.

Ion Cringuleanu

REPERE LITERARE

1987
În pagina a 4-a

«DUNĂREA»

În paginile 5-8

Un călduros

La multi ani!

cititorilor și colaboratorilor noștri

Artur Silvestri
Continuare în pag. a 10-a

La ritmul istoriei

Orice moment istoric reprezentativ își găsește expresia în literatura epocii sale — document artistic și măturte autentică a principalelor evenimente ale vremii. Nici o mare perioadă politică și culturală, nici un fapt epocal din milenara dezvoltare a omenirii nu au dispărut, fără a-și pune pecetea originalității în domeniul atit de variat al valorilor spirituale.

Departate de a constitui o simplă aserțiune convențională, constatarea se verifică înclucînd în conturarea literaturii române contemporane,

Ilustrat de Impresionantul flux creator al ultimelor decenii, în care filonul actualității a apărut constant drept principal izvor de creație artistică. Cu nuanțe proprii de expresie, scriitorii reprezentativi — diferiți prin factură stilistică și modalități de exteriorizare — poeți, romancieri, novelisti, dramaturgi — au încrustat în opera lor adevărate puncte de reper din istoria

Mircea Mancaș
Continuare în pag. a 2-a

Spirit nou

este arhicunoscut faptul că orice revoluție ori puternică modificare socială, cum și revoluția socialistă în România, declanșată imediat după cel de-al doilea război mondial și avînd o treaptă de inconștințabilă incandescență în anul 1947, cind este proclamată Republica, determină — în perimetrul artelor — mutații fundamentale. Înregistrarea acestor mutații nu se produce, desigur, imediat, ea vine după un anotimp sau mai multe anotimpuri, demonstrînd acumulări în timp care contribuie la o realitate nouă, omogenizată. Sufliu nou, republican, spiritul republican au prins nebănuite străluciri după 1965, mai precis după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, cind se deschide o adevărată epocă de lumină a literelor românești contemporane. Se instaurază un climat de sănătate estetică, un climat al libertății de creație, al redimensionării unor concepte: „specific național”, „tradiție” și „inovatie”, „patriotism”, „autohtonism” în accepțiunea de republică spirituală ce antrenează spargerea sincronă a orizonturilor intru imbogățirea principiului ființei, dînspre cîmpia adevărului, prin afirmarea deplină a varietății armonice, în poșida sufletului standardizat și decretat „universal”.

O înșimplare fericită a făcut să mă nasc în primul an republican românesc, 1947, ca și alții trezeci și doi de scriitori (poeți, prozatori, dramaturgi, critici literari), cunoscînd anii beneficii de formație cărturărească (ani de întemeiere pentru un scriitor) după 1965, grație unui strălucit și unitar învălămint românesc de distincție europeană. Într-o minunată primăvară simbolică a spiritualității contemporane. În urmă cu douăzeci de ani, în 1967, anul în care Vladimir Streinu scrisese cu generozitate despre două

Ion Pachie Tatomirescu
Continuare în pag. a 2-a

Condiția indispensabilă a adevărului

Pentru unii amatori de certitudinii facile, obișnuți să-și ia nu de putine ori dorințele drept temelie de judecată axiologică și supozițiile, hipostaziate în planul așteptărilor existențiale, drept indicu al unei cauzalități involuntare, al unei predefiniții obiective, problema relevanței adevărului în sfera conștiinței nu se revindică. La modul ipotetic și generic vorbind, în termenii fructuoși ai relaționării, ci în cei ai identificărilor confortabile. Acea concordanță, între anumite limite presupuse, care se dovedește a fi un fel de loc geometric al înțînării reflecției subiective cu realitatea însăși, îndeamnă mai degrabă către o sugestie a adevărului decit către o confirmare urbi et orbi a acestuia. Pentru că nu întotdeauna ceea ce este conformat sau conformant în raport cu un criteriu abstract privilegiat este confirmat sau confirmant în ordinea inexorabilă a adevărului.

Literatura și arta nu datorază, în atare perspectivă, mai nimic logicii formale, nu se subordonează unor prescripții restrictive, coercitive. Condiția indispensabilă a adevărului este dată de însăși relativizarea concordanței evocate anterior între reflectarea subiectivă și realitate obiectivă. O imagine fidel răsfrîntă într-o oglindă nu este realitatea însăși, ci reproducerea ei reală, ea asociindu-se realității, dar nefiind în stare să se substituie lumii obiectuale fără a prejudicia serios percepția realității. Pentru că adevărul nu este un scop în sine, ci mai cu seamă calea, travaliul istovitor și poate nesfîrșit ce duce către acesta. Adevărul vieții, adevărul omenescului ca omenesec se refuză proiectării pe canavaua logicii incorruptibile, esthierului său fiindu-i proprii alte determinări, alți parametri, alte semnificații. Setea de adevăr absolut cere nu alt respectarea inamovibilității adevărilor edificite sub specia eternității, ci mai ales surprinderea tensiunilor și contradicțiilor reale într-un idealizat moment al echilibrului suveran.

Literatura și arta unei epoci de rapide și profunde prefaceri — precum cea înregistrată de societatea românească în anii construcției

Mihai Milca
Continuare în pag. a 2-a

ANUL LITERAR 1987

Clarificări științifice

O modernitate substanțială și străină de cea ce, în alte locuri, seamănă cu o soi de cauzistică medievală și sterilă, începe a defini conștiința critică românească, unde procesul e-a-putut simți fără socuri și pare a crește organic căci nu îi lipsesc precursorii. Este, în definitiv, o conjugare de metode și de la un punct încolo, chiar și de discipline diferite, conducînd prin adițiunea rezultatelor parțiale la imaginea unui întreg, care e văzut nu doar în ceea ce are specific (deși acesta e punctul inițial) ci și în conformația lui stratificată, unde contribuie aspecte comparabile la examen interdisciplinar. Literatura ca act preînde „literară”, ea pune în lucrare deopotrivă antropologia (caci aparține omului și îl exprimă ca ființă diferențiată), istoriografia (fiind efectul unei acumulări circumscrise istoric), etnologia (de vreme ce aparține unui individ cu identitate etnică definită) alături, prin reminiscențe, componente estetice aparent nespecifice, precum acelea care, în alte cadre de creație, delimitează muzica și artele plastice.

Orice perspectivă cu adevărat modernă asupra evoluției literaturii nu e de concept în afara intervalelor lungi de înaintare a civilizațiilor și fără a pune în ecuația specificului literar soluții obținute în domeniul secundare în raport cu obiectul contemplat însă definindu-l mai bine în notele lui parțiale. O istoriografia a literaturii surdă la concluzia etnologică, la situația istoriografică și, în ultimă analiză, la ceea ce rezultă din investigațiile disciplinelor învecinate pe care metodologia modernă le conjugă nu mai e de înclupit — aceasta e, astăzi, o încheiere elementară. Astfel se înfățișează starea modernă a conștiinței literare

Artur Silvestri
Continuare în pag. a 10-a

Miezul de frumos din frumusețe

de doi ani încheiați nu mai trecusem prin Piața Unirii și, iată, într-o deluță a luminii de toamnă m-am aflat cu minunare în fața unei priveliști total necunoscute. Dispăruseră tarabele îngheșuite și lumeele peșterii din printr-un lor, dispăruseră neașteptatele de bombone agricole și te mări ce atie trufandale, nu te mai izbeai de ceățeni exagerați de bine dispuși dis-de-dimeineați (din cauza circului ațururate), nu mai era nici pălenjeniișii șinelor de tramvai în care leane își rădăneau pământul când așteptai să traversezi numai pe verde, se evaporaseră și clădirile greoaie și negre ce își apăsu pe ochi ca o migrenă, aerul nu mai mirosea a gaze de epământ și asfalt încins, vocarumul străzilor supraaglomerate nu-ți mai violenta auzul, nimic, nimic nu mai amintea de știutul și răstăiutul peisaj.

Sigur, știam că Piața devenise șantier și mă așteptam să găsesc o pădure de macarale și șchele, tot felul de utilaje zgomotoase, pământ noroios, arat în lung și-n lat de roșile betonierelor. Sigur, știam că în noaptea din urmă, în ultima vreme, fuseseră și crititori, îndrăgostiți de casele vechi, mrosind a igrasie, dacă nu a praț (firește, ei nu locuiseră în ele), știam toate acestea, dar nu mă așteptam să descopăr în acest loc, atât de repede un spațiu tocmai bun pentru lăsa sufletul să zboare, o viziune Agoră sub soarele, aflat chiar la mijlocul cerului încit nu știam de unde vine și nici încotro se duce, mă bucuram doar privind în jur zidurile albe

rădărite dintr-un vis și bucuria mea nu avea puncte cardinale. Da, striga sufletul meu, mie îmi place acest tablou! El reprezintă doar unul din chipurile revoluției, căci revoluții are numărate chipuri: al celui care crede într-un adevăr, al celui care rostogolește războaie adevărate acolo unde eufemistica s-a cuibărit cu ipocrizie și suficiență, al celui care are curajul să meargă pe un drum necunoscut, al celui care sacrifică totul pentru împlinirea idealului în care crede.

Și, pentru că trebuia să ajung totuși pe o stradă (pe care, mai târziu, prin compariție, aveam s-o descopăr urtă și mohorâtă) și pentru că-mi pierdusem orice reper, am luat calea unei raze mai din stînga soarelui și abia atunci mi s-a arătat miezul de frumos din frumusețe: ogînda neașteptată a apei în care cerul și soarele se vedeau curat, rîul despre care știam mereu că se află pe undeva, pe aici, dar (poate, cu premeditare) nu-l văzusem niciodată, mi se oferea acum privirii ca un miracol, ca o dimineață fericită. M-am aplecat cu dragoste asupra limpezimii apropiate și, pentru o clipă, mi-a părut rău că nimic din toate acestea nu era izvoară din osteneala mea. Și mi-am dorit fierbinte să vină o zi în care un om, aplecat asupra unei din cărțile mele, să se bucură la fel și, numai pentru o clipă, să regretă că nimic din toate acestea nu va fi fost izvoară din osteneala lui.

Gabriela Hurezean

Resursa principală — răspunderea comunistă

Să fie de vină emoția și nerăbdarea rememorării cu mine? Cert este că, de cum pun piciorul în centrul Ruschiței, peste drum de noul bloc dat în folosință chiar în aceste zile, prinde a se risipi oboseala prea matinală și prelungitei călătorii. Parcă s-a fi un insectat în presajul unui izvor. Nu-l vezi încă, nu-l auzi murmurând, dar înțușta ta îl simte aproape și chiar acest gând îți dă țarie. Sentiment pe care îl interesează, de la bun început, discuția cu directorul întreprinderii Miniere Ruschița, Constantin Ionculescu:

— La sfîrșitul fiecărei decade, împreună cu biroul organizației de partid, am inițiat niște discuții deschise cu oamenii. Multe din hotărârile și succesele noastre își au izvorul în aceste întâlniri de la om la om, fără prezidii și formalități, în care fiecare este ascultat și ajutat la nevoie. Am început să punem în funcțiune a celui de-al doilea compresor de rezervă, cu înfînțarea, din acest an, a treptei a doua de liceu seral, cu angajamentul ca, în cîntea apropiatei Conferințe Naționale a partidului, să extragem peste plan, într-un singur trimestru, 100 tone plumb în concentrație, 50 tone zinc, în portanță cantități de cupru, toate foarte cerute de economia națională.

— Cum o mai duceți, Nea Pista? Am auzit că vor să te cam întrecă unii pe aici.

— Păi, eu cu bătrînețea...

— Și parcă se alintă puțin omul acesta ca piatra — la caracter și la faptă — frate bun cu piatra, ortac cu muntele și minereul.

Miroase ațîțitor a carbide, a piatră, a umed. Miințele minereului din satul bănățean Zorlie sint mari, blînde, presărate cu o pulbere fină de rocă, intrîndu-i parcă în piele. Miini care dau strălucire minereului.

Abia-l aud cuvintele printră zăcămintele sacadate ale perforatorului pregătind o nouă pușcare. Se lucrează, nu departe, la noua magistrală de aer.

— Am împlinit, nu demult, 27 de ani de subteran. Tîin bine minte ziua cînd am intrat în mină înțita oară, aveam douăzeci de ani. Totam să rămîn numai trei săptămîni, dar am uitat mai plec. Iar dumneavoastră ziceți că vor să mă întrecă unii mai tineri. Mai pot eu ține pasul cu ei, mai ales că mă cam doare un picior? Acuma unii zic că eu mi-s primul, alții că ar fi Sovolan.

— Păi, unul sînteu la individual, celălalt cu brigada — intervine inginerul Mihai Gander, șeful de sector, de loc de pe lângă Oțelu Roșu, acolo unde locuiește și Vasile Pista.

— Ne temeam să nu fi plecat la 658, unde am auzit că prețeaștii un nou abataș, pentru cei care vor veni după dumneața, cînd ieși la pensie.

— Nu, azi l-am trimis acolo pe Ștefan Bogeaș, Mergem prin rotație, că-i mai greu și nu-l bine să cadă greu pe umerii unui singur. Șeful mi-a zis să fac măcar zece metri de galerie luna asta. În afară de tineri, eu mi-nereu, care nu există să nu fie cu mult peste plan. Dar eu voi atinge și cu galeria 15 metri.

Nu știu cum, poate să fie doar o impresie de novice, dar totul se încheagă aici pentru mine într-o semnificație majoră. Abatașul lui Pista se află în lenția 42. Acesta e un termen tehnic. Dar lenția este, aici, și o metaforă pe care o culegi cum ai lua un fruct de pe ram, o privire pătrunzătoare în munte și în cuvint, care îți dă adevărată dimensiune — eroică, de o măreție și o frumusețe aspră, fără seamăn — a faptelor de miner. Mă sînt răsfățat din plin că am reușit azi, la marmură, pentru oamenii minereului, pentru marmura de fierărie și a faptelor lor de muncă.

Retrăiesc în minte momentul, îmi stăruie pe retină imaginea de neșter în care Vasile Pista pune mina pe piatră și spune: hoo! Cum un medic de recunoscută competență atinge trupul omului bolnav. Că și muntele se mai îmbolnăvește.

Nicolae Sărbu

Continuare în pag. a 10-a

Fereastra în timp

Ca pe ecranul unui televizor Imens, se derulează peisajul nou al complexului feroviar-rutier (cel mai mare din țară) bunc de drum, un bărbat întredouă virște cu chipul tăbăcit de arșiță și viscolul șantierelor de construcție, urmărindu-mi clipa de impact cu extraordinara realitate, fără să spună vorbe în plus mă transferă în fluidul timp-lumină, timp-sudoare, timp-putere de creație; timp în care mi se destăinuiește că: „am fost nemigați în mijlocul puhoaielor, cînd în albia Dunării, acolo unde straturile de argilă dură ne-au dat de furcă „silindru-ne” să folosim în premieră mondială o metodă eficientă de turnare a fundațiilor — piloanele de stîmperare ale podului, în vadul fluviului. Am ajuns cu săpatul la mari adîncimi sub luciul apei...”

Omul de lingă mine, știam, nu se lăuda; el doar, reda dintr-o memorie a faptelor trăite pe viu ceea ce cronicarii actualităților noastre socialiste consemnau cu mirare și cu un binevenit elogiu (despre îmbrățișarea dintre zidire și fluviu) în paginile cotidienele.

— Podul Cernavodă însumind 1 600 metri, din care 470 metri deasupra albiei Dunării cu două deschideri (de 140 metri și 190 metri) care să favorizeze navigația fluvială la parametri scotați.” Podul Cernavodă ca și podul Borcea (970 metri total), orl autostrada al cărui tronson atinge 17 kilometri (din care 3 kilometri sint măsurători în viaducte și pasaje) nu sint nici pe departe o minune.

Trăim un timp al triumfului omului asupra naturii, dar... cînd în truda ta omul și piatră și rîul și larba țî-s frați, atunci edificiul trebuie că are în zădărie o ceva nemuritor. Privesc de pe podul nou, podul vechi; acea dantărie de fier acuită de celebrul inginer Anghel Saligry,

peste Dunăre. Paralele de gînd. Și nu reușesc să potesc un galop al singelui cînd pentru prima dată pot să văd, în toată splendoarea lor, dorobanții care cu pustiile la umăr străjuesc podul lui Anghel Saligry, tot tineri și neînfrîți deși pină și ei bat pe nicovalea vremii suta de ani.

Cernavodă, gara dintre Ilnițe căreia am luat (adolescență fiind) o piatră colțuroasă, pe care am păstrat-o ca suvenir mulți ani în cutia cu vise și împliniri, o piatră purtată dincolo de Carpați numai și numai cu gîndul care mă coplesise: grandaora primului pod peste Dunăre.

Cernavodă, cu colina de argilă din coasta Dunării, colina care escavată și apol cărată cu și-n de autobuculante a lăsat liber pentru apele fluviului înspre o altă magistrală a prezentului și a viitorului: magistrala abstrată.

Cernavodă, orașul cu geografia amplificată prin zăbateră și transformarea în vițeture a apin condusă prin canal în rețortele eluzei și de acolo mai departe spre Marea Neagră.

Cernavodă, orașul pe care la întoarcere spre casă l-am privit în ceas de noapte cu o zvîrlugă de ninsoare. Siluetele celor patru reactoare atomice de la Centrala nucleară, se distingeau totuși clare pe fîtoarele de lumină artificială.

Cernavodă, răminde același examen de conștiință al arhitecților, al executanților; rămîne o cheie de platină în fereastra următorului mileniu.

Un gînd de lumină și visare continuă către viitor, e ceasul în care la derivația Dunării în cîntare, vin de pretinzîndi oameni de bine care se minunează de taina cea de taină care ne-a transformat țara în grădînă, ne-a transformat sufletele în comori de simțămînte de o noblete ce-si trage vesele dintră pînă și fîntina lui Manole ca un revers al cîntirii de neam, de cuvînt și de glie prin faptele de fîcare și ale celor ce știu să așeze încă o cărămidă în mortarul de stele și sudoare cu care-și întărește România Socialistă lăuntricele hotare.

Melania Cuc

REMEMBER • POEZII, CIND ERAU TINERI... (LII)

era în intenția mea, ca poet al lucrurilor categorice, să-mi închei evocările din serialul „Remember”, subîntitulat de acum în „Poezii, cînd erau tineri...” cu un comentariu final din care să se degaje concluziile unei întregi epoci dominată de abnegație și sacrificii, de romantism revoluționar, dar și de curenti contrari luptei cu inerția proclamată vizionar de poetul dispărut precum la douăzeci de ani și încă unii, Nicolae Labis, alături de Mihai Dragomir, cel mai reprezentativ tribun al noii orientări a literaturii.

Acum, după ce s-au încheiat lucrările Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, după aprecierile făcute de secretarul general al partidului, Nicolae Ceaușescu, aflat în magistratul Raport cit și în Cuvîntarea rostită la sfîrșitul marelui Forum, lucrările esențiale s-au și spus. Comentariul meu încurajat și de invocarea unui poeta-vates ca George Cosbuc nu poate decât să ilustreze cu argumentele poeziei deveniriile noastre spirituale dintr-un răstîmp de patru decenii.

Constelația republicană, întregind prin aceasta nu numai inimile dîntii republicane care au bătut în ritm revoluționar, inimii ce se numesc cîmpovritivă Zăbăria Ștanu, Marcel Bresslau, Mihai Benic, Maria Banu, Mihai Dragomir sau Victor Tulbure, își găsesc un ecou plener în poezii ceva mai tineri de azi ca Adrian Păunescu, Constanta Buzea, Dumitru Pricop, Nicolae Dan Frunteală, Nicolae Grigore Mărășanu, Corneliu Ștețu, A. Zăinescu sau Mircea Scorboteș, printre alții.

Nu vreau să-dă uit pe confrății care nu numai au scris sub zodi republicană, dar unli dintre ei, dacă nu chiar toți cei pe care-i am în vedere, s-au născut și s-au format în acest timp

ca poezii și cetățeni. I am în vedere pe Dumitru M. Ion, Mircea Florin Șandru, Gabriel Chifu, Emilian Marcu, Daniela Crăsnaru, Mara Nicoraș sau Elena Cătălina Prangaș, aceasta din urmă trebuind să confirme un debut promițător în colecția „Lucașfăruș” cu piacheta „Miza pe lumină”.

Fiecare din numele citate e o individualitate, împunîndu-se memoriei noastre prin vizuini adesea insolite. Ioana Diaconescu, care venea din Moldova, „pe burc cîlare, spăda pe ceretoadore”, venea cu istoria în umeri și pietea Ioana lui Ștefan cel Mare”. Altfel o știam din București, de la liceul „Spiru Haret” unde elevă fiind încă, se ținea de sotii pustești cu sora sa zeamănă și leită. După cum pe Elena Cătălina Prangaș mi-o amintesc dintr-un cenzăclu-model constituit în cadrul unei consfățiri a cenzăclurilor literare de la Bacău, unde îl entuziasmasse pe Mihai Dragomir cu o „Antirăzboinică”, din care cităm: „Valuri de sînge abureau spre stele / Și noaptea se făcu amară / Cu care bombă ai lovit în Lună?”. În grădînă / doi lei îndrăgostiți se sărutară. / Focul se stingea numai cu lumină”. Acest ultim vers-chintesență îl entuziasmasse pe Mihai Dragomir.

Evident, pentru un iubitor de poezie, căruia rădăcinile l-s pierdute-n Bărăgan, un interes deosebit prezintă rapoziții cîmpiei dunărene. Mai ales Marin Lupșanu cu vizuile sale îmi reține atenția: „Cînd vine la țară frații mei mai mari / și trenul intră-n lan pină la brîu, din boabele cu pieptul dezgolit / țîșnește poezia ca un rîu”.

Constelația republicană

Flora Burtan, un alt rapsoad al cîmpiei dunărene, și-o inchipuise ca un sanctuar dacic: „Trec corăbii pe Istru, / legănată de gînd; / Patria-l nesfîrșită dogoară, / Morile macină bobul rotund / Mierrea umbilă din floare în floare”.

Stilul acesta întempestiv mi-l reaminteste pe un alt poet, de pe plai moldovean, Ion Trif Pleșa, care face o „măreată dovadă”: „Mereu am de răspuns la o-nțrebare / ceva ce mă privește și pe mine: / Istoria neamului meu este mare / pentru că lacrima țării / ochiului nostru / din epoca de piatră în milenii trei / oricum intrăm, v-aduce în dar, dincolo de brevetul militar / o colivie fără de canar / oricum intrăm avem împărați / doar cei ce au coroana mîntilor Carpați / și ciți sint trestii gînditoare / și propozitii nesurpritoare”.

Cam amalgamată materia poetică, precum un grohotiș de pe Carpați.

Brăileanu Gheorghe Lupășcu (se putea să lipsească dintr-o asemenea numărătoare a poezilor, unul din orașul lui Panait Istrati sau

Mihai Dragomir?) compune, după toate regulile tradiționale, un sonet plin de miez idealic: „Pămînt străvechi e verbul meu stăpin / Scînit / aspru semănat în nume / Și n-am avut vreun vîrstă să-mi amin / Tinăr de-a pururi mai renasc în lume // Cîmpia care m-a-nspicat de dor / De două mil de ani îmi crește firea / Mă-nvătă ca un singe roditor / În patimă să-i simt nemărginirea / De-aceea voi lubi halucinat / De marile galopuri din vechime / Și voi rămîne larăși așteptat / La cumpănit de clipă norocoasă / Cînd eu voi fi departe-n omenie / Cuvîntele doar ele-or sta la masă”.

Gheorghe Lupășcu, alături de Nicolae Grigore Mărășanu și, bineînțeles, de Fănuș Neagu, încearcă periscopio să ne dea un semn de fierberile din cazanul neal de al Brăilei. Universul lui Donaris este un univers al vieții ciclototore.

Cu toate că mulți ar fi poezii cu care să conchidă acest comentariu înalte de toate vigurosul maramureșan Ion Iuga cu al său recent volum „Povara umbrel” — am să-l prefer pe un confrate intru condi, mai puțin luat în seamă ca poet, gazetăria sa de virtuozitate fiindu-i zeică tutelară, în toate aceste patru decenii i voi încheia totuși cu peripateticul Mars al lui August de respirație maicoavskiană, poemă apărută cu prilejul unui jubileu revoluționar: „Trofeele — scuturii / stindardele — spade / ne-așteaptă încă / grele-ambuscade. / urcușuri — ruguri / pe colii de stîncă / sub noii furtunilor / ne-așteaptă încă / ne-așteaptă încă / să le trecem înot / neliniști de grohotiș de pe Carpați”.

Brăileanu Gheorghe Lupășcu (se putea să lipsească dintr-o asemenea numărătoare a poezilor, unul din orașul lui Panait Istrati sau

Nicolae Stoian

Continuare în pag. a 10-a

Steagul nostru e nemuritor

Noi venim, venim dinspre izvoare;
Ni-i credință steagul tricolor —
Din străbuni lăsat intră peștrare,
Steagul nostru e nemuritor!

Noi aici sintem de la-ncepături
Necîntîți în viitor și-n inghetă —
România, țara mea de cultură
Și de-aur înalt, de Voroneț.

Noi aici am zămislit proverbul:
Apa trece, pietrele rămîn —
România, țara-n care verbul
E mai dulce ca al mamei sin.

Îți jurăm credință, cum jurară
Tajii și străbunii-n vece de vece —
România, steaua mea polară,
Far pe țarm de secol douăzeci.

Noi venim, venim dinspre izvoare;
Curgem ca un riu triumfător —
Semn de glori ni-i, și de-nălțare
Tricoloru-n vece nemuritor.

Dim. Rachici

Urare Republicii

În clinchet de bucurie,
Noi, toți fiii tăi din glie,
Îți urăm, iubită țară,
Ca, pe harul pionetar,
Să fii veșnică disc de soare
Între pașnice popoare.
Munții tăi — firești cunune
Facă doina să răsună,
Viersul ei, duos, ne-nfrîntul,
Să-l asculte-nțreg Pămîntul.

Constantin Atomii

Republică a inimii mele

Patrie,
Republică a dorului meu;
dacă toate vînturile mi-ar fi patrivnice,
dacă toate plume m-ar insingera,
știu: tu tot mi-ai întinde o mină.

Slăvitul tău nume și-n somn eu îl murmur,
miresma pămîntului natal îmi umple
plămîni,
îndrăgostit de-un cerb carpatin.

Impreună ni-i trecerea
printre braze și stei de granit,
aceleași ne sint sentimentele.

Patrie,
Republică a gîndului meu precuros;
cînd toate bucuriile sfîrșesc în cuvînt,
tu iarăși te-orăzi,
ocrotitoare, îmbrățișîndu-mi copilul.

Patrie,
Republică a inimii mele;
foc viu după mari pirjoliiri,
măreț ridicîndu-te dintre cumplite blesteme;
nemurire de piatră tu ești,
după curgeni vremelnice
și neuitate-mpietirii.

Cedomir Milenovici

Republică a inimii mele

Republică a dorului meu;
dacă toate vînturile mi-ar fi patrivnice,
dacă toate plume m-ar insingera,
știu: tu tot mi-ai întinde o mină.

Slăvitul tău nume și-n somn eu îl murmur,
miresma pămîntului natal îmi umple
plămîni,
îndrăgostit de-un cerb carpatin.

Impreună ni-i trecerea
printre braze și stei de granit,
aceleași ne sint sentimentele.

Patrie,
Republică a gîndului meu precuros;
cînd toate bucuriile sfîrșesc în cuvînt,
tu iarăși te-orăzi,
ocrotitoare, îmbrățișîndu-mi copilul.

Patrie,
Republică a inimii mele;
foc viu după mari pirjoliiri,
măreț ridicîndu-te dintre cumplite blesteme;
nemurire de piatră tu ești,
după curgeni vremelnice
și neuitate-mpietirii.

Cedomir Milenovici

Cosmice lanuri

Republică, născută-n libertate,
și-n dreptate visată
Patrie — miresmă de cîntec
înfloritoare-n albia Dacă.

Republică — cuvînt de platină
luminii din soare în strofele mele;
Patrie — piscuri nîșe de munte Carpat;
Pont-Euxin, luminat de stele.

Patruzeci de flori

Republică iubită
De pine și de dor
Cresc patruzeci de muguri
Pe steagul tricolor.

Din patruzeci de muguri
Cresc patruzeci de flori
Să le primești în pragul
Acestei sărbători.

În patruzeci de piscuri
Cresc pu ruzeci de brazi
Simbol al demnității
De mine și de azi.

În patruzeci de doine
Mărire și-o cîntăm
Și patruzeci de veacuri
De pace îți urăm.

Viorel Martin

REFLECTII LITERARE

1987

Libertatea organică

Revoluția ideii de libertate, de Nicolae Iorga, este o carte de istorie. Filosoful ar putea-o privi cu grăba celor obstinați de revelația sințezelor, iar scriitorii s-ar opri la anecdotică istorică dacă nu ar ști că istoria are, pentru Nicolae Iorga, semnificația unei „concepții generale despre viață”. Filosofia din prelegerile pe care istoricul le lăsa studentilor și să care se adresa acum, prin ediția îngrijită de Ilie Bădescu, unui cerc mai larg de cititori, este de două ori păditoare: în primul rând ea reprezintă înțelegerea experienței istorice („istoricul, scria Iorga), e un bătrîn prin experiență al nației sale”; apoi, fiindcă această înțelegere are darul de a-i feri pe cei care se împătășesc din ea să rătească căile adevărate ale mersului lor prin lume, iar călea cea mai lungă, mai anevoioasă și mai plină de opreliști a acestui mers este, desigur, calea libertății, fiindcă aici s-au adunat toate cele mai multe dintre iluziile și semele greșite ale drumurilor pe care s-au împins națiuni și popoare, neamuri și clase sociale, oameni.

Profesorul a fost generos cu studenții săi: libertatea nu este o hiperă, le-a spus el, nu este un ideal ale cărui numeroase forme obsolete elanul celor doritori să se așeze în rosturile ei. Există libertate autentică, adevărată, iar aceasta este independent de formele ei istorice, libertatea organică, o „necesitate cu rost”. Rostul necesității poate fi găsit în și unorii sub formele mereu mișcătoare ale organizării sociale, căci „libertatea nu ajunge niciodată prin sine singură la organizare, pe cînd organizarea, atunci cînd este un organism sănătos, ajunge de la sine la libertate”.

Calea libertății își are deci începutul într-un „organism sănătos”, dincolo de care începe lumea iluziilor, rătăcirilor și falsificărilor libertății. Înălțurind această lume mincinoasă, Iorga era convins că adevărata libertate este chiar lumea „organismului sănătos”. Învolnăvrea și chiar pierdea „organismelor sănătoase” sint generate însă de alegerea unor căi false ale libertății, iar istoria nu conține decât să ne arate cum neamuri și popoare, națiuni și societăți altminteri „pline de viață” s-au izovit din mînd o cale nepotrivită cu felul lor de a fi, cu ritmul mersului lor și cu zestre pe care au adunat-o cu prea multă mîglă ca să o poată abandona deodată pe drum. Este nevoie de călăuze bune pentru a nu rătăci drumul libertății adevărate, iar acestea nu pot fi „împrumutate”, ci alese dintr-un loc, „fiindcă acest drum nu-l poate face o națiune în locul alteia; un popor pentru celălalt, iar drumul este unul în mai multe, formînd astfel o istorie fără „sens unic”, policoncentrată și cu lungimi diferite ale timpului”.

O societate trebuie deci să fie bine pregătită pentru călătoria ei istorică spre idealul libertății și ea se poate pregăti numai dacă știe să creeze condițiile necesare libertății adevărate, ale libertății organice. Din studiul evoluției ideii de libertate — care este, de fapt, un studiu istorico-sociologic al societăților — reiese ca prima condiție a libertății adevărate este naturalitatea acesteia. Libertatea „naturală” presupune „asocierea tovarășilor” („Eidgenossen”) într-o societate care poate trăi prin sine, adică într-un „organism sănătos”. Nu pot fi deci „libere” imperiile și statele care au cucerit dar nu sînt libere — în accepțiunea organică-naturală pe care Iorga o păstrează libertății — nici societățile a căror libertate le-a fost „dăruită” într-un fel sau altul, fiindcă este greu, dacă nu imposibil, ca necesitatea să fie rostul de stîrnire. Liberalismul istoric, din 1818 le-a „dăruit” spaniolilor libertatea răsturnînd absolutismul regelui Ferdinand, arată Iorga, dar regimul libertății instaurat astfel „l-au înlăturat francezii Restaurăției, cînd au făcut expediția din Spania”.

A doua condiție a libertății organice sau adevărate este deci ca libertatea să fie colectivă asumată de o societate sau de clasele unei societăți. Libertatea neasumată este nu numai falsă, ci și fictivă, ireală, fiindcă neavînd propriul ei suport social, orice mișcare socială istoricului aduce din nou la concluziune dovezile, proba adevărului unei forme de libertate este că se poate de simplă: orice lovire a ei determină ample mișcări sociale de apărare. Cînd masele nu se ridică pentru a-și apăra propria formă de libertate însemnă că aceasta este neautentică, străină spiritului societății și suprapusă acesteia. Dacă rezistă amenințărilor străine spiritului ei, orice formă de libertate poate deveni autentică, organică, naturală, iar asumarea publică a libertății nu este neapărat un act eroic, ci mai degrabă un act firesc al vieții de zi cu zi a oamenilor. Iorga este pronie astfel în al treilea criteriu/condiție a libertății adevărate: consecvența, adică prezența ei în toate actele vieții sociale. Libertatea, avertizează istoricul, nu este și nu poate fi redusă la sedintele parlamentare, gazetarilor și alegeri democratice. Acesta sînt doar momente ale libertății, dar nu sînt adesea nici măcar momentele ei cele mai semnificative. Momentele importante ale manifestării libertății sînt cele care se repetă în viața de zi cu zi a oamenilor și prin care se întemeiază și se cimentează legăturile sociale ale acestora. O formă de libertate care sparge aceste legături, le dislocă rostul lor firesc fără a le putea apoi rostul tot așa de firesc pe cit fuseseră înaintea rupturii, este o formulă nepotrivită și, de aceea, lipsită de viabilitate istorică. Tot așa cum libertatea nu produce prin sine o formă de organizare, ci dimpotrivă, organizarea „sănătoasă” face să înflorească libertatea reală, egalitatea socială este o condiție a libertății organice dacă este o egalitate funcțională, și nu una abstractă, lipsită de determinări și de rost. Egalitatea funcțională presupune organicitatea funcțiilor sociale îndeplinite de indivizii unei societăți, echivalența funcțională a acestora. Numai așa se poate evita tendința de nivelare și „pavilionare” spre care împing societățile și indivizii egalitatei formală și egalitarismul raționalismului abstract.

gurele legitime în concepția lui Nicolae Iorga. Cînd sînt expresii ale unei viziuni adînci despre rosturile lumii, solidaritatea socială și solidarismul ideologic pot crea, în sfîrșit, condiția integrării libertății. S-a observat, de exemplu, în Mircea Eliade, că în unele din notele sale la actuala ediție a lucrării lui Iorga, că acesta din urmă vedea istoria ca o construcție etajată, semnalînd critic facilitatea studiilor care priveau istoria numai prin etajul ei de deasupra și care ignoră formele și situațiile în care fluturî vîetii istorice a unui popor. Nu numai istoria este însă multietajată, în concepția lui Iorga, ci și societatea. Viziunea sociologică organicistă a istoricului român s-a eliberat de dogma unității sociale monolit care a compromis, prin postularea unității funcționale a organismului social, gîndirea organicistă europeană. Organicismul imaginat de Iorga admite existența inadvertențelor funcționale dintre palierele organismului social, ceea ce înseamnă că libertatea adevărată nu-și găsește rezim într-o construcție socială subrezită la un etaj sau altul. Organică este libertatea integrată, economică și socială, politică și culturală, libertatea individului împreună cu aceea a colectivității. Cînd se întîmplă ca libertatea să fie propulsată doar la un nivel al organismului social, celelalte niveluri dezvoltă forme de activitate socială care paralizază libertatea și îi deturază sensurile originare, transformînd-o în vorbărie, în „tirania ziarului” sau, dimpotrivă,

„Republica” — sculptură de Justin Năstase

va, în lincezeala lipsită de speranțe și de idealuri a unui materialism primitiv, care duce la „desfîlnțarea individualității creatoare, în toate domeniile”. Integrăritatea libertății sintetizează deci condițiile organizării ei și a fost firesc ca N. Iorga să se întrebe, la sfîrșitul prelegerilor sale, despre putința libertății adevărate, organice în societatea românească a vremii. Căci prelegerile Profesorului nu sînt păditoare doar prin asumarea teoretică a ideilor, ci și prin încercarea neobosită a descălușării de a-și asuma practică, folosul, iar folosul stă în mobilizarea putinței de a renunța la prejudecata că din Revoluția Franceză a izvorit filonul curat al libertății. Că nu este așa o arată cercetarea istorică a anticității și a evului mediu, dar o arată mai ales studiul istoric, sociologic și antropologic al evoluției libertății în secolul al XIX-lea. Un secol aparent „dezrobitor”, în realitate împilator. Un secol care n-a știut și n-a putut să fructifice avîntul de libertate al burgheziei urbane și care a dislocat rosturile libertății țărănești, prin care istoria a purtat neamurile în evoluția lor organică, meru sportivă. Secolul al XIX-lea a dus, dimpotrivă, la „un haos pe care statul nu-l poate supraviețui, pe lingă că nici n-are dreptul, și care nu se poate conduce nici el prin el”. Iar haosul acesta este creația raționalismului liberal, care a redus libertatea la un silogism, la un tipar bun pentru orice formă de organizare socială, la o nivelare, standardizare și uniformizare a oamenilor și a lucrurilor, care răstoarnă firescul lumii creînd iluzia că nu societatea face Constituția, „expresia filosofică, de drept, a dezvoltării unei evoluții societății”, ci dimpotrivă, că societatea este o creație a formei, a raționamentului secular, de continut și lăsat să umble în gol, ameiind neamurile și alurîndu-le rosturile.

Păzînd societatea de amenințarea formei abstracte a libertății fără patrie, suflet și „instincte sănătoase”, Iorga își asumă, acum mai mult de o jumătate de veac, rostul păditor al neamului său. Nu voia să se ascundem sub valul raționalist-democratic al liberalismului, ci să-l ridicăm țara deasupra acestuia, acolo unde năzuința către libertate se poate întîlni ferecit cu rostul sînt în datini, obiceiuri și felul de a fi, de a gîndi și de a trăi al unui popor. Pentru Iorga, „societatea invătătoare” nu putea fi, în căutarea libertății adevărate, decît societatea întemeiată într-o Patrie. Căuînd-o într-o idee universală și standardizată, vom răta drumul libertății și nu este mic pericolul de a o apuca pe acela al asuprii.

Ion Ungureanu

Eminescu și ființa românească

Cele cîteva texte, pe care ni le-a lăsat drept zestre spirituală Mircea Eliade, închinăte genului eminescian, și pe care le avem astăzi la dispoziție grație Ed. Junimea și editorului Mircea Handoca (v. Despre Eminescu și Hasdeu, 1987), se detașează repede în fațetea scrierilor despre poezie. Vasta erudiție asimilată organic într-o perspectivă ontologică originală — hermeneutica miturilor — i-a permis lui Mircea Eliade să se ridice peste nivelul general al eminescologiei, deschizîndu-i pîrții noi de cercetare. Era nevoie de o excepțională înțelegere a scrierilor eminescieni și a culturii universale pentru a vedea ceea ce încă destui nu reușeau să întrezărească nici azi — singularitatea eminescologice în raport cu tot ce s-a făptuit pînă la acesta în literatură universală. Că și Tudor Vianu, el va găsi o formă memorabilă de înțelegere a scrierilor eminescieni, în nota la actuala ediție a lucrării lui Iorga, că acesta din urmă vedea istoria ca o construcție etajată, semnalînd critic facilitatea studiilor care priveau istoria numai prin etajul ei de deasupra și care ignoră formele și situațiile în care fluturî vîetii istorice a unui popor.

Să fie oare întîmplător că acest cu adevărat mari s-au simțit destinați să creeze pentru poporul lor, printr-o identificare totală și profundă cu ființa națională, ca singura garanție a dăinuirii peste milenii? Pe bună dreptate subliniază Mircea Eliade că, în cultura eminescienă, Mai mult, poetul a lucrat, tocmai prin romanismul său, și pentru salvarea de la sterilitate culturală a latinității. O demonstrează într-o manieră impecabilă în eseu despre Cămoens și Eminescu. Într-o vreme cînd latinitatea era în declin în cultura eminescienă, în cultura tip francez, Mircea Eliade constată că în cultura modernă apariția lui Eminescu a venit să contracțeze o ipotetă așă de simplificatoare. Ceea ce făcuse Cămoens pentru arpa extrem occidentală a latinității s-a întîmplat, pe alte coordonate creatoare cu Eminescu, în cîmpul latinității orientale. „Numai acei care ignorau bogăția și varietatea creațiilor latine pot crede în sterilitatea genului său. Numai cine judecă genul latin după anumiți scriitori francezi și reduce latinitatea la binomul Racine-Paul Valery poate crede în stăruirea posibilității latine de creație. Dimpotrivă, prezența unui Unamuno, a unui Rebrenau, a unui Italo Svevo etc. — pentru a vorbi numai de cîteva prozatori contemporani — confirmă vigoarea, varietatea, înălțimea creației latine recente”. (p. 33). Asta o spunea Mircea Eliade în 1943, și gîndurile exprimate atunci nu și-au pierdut actualitatea. Ele vin să confirme puternicul spirit al deprovincializării în cultura Europei (pentru care militează comparatismul unui Etiemble sau Adrian Marino), în sensul unei pleoacări pentru pluralism cultural, fără discriminări în favoarea unor centre privilegiate, care ar reprezenta „spiritul veacului” menit să îndemne pe alții la mimetism: „Sîntem sclavii modelor venite din afară, sîntem clienții ascultătorii ai librărilor franceze, unde nu se găsește scriitorii portughezi, români, italieni sau spanioli. Și din pricina acestei ignoranțe — care se datorează numai facultății noastre de a cunoaște lumea prin mijlocirea unei limbi sau două — noi, latinii, suferim astăzi de un complex de inferioritate”. (p. 32). Acest „complex de inferioritate”, care a nemulțumit în anii din urmă și pe Ed. Papuș, nu numai pe el, este, din punctul de vedere al literaturii românești, cel puțin suspect cînd ai dat lumii scriitorii ca Eminescu, Rebrenau sau Blaga. În ce-l privește pe autorul Luceafărului, complexul de dependență de alții (care nouă ni se pare o ma-

ladie mai curînd a criticii, vînzîndu-i prea puțin pe maril scriitor) a îndreptat, multă vreme (cu ecuri pînă azi), energiile cercetătorilor spre sursologie, care a făcut din poetul național un produs tardiv al romantismului german, între altele. Părea că Mircea Eliade, confirmată de timpurile următoare: „Eminescu știa foarte bine că Europa nu ar fi interesată de un popor care ar fi maimărit ultima modă de la Paris sau de aiurea. A luptat pentru a dovedi în toate manifestările genului autentic al poporului român; în artă ca și în politică, în filosofie ca și în economie, Eminescu s-a străduit să impună realitățile naționale. Erau, după opinia sa, singurele realități ce ar fi putut interesa Europa, singurele contribuții fecunde pentru armonia între popoare. Scrierile politice ale lui Eminescu au contribuit, astfel, enorm la fundamentarea patriotismului român modern”. (Eminescu — poetul neamului român, Lisabona, 1942, trad. Ștefan Mera, p. 42). Romanticism eminescian, cită a fost, nu ține — tocmai de aceea — de ordinul influențelor, ci este structural, apreciază, pe bună dreptate, Mircea Eliade, în remarcabilul studiu Insula lui Euthanasius (1939). Un drum nou, modern în eminescologie trebuia să plece de la nivelul detașării criticii de orice complexe ale subordonării culturii românești față de referențiale culturale de aiurea. În atare privință, exigența lui Mircea Eliade se pare revoluționară pentru reconstrucția concepției de cultură națională, propunînd pe un plan ascendent ideile unor Hasdeu, Eminescu, T. Maiorescu, Vasile Părvan sau Nicolae Iorga. Este grăitor că numai o temeinică erudiție universalistă vede pînă depe raportul dialectic dintre național și universal. Istoricul religiilor va saluta cu entuziasm cartea Rosei del Conte Mihai Eminescu o dell'Assoluto (1963), care — strănă gutul pentru facilitățile sursologiei, va orienta decisiv spiritul cercetării către fondul românesc al viziunii eminescienilor, garanție a singularității și, totodată, a universalității poetului nostru. Era însăși rațiunea de a fi a eminescologiei. Din motive similare, va aprecia și lucrarea (citită în manuscris) a lui Alain Guillemeau La genese inferieure des poésies d'Eminescu. S-au descoperit în Hyperion I de George Murteanu o biografie modernă, cu adevărat pe măsura măreției tragice a destinului eminescian: „Cartea mi se pare admirabilă și pentru înțelegerea înțeleg viața lui Eminescu. Nici biografia lui Călinescu, nici romanele lui Lovinescu nu mă convinseseră. Adevărat, mi se pare că «viața» pe care o reconstituiau nu putea fi a lui Eminescu, îi lipsea o dimensiune, poate cea mai semnificativă. Am regăsit-o în Hyperion I.” (Scrisoarea din 12 noiembrie 1973 adresată lui D. Micu).

Toate acestea converg către convingerea etatorică a lui Mircea Eliade că măreția popoarelor nu stă în războaiele purtate sau în cuceririle perimabile ale civilizației, ci în puterea de creație spirituală, singura care biruie timpul: „Mișcarea istorică a unui popor se judecă după creațiile lui spirituale. Singure valorile culturale justifică existența și mîndria unei populații. Istoria nu ține seamă de popoarele din fire”. (p. 25). Cam în aceeași vreme la gîndeau și alți oameni mari ai noștri, un M. Sadoveanu sau un C. Rădulescu-Motru. Impresionante au fost, de exemplu, eforturile ultimului în a milita pentru împlinirea vocației culturale a poporului nostru. Argumentul suprem nu era altul decît la Mircea Eliade: „Istoria unui popor nu se măsoară după numărul anilor siderali, ci după valoarea realizărilor culturale, cu care poporul se depășește pe sine însuși”. (Înțeleg și desin, Fundația pentru literatură și artă, București, 1940, p. 130).

Lumina convingerilor lor l-a călăuzit și pe Eminescu și se cuvine să ne călăuzească și astăzi.

Theodor Codreanu

Structuri estetice ale operei de artă

„Artă, ca plămînire spirituală a realității, este, în înțelegerea lui Lucian Blaga — scrie Ion Mihai Popescu (Bazele teoriei culturii și valorilor în sistemul lui Lucian Blaga, Editura Eminescu, București, 1969, p. 296) — o ramură a culturii. Considerată din punct de vedere artistic, arta ține de definiția omului ca om deplin, iar definiția ei presupune un mod ontologic aparte, și anume modul ontologic specific omului. Artă constituie un mijloc prin care omul își pune în relief destinul său creator. Rezultatul actual de creație artistică este opera”.

Astfel, arta se caracterizează prin intenții „revelatorii” și prin „categoriile stilistice”, iar nietafora revelatorie operează, în raționamentele lui Lucian Blaga, pe un plan al intuiției concrete, prin mijloace care ține de sensibilitate.

Înseamnă că arta nu este o „configurare” exactă a Absolutului, ci plămînire revelatorie și stilistică a Marelui X și multiplului X al cunoașterii și al creației, în concepție și în limbaj specific omului ca ființă unică în lume.

În artă și în viață — și numai în artă — Blaga valorilor, redit în acest an, 1987, Lucian Blaga a analizat și a sistematizat, pe baza premiselor din primele două triologii (Trilogia cunoașterii și Trilogia culturii), cinci clase (grupuri) de valori sau structuri estetice ale operei de artă, „din” concluziile sale, întregite de incuții și prințese în sistem, pot fi generalizate la întregul sistem al culturii” (Ion Mihai Popescu, op. cit., p. 296).

Cele cinci clase de valori sînt: (a) valorile polare, (b) valorile vicariante, (c) valorile terțiare, (d) valorile flotante și (e) valorile accesorii.

În caracterizarea valorilor sau structurilor estetice ale operei de artă, Lucian Blaga are în vedere satisfacția creatorului de artă, dar și satisfacția subiectului receptor.

Valorile polare sau valorile de sferă latitudinară sînt alcătuite din doi termeni polari și reprezintă todeuna un doaj latitudinar al acestor termeni. Asemenea valori se întemeiază pe tensiunea dintre două structuri opuse (neconoscute și revelare sensibilă, unitate și multiplicitate, raționalitate și iraționalitate, spontanitate și facție canonicitate și originalitate). Între aceste elemente „polare” variază numai doajul elementelor polare, sub formă de variație latitudinară.

Valorile vicariante sau valorile stilistice sînt expresii pre-figurative de categorii stilistice. Ele sînt susceptibile de a fi înlocuite cu altele de același gen. Această clasă de valori este expresia categoriilor abisale — valori constituite în constință printr-o „înducțiune emanată din opere de artă, care, la rîndul lor, au suferit în prealabil o modelare pe temel de categorii abisale (Lucian Blaga).

Valorile terțiare sînt expresii exclusive sensibilității. Pe cînd valorile polare și valorile stilistice nu au nici un corespondent în ordinea naturii, valorile terțiare au un „pandant” în ordinea naturală a lumii. Astfel, proporția, armonia, complexele intrapropice, expresia trîntor, metafora pot constitui valori ale sensibilității, dar în timp ce în ordinea naturală ele produc numai reacții atitudinale de „prețuire”, în lumea artelor ele sînt „întegrate” în celelalte valori. Se supun proceselor de revelare și de pre-modelare stilistică.

Valorile flotante — valorile în care se afirmă specificul artelor și al genurilor în raport cu delimitarea, juxtapunerea sau întrepîndurarea lor — fac posibile diferențierile artelor și genurilor. Poezia, muzica, sculptura, arhitectura, dramaturgia, cinematografia oferă, prin mijloacele lor specifice, criterii de diferențiere, de la ierarhizare. În plan istoric, în procesul de diferențiere artelor sînt legate și categoriile stilistice. De celelalte atribute — precizează Lucian Blaga — nu atît diferențieră, ci unele aspecte ale diferențierii. Un prim aspect poate fi formulat în termenii următorii: Există tim-

pur și locuri cînd artele și genurile devin cu adevărat autonome, se juxtapun ori se combină osmote în aceeași încheiere. În primul caz, artele și genurile se rodizează prin mijloace care le aparțin în exclusivitate (picturile lui Rafael și Leonardo, de exemplu, sau sculpturile lui Myron și Praxitel, arhitectura greacă veche și japaneză, artele și a genurilor și-a care sînt infăptuite concludența în Iliada și în tragediile lui Eschil, în domurile gotice și în arhitectura bizantină, iar posibilitatea de împletire „osmotică” a artelor și genurilor în una și aceeași operă a devenit realitate în dramele lui Shakespeare, Calderon și Lope de Vega.

Alt aspect al raporturilor dintre artă și genuri are ca obiect dominația unei arte, a unui gen sau a unei structuri proprii unei arte sau unui gen într-un anumit timp. Există timpuri în care artele și genurile se bucură aproximativ de aceeași înflorire și între ele se stabilește un fel de echilibru, care face cu puțină autonoma lor (în climate clasice și clasicizante), dar și vremuri în care unele se dezvoltă în dauna altora.

Valorile accesorii au rolul de a pune în relief „valorile esențiale”. Ele nu ține de esența operei de artă. Prezența lor nu e condiție necesară a valorilor operei, dar lipsa lor influențează negativ recunoașterea unui bun ca valoare. Lucian Blaga deosebeste două subclase de valori „accesorii”: a) prima o constituie elementele care izolează o operă de artă. Astfel, un tablou este „izolat” prin „cadru”, o poezie este „izolată” prin „forma tipografică” sau prin „felul recitării”, o „statuie” prin „postament”. Elementele izolatoare nu au doar rostul de a „izola” opera de artă, ci și rostul de a pune în relief valorile esențiale ale operei de artă. „Cadru” în artă — scrie Lucian Blaga — nu e suficient să fie cadru, ci trebuie să fie un cadru care, cel puțin, nu alterează și nu stînge într-un nimic însușirile esențiale ale operei. Nu poți să pui un tablou din pre-Renaștere într-un cadru care merge cu o fotografie modernă. O poezie nu e voie să o citești cu același ton cu care ai citi un comunicat în proză. Dacă nu o citești cu modulări și intonații, care pun în relief valorile ei esențiale — continuă Lucian Blaga — trebuie să o citești cel puțin într-un fel natural, care să nu altereze aceste valori”; b) a doua subclasă de valori accesorii este legată de elementele care fac parte din cadrul general în care este așezată o operă de artă. În rîndul acestor „elemente”, care pot înriuri, pozitiv sau negativ, opera de artă, într-o natură, cu elementele ei de sensibilitate și semnificație, și operele de artă care, într-un muzee, încazează, de exemplu, o altă operă, o catedrală gotică, de pildă, produce impresii felurite, după cum este așezată în cadrul naturii, într-o cetate medievală sau într-un oraș modern.

S-a subliniat (Gh. Vlăduțescu, Al. Boboc, Gh. Al. Cazan, Ion Mihai Popescu) că argumentarea celor cinci clase de valori sau structuri estetice ale operei de artă este excelentă prin noutate și originalitate și că în „ierarhia” lor se găsește o concepție, în esență, dialectică, despre opera de artă, concepție de mare semnificație pentru estetica operei.

G. Călinescu sublinia cîndva că Lucian Blaga e cel dinții filosof român care a ridicat un sistem filosofic integral și care a încrecat (și a izbutit, adăugăm noi) să dea acestui sistem o aplicare la realitățile naționale. Parafrazîndu-l pe G. Călinescu, se poate spune că Lucian Blaga a dat prima mare schiță a teoriei generale a valorilor în istoria culturii românești. Astfel, în 1918, în „Căminul” de Petre Andrei în 1918, a apărut în 1945, fără recompense premiale cuvenite, iar Tudor Vianu și-a tipărit Introducere în teoria valorilor în 1942. Așa că protocoanalul filosofiei lui Lucian Blaga nu este numai cronologic, ci și axiologic și valabil.

Ion Stroie

Urare

Patruzeci de păsări albe
să ne poarte visu-n zbor.
Patruzeci de ani, ca pruncul
cei crescuți sub tricolor.
Patruzeci de vișini niși,
mirii nușii fără-de-moarte.
Patruzeci de stele roșii
cu pămîntul cununat.
Patruzeci de ceruri-nalte
ca o iarnă de colind
Ochii noștri din fereastră
nici o umbră nu cuprind
Patruzeci de îmmuri noi,
prorodind glasul suprem,
aura vie o țării
să pătrundă în poem.

Valeria Deleanu

Despre patrie

Despre patrie gîndesc cu inima,
Finția ei
O simt cu tot trupul îngurdinat,
Freamături reverberate în mine
Suite prelungi de ecouri
Întropate în cuvinte

Cuvîntul țară
E scîldat în fluidul fierbinte
De firul gîndirii pătruns,
Un arc nesfîrșit al iubirii.

Corin Bianu

Drapel

Flamură pură și involtă
Dînd nevelor sublimul țel
Nepieritor al cer de boltă;
Partidul. Roșul său apel.

Focuri de jertă nepierind
Înobilind o nouă țară
În comunism ei destin
De eră revoluționară.

Cristian Petre-Argheș

Înscris în istorie

Și a venit ora
Cînd România
Aurea pură și deseneze
Marele câr întregit

Și a venit ziua
Cînd România a pus punct
Și a tras linie dreaptă
Spre viitor

Și a venit anul
Cînd România
Și-a înscris numele
Rotund
În certificatul de naștere
al REPUBLICII.

Viorica Bucur

Întotdeauna

Verbele cele mai pline,
Cele mai coapte,
Cele mai adînci
În rotunjimea lor
Pentru țară se aleg întotdeauna...

Pentru țară griul înflorește
În fiecare anotimp
Nu e zi în care colțul alb,
Îngemănat cu brațul,
Să nu aureoleze
Transparența cerului.

Pentru țară
Miinile noastre sînt flăcări,
Semele ale comorii,
Pentru țară se aleg întotdeauna
Verbele cele mai calde,
Pentru țară orice secundă
E ca un joc de fîntîni,
Pentru țară răsăriturile toate
Se primenesc în inimă
Cere bat veșnic,
În piepturile-scut,
Pentru țară...

Radu Vaida

Aniversare

Ne adîncim în fapte
Cum piatra în nisip
Pe creste luminează
Al țării traicic chip

Ne adîncim în vreme
Cu brațele de jar
Cîmă-i veșnic trează
În stea de fîur

În pas cu țara trece
Omul călăuz
Așa ni-e gîndul liber
Și doinele din frunză

Marilena Moldovan

Poem patriei

Sînt fructul unui timp al omiei,
Mă dăruî vieții rîmuri și rotund,
În mine port țările tăriei,
Nelinștea izvorului fecund.

Lumina-m are singele și crezul;
Semințele vîpăi învalvurate,
Mă dăruî tuturor, imi dăruî miezul
Mustind de adevăruri precurate.

Rodirile-s explozii ancestrale,
Rînd sărbătorii în carnea mea, rotundă;
Nu m-am lăsat dus de vîntorii la vale
Ci permanent m-am avîntat în valde.

Ca mine sute, mii hrînesc o țară
Cu spirit fulgerînd din miez de vis;
Niciind iubirea nu mi-a fost povară
Pe-acest pînic de glie-paradis.

Sînt fructul unui timp înconștient,
În trupul meu lucruri dau să crească;
Cînd țara mi-a cerut, am spus prezent
Pe sînta noastră limbă românească.

Poem Republicii

Se pregătește astăzi de sărbătoare țara,
De patruzeci de ani aleasă primăvara;
O lume nouă parcă rodește primăvara;
În anotimp suprem, supremă împlinire.

Ni-s înlîștite arderi cu flăcări de argint,
În abrieri de flămuri îmbrățișînd cetatea,
În adieri de vise, în adieri de gînd
Din adevăruri simple zidîm libertatea.

Încrederea-n partid ni-i stîncă de granit,
Ni-i dragostea de țară peste Carpați făcîe,
Prefigurînd ni-i zborul spre steaua din zenit
Ca o lumină albă, ca o lumină vie.

Tudor Matreșu

LUMINOASE CETĂȚI BRĂILENE

Festivalul național „Cintarea României”, strălucită inițiativă a secretariatului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost consacrat drept cântec al spiritului de largi și adânci progrese, care, iată, se adaugă fericit marilor citorii economice și sociale ale epocii de glorie intrată definitiv în inimile și conștiințele noastre cu numele — generat al celui ce-a inițiat-o — „EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU”. Odată cu stabilirea și afirmarea pleneră a genului creator al poporului în ipostaza sa larg democratică de făuritor și beneficiar de cultură socialistă, Festivalul s-a constituit în cel mai viu și dinamic proces de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință patriotică și revoluționară, de promovare susținută, generoasă, a genului creator al poporului român.

Ca în întreaga țară, și în județul nostru, sub conducerea organelor locale de partid și de stat, s-a asigurat de minnat și eficient climat de promovare a mesajului luminos al Festivalului, de afirmare a virtuților sale. Niciodată ca până acum cultura brăileană n-a beneficiat de asemenea condiții, de o bază materială puternică, în plină desfășurare a dezvoltării și îmbogățirii permanentei fondului, expozițiile permanente și-au scos dintr-o dată dintr-o dată în circuitul spiritual al județului și al țării Casa Colecțiilor de artă. Galeria de artă ale municipiului, Secția de științe naturale etc. De fapt, vechiul centru istoric al Brăilei a devenit astăzi, prin „salba” de instituții culturale ne care le cuprinde, un „impunător” palat al culturii socialiste. În același circuit au fost înscrise noul cinematograful „Central”, librăria „Panait Istrati” după Calea Cărbănelor, adevărată „Casă a cărții”, ca, nu peste mult timp, prin darea în folosință a Casei de cultură a științei și tehnicii pentru tineret, o nouă citorie de referință să se adauge „palatelor” culturale noastre. Concomitent, s-a diversificat, îmbogățit și modernizat „spațiul” cu destinația culturală din întreprinderi, instituții și comune: au fost date în folosință arena de vară de la Casa municipală de cultură și Cluburile Navrom și I.J.G.C.L., s-au mutat în sediu nou instituțiile funcționare de cultură ale județului: Comitetul județean de cultură și educație socialistă, Școala populară de artă. Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, s-a dezvoltat rețeaua cinematografică, drumul de formare și promovare astăzi toate orășele, comunele și satele județului. Pe drept cuvânt se poate aprecia că Brăila de astăzi, Brăila „Epocei Nicolae Ceaușescu”, se prezintă ca o impunătoare cetate a culturii și artei socialiste, un impresionant amfiteatru de educație patriotică, revoluționară, un santier de mari progrese al omului și creației libere, cu cea mai nobilă destinație: formarea și educarea omului nou, cu o înaltă și activă conștiință. În acest generos climat s-au afirmat virtuțile și mesajul Festivalului național „Cintarea României”, s-a îmbogățit și diversificat patrimoniul cultural-artistice al județului. Paralel cu antrenarea în editia a VI-a a festivalului a peste 7900 de artiști amatori, tineri și vârstnici din toate domeniile de activitate, elevi, muncitori, țărani, cooperatori, constructori, intelectuali, curșetri în circa 2.200 formații artistice care au dat substanță și prestigiu potențialului artistic de masă, — au fost obținute în

finala republicană 278 de trofee din care 93 locul întâi —, au fost organizate și susținute, în fața făuritorilor de bunuri materiale de pe tot cuprinsul județului, la așezămintele de cultură sau direct la locurile de muncă sute și sute de manifestări diverse: politice, ideologice, culturale, științifice, estetice etc., multe dintre acestea făcând parte astăzi din fondul de mare și frumoasă tradiție culturală a Brăilei. La loc de cinste, reținem concursul „Omajul partidului”, amplă manifestare politico-culturală și educativă „Zilele culturii brăilene”, „Săptămâna complexă a întreprinderii”, „Confluența artelor”, „Eminescian”, „Zilele Panait Istrati”, „Oda pământului meu — Mihai Dragomir”, concurs interjudețean de poezie patriotică, revoluționară, „Gala umorului desenat”, „Memoria peluculei”, Gala de teatru „Femeia”, erou în dramaturgia contemporană, Concursul interjudețean al răscolitor „Petrea Crețu Șolcan”, „Jarmă românească”, „Lotca de aur” etc. Fîind organizatoare și gazdă a unor manifestări de înaltă ținută și prestigiu, chiar la nivel național, la care au participat oasmeții de artă, cultură și știință, scriitorii, artiștii amatori din întreaga țară, Brăila culturală și-a trimis în același timp mesagerii la marile confruntări artistice naționale unde formații ca „Armonia”, „Lyră”, „Andantino”, „Veritas” și multe altele au cucerit frumoase trofee artistice îmbogățind panoplia cu succese a județului.

În același climat revigorator, literatură, muzica, pictura, sculptura au cunoscut o continuă înflorire; a fost înflorit și își desfășoară lucrările permanente și cu mult succes Canalul „Panait Istrati” al Uniunii Scriitorilor, producțiile literare ale brăilenilor își găsesc cu regularitate locul în Suplimentul „Dunărea” din corpul revistei „Luca-fărul”, care, pe parcursul firesc al tradiției literare de mare și frumoasă tradiție Dragomir, patronază canalul; a apărut numărul expozițiilor personale și de grup, atât cu participarea artiștilor noștri cit și a unor maeștri din țară; s-a consolidat viața comunității a creatorilor brăileni, în acestă implicându-se în mai mare și rodnică măsură în realitatea imediată a județului; are loc un viu și fertil dialog creator între artiștii amatori și cei profesioniști prin sprijinirea actului artistic amator și realizarea demersului artistic autentic de calitate; cele două teatre, dramatic „Maria Filotti”, și pentru copii și-au înscris în special, piese de mare succes, în special din dramaturgia contemporană românească, muzeul și secțiile sale desfășoară o rodnică activitate, identificând patrimoniul local, îmbogățindu-l cu noi valori.

În ansamblul său, Brăila culturală, Brăila spirituală este astăzi prezentă și luminoasă realitate a județului, factor esențial de educație multilaterală a oasmeților muncii, de formare și promovare susținută a unei conștiințe înaltă, revoluționare, factor fundamental de stimulare și mobilizare a energiilor creatoare în dinamizarea procesului de făurire a noul societății, aflată plener sub semnul marilor deziderate și comandamente artistice formidabile de secretariat general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la tribuna celui de-al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste. Niciodată, în tradiția celor 15 ani de participare la marile festivaluri ale muncii și creației libere, județul Brăila nu și-a etalat ca acum marile disponibilități în cultură, artă și educație patriotică, niciodată rostirea nu i-a fost mai înaltă, vibrantă și luminoasă ca acum, împlinind cea mai emolventă, caldă și sinceră cantată a locurilor, a evului nou, socialist al patriei române.

Dunărea

Singur cu luna

Cînd dormim în zăbateri de vis și la streșinile caselor picură liniștea, orașul își odihnește străzile. Cineva adună zgomotele zilei și frunzele toamnei, rar, cu mișcări de coșag inghinind un cîntec. E călătorul de noapte singur cu luna și străzile.

Ion Mustăț

SĂRBĂTORILE POETULUI

A apărut recent un nou volum din versurile lui Mihai Dragomir, intitulat, după o dorință mai veche a acestuia, Sărbătorile poetului. Și de data aceasta călătorul va descoperi un însemnat număr de poezii inedite, după cum ni se atrage atenția în nota editiei, cam tot ceea ce a fost mai valoros prin mapele cu manuscrise lăsate și poetul plecat prematur în neființă.

Asadar, cu acest volum se încheie periplul bibliografic al unui poet a cărui operă nu putuse fi ordonată în ceea ce curent numim biobibliografie. Avem acum o imagine integrală (deși manuscrise și, deci, poezii inedite mai există, însă în număr mic) a creației lui Mihai Dragomir, poet prea cu grăbire trecut în istoria literară și nu în timpul creației contemporane cum poate că ar fi mai normal și mai apropiat de adevăr de vreme ce el aparține generației contemporane. Sărbătorile poetului contribuie, ca și celelalte volume editate după moartea poetului, la reevaluarea imaginii pe care cunosătorii poeziei sale și-o făcuseră despre universul liric al acestuia. Devine tot mai evident că Mihai Dragomir înțețea de a mai fi doar poetul petrosedel de pînă la 1965, atât de săracă petrosedel și dominată de

monopolul criticilor care și făcuse un instrument canonic și dogmatic din analiza poeziei. Facem cunoștință cu un poet extrem de interesant, ca opțiune lirică, cu o activitate laborioasă, desfășurată nelăcomtat timp de trei decenii, care premerge volumelor tipărite și însoțite printr-o voluminoasă literatură de sertar pe aceasta din urmă.

Prefațatorul ediției, regretatul Mircea Scarlat, ne oferă un scurt studiu critic care pune în valoare înecuturabile poezice ale lui Mihai Dragomir și, pentru cunoașterea mai nuanțată a creației poetului, supune unui examen, pe cit de laconic, pe atât de exact, perioada cunoscută sub denumirea de proleptică, cu referiri la statutul estetic al liricii poetului. Studiul critic acompaniază foarte bine actuala ediție care, pe lângă numărul mare de inedite, ne oferă pentru prima dată într-un volum unic, o imagine a evoluției poetului.

Este meritul lui Mircea Dragomir, care îngrădește și această ediție, de a fi ales din vasta operă a creatorului brăilean ciclurile poezice reprezentative pentru a semnala evoluția timbrului liric al poetului, de la înfruptarea talentului său și pînă la așezarea sa viguroasă într-o albă care e numai a lui, într-o dăb-

lincă pe care o descoperiserăm plină acum doar în poezia de dragoste, cu reprezentativul volum *Dor*, unde aducea, cu notă particulară a sentimentului, peisajul tipic brăilean.

Se relevă în Sărbătorile poetului că Mihai Dragomir a fost, încă din primele versuri (a debutat editorial la 17 ani) foarte atent la drumul său poetic. Considerăm că nu ne înșelăm cînd afirmăm că Mihai Dragomir a avut totdeauna un program poetic pe care și l-a modificat în timp, odată cu maturizarea prin vîrstă, și l-a urmărit cu o răză tenacitate. Primele plachete tipărite (*Geniuri prăfuite*, *Rugă de așteu*) nu sînt incluse aici, iar Mircea Scarlat observă foarte exact referindu-se la ele, că ilustreau un adolescent acaparat, pe lă uitaarea de sine, de poezie, mimînd admirabil pe maeștrii vîrstei de atunci (M. Eminescu, I. Minulescu, Aron Cotruș) și auto-insufindu-și poezia romantică.

Sărbătorile poetului se deschide de fapt cu ciclurile poezice în care Mihai Dragomir și-a descoperit propria personalitate poetică și, odată cu ea, în-

Lucian Chișu

Continuare în pag. a 6-a

Destine comuniste

Ne găsim cu țara la comunistu-i sfat
Noi, fiii săi legitimi, aleșii din popor
Să chibzuim strategic cu MARELE BARBAT
La devenirea noastră sub semn de viitor

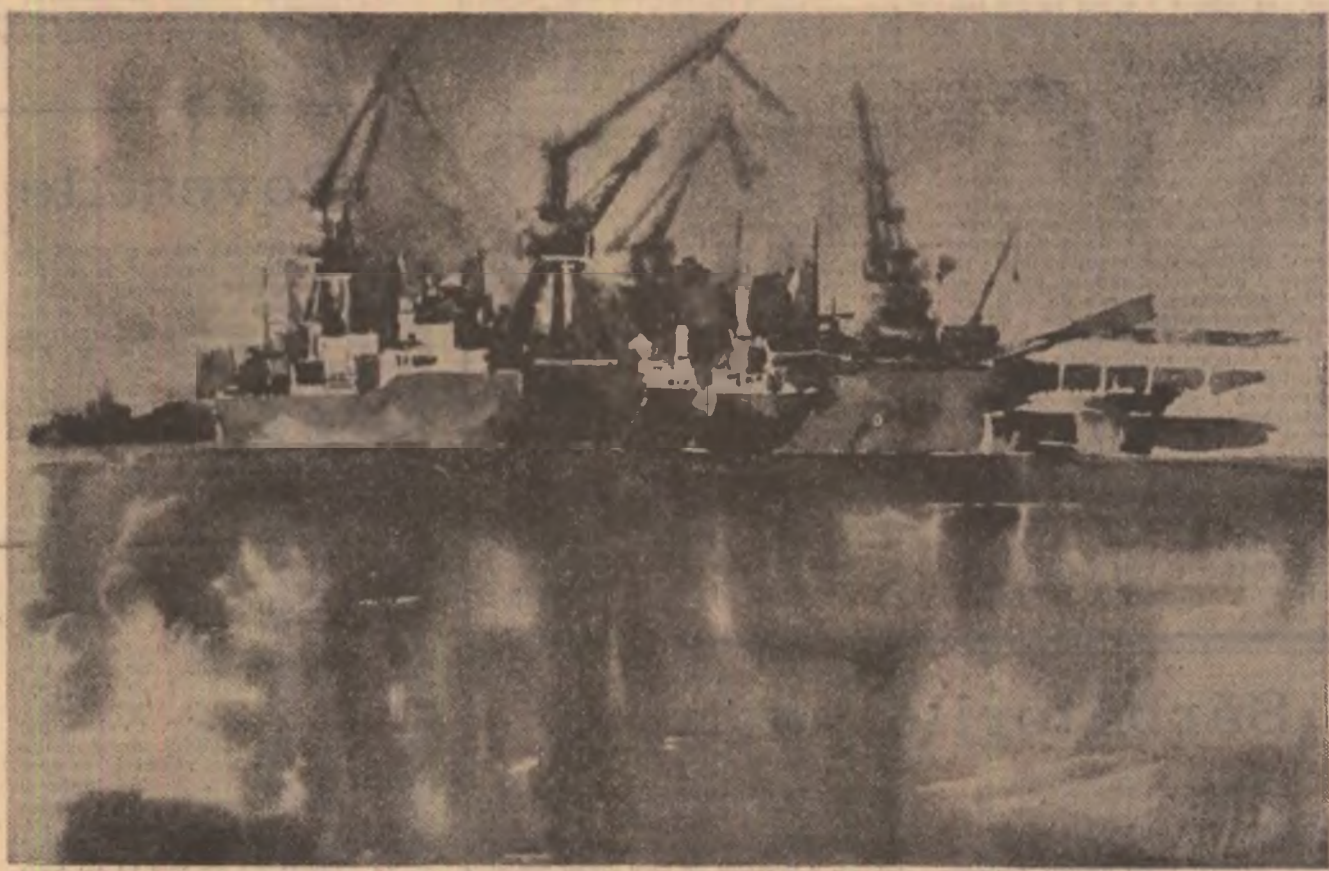
Purtăm în noi statornic un glorios partid
Prin care astăzi, țara își scrie măreția
Sint trei cuvinte sfinte spre care mă deschid:
PARTIDUL, CEAUȘESCU, ROMANIA!

Supremul sentiment

Bună dimineața preastatornică mare,
Bună dimineața anotimpuri solare
Bună dimineața pămînt strămoșesc
Bună dimineața destin românesc.

Și toate aceste rostiri izvorăsc
Dintr-un suprem sentiment românesc
Luminindu-mi ca și steaua polară
Nețărnică iubire de țară.

Ion Smeu

„Dimineața pe Dunăre” — acuarelă de Vesposian Lungu

Dialog despre viață

Pe bunul meu amic Ștefan Aurelian cu care am cutreierat Insula cea mare a Brăilei în lung și lat în toate cele patru anotimpuri ale anului, nu-l mai văzusem de o bună bucată de vreme. Dar întimplarea, acest ritm profund al naturii, mi-l scoase în cale într-o seară de pînă sub streșina cerului și care marca cîine știe ce punct topometric. Nu era un om căruiu îl plăcea vorba, ci unul care acționa. Un om al faptelor, deci. În noaptea aceea însă, avea un chef ciudat de a face conversație. Și încă una poetică în care emoția simțirii finaliza spre un lirism condensat. Cu o fire tumuluoasă, adesea contradictorie supusă ciocotului existenței cotidiene, acest aventurier al cugetării profunde al cărui fruct era întotdeauna cuvîntul înțeles, îmi devenise de mult prieten. Cu el colindasem ghiolul Serbanu cu vegetația sa luxuriantă în care stîlucile hrăpărețe, crapul marii cu spinările negre și somonetele lenese, se zbateau în pungile năvoagelor, întinderea uriașă de apă ce mai țirzu avea să se prefacă în civilizația cîmpiei de azi. Răsturnați în cite vreo locă, duși de valurile adînci ale uitării, sedul de ispită depărtărilor albastre, în tăcerea deplină, mințile noastre nășteau dialoguri scurte și vise lungi, în care eternitatea dura doar o singură clipă. Totul era pur. Acum, devenise alb, parcă fără viață și numai ochii îl ardeau imens, reflectînd în el strălucirea palidă a lunii și în care ironia și umorul dătos se împleteau în mod original. Mă spiona cu coada ochiului. Sîta că impresiile adevărate vor veni ceva mai țirzu. „Vitorul, începu el cu o voce gutuită de emoție, se cucereste prin viziuri înainte de a fi posedat prin experiență; visul este prebuddul vieții. Și cine ne predispune mai mult la reverie decât luna? Știu este că adevărul îl pot afla mai repede în gîndirea de noapte decît în spiritul amiezii. Și apoi visele și gîndurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum sînt ale noastre, materia frumuseții. Timp de trei zile în fiecare lună ea e ca și moartă, dispărută, ca să reapară și să crească în intensitate. Astru al nopții, evocă metaforic frumusețea și lumina în imensitatea însulei, trezind ceea ce este de primitivitate care doarme în fiecare din noi; este sensibilitatea firii în lăsată prădă încântătorii tăcute ale grădini și secrete, a împalabilului cîntec al sufletului, refugiat în paradisurile citi pentru anumite firi cum s

Iarna, cândva...

— fragment —

VASILE RUSCUCI

... Dar pe Bibu Săracu, cum să-l fi ferit ?

Picasea de două zile la Căscioarele să-și toacășcă ghiocii sunător, cu pănușă. Când să se-ntoacă, așa au legat oamenii fierul mai tirziu, i-a luat halta-n piept, și ce-a mai rămas din el ? Chimirul și potcoavele calului, pe care le-a recunoscut Ziotea, țierarul. Asta au și îngropat în cimitir, o-asa zisea păntecul, să fie covor care să lăpuna mărțurie pentru sufletul lui dincolo, cum s-a petrecut el Bibu Săracu, pe lumea aialaltă !

„Lupii, băăă !...
Dintru mărginași, Dobre Coleașă a auzit mai întâi răsunetul lui moș Tîrcă, de vîta cu giroangul la git, așa i-a părut. Îl apucase noaptea sus, pe o câmpie de fin din care toată ziua lăsesse fum acru, dospit. Se vede treaba că în toamnă fecioru-său, Mitu, cu ochii mai buni la lețele și pe drum, nu-l făcuse bine rostul, și-uite că se-năpădise.

Spre seară, cînd s-a mai potolît vîntul, a pus scara și a început s-o prefacă împreună cu Mitu, bombănuindu-l ori de cîte ori scotea afară fin mucegăit, aproape purzei.

„Toamnă era cu o palmă deasupra capului cînd la ureche i-a ajuns țîpătul, mai mult vîntul lui moș Tîrcă. Mitu, rezemat în turcă, era cu urechea tot acolo. „Auzi și tu bă ce-ai zis ?” I-a întrebă; fugi la clopot, și nu-l a bună !...” Și cu țîrca ridicată spre Dunăre, de parcă ar fi dat piept cu halta, a început să strige ca turbatu : „Stane, neoaia Iordane, sărîți bă !...”

Odată cu clopotul pe care Mitu îl trăgea cu o putere pe care numai frica i-o dăduse, au început să urle și cîinii : lung, lung, ca de prîjoi și mare nenorocire.

Din senin, cine le-o fi dat foc nu se știe nici pînă acum, dar nici Radu Tîrle n-a avut vreo pretenție, au început să ardă șirle de fin ale știului. Avea vite scurte, iar vara și loama căra nutrește pe apetele ; cînd nu mai încapea în bătătură, cu de la el putere, dar nu i-a stat nimeni contra, ridică șirle de paie și ocani la margine. Acum ardeau și trozeau. Vîlvălaia avea vite scurte, în două, luminându-l puțin departe. Clopotul bălăngănea bății necunoscute, iar din fata primăriei s-a auzit deodată goarna lui Mișu Școlă : suna cîntăcut, cînd destepăte, rupînd și apăsînd vocea alămită cum numai ei șiau.

Cu felinare, furci și topoare, prin curți, peste prilezuri, care mai de care căuta în fugă marginea ; toți erau arși de aceeași teamă : dacă-l scăpau în sat, ar fi fost prăpăd, ferește Doamne !

Pălălaia izbucnise și dinprea cosarul comunal, ardeau șirle de paie ale primăriei. Se auzeau strigăte, clopote de vite, țîngiri și căldări lovite în nestire. Cîinii urlau în bătătură, și mai culmării, cotărlăie, se-ascundea șehinind sub căpșele de fin, cîi nechezau în coșare, săreau înnebunîți în frîie și lanțuri, își singerau boturile în zăbete.

„Ai mici, puetul, și bătrîni rămăseșeră intrigurați pe prîșpe. Cînd zarva s-a pierdut spre margine, s-au tras și ei la adăpostul odărilor ; urle s-au zăbuzat în primă, lămpile ardeau fereștrele. Rămăseșeră de strajă clopotul ; bang, bang, tras în nestire de Mitu Coleașă, se jeluia trist și înghețat peste sat.

„Lupii, băăă !...”

Petre Coparu a rămas pironit în ușa cosarului, nestînd ce să creadă. Tocmai trecuse calul pe sub mină, dichitul de seară. Ea și urlele de el, prin toată seara, cu un bustean aturșit care-i scosea sufletul, cînd asta necheză scosea prelung, chemîndu-l. I-a pus tainul de seară, apoi, cum îi era obiceiul, i-a trecut pe sub mină : i-a țesălat, i-a vîrît într-o coama bogată, fuior cu fuior, i-a sters lung și apăsat. Căluț îl juca mărunt picioarele, sforăia de plăcere, cu semnele primăverii, numai de ei simțite, în nări.

Iarna asta îl țînuse numai pe grăunte ; dorea să-l scoată în primăvară — gata cu încurcătul, era primul lui an

de roboată ! — mindru și țepăn pe picioare.

Neavută-sa, Costina, îi simțise și era alături de el, cu toate că din cînd în cînd îl mai dondănea cu vorba blîndă, rîzînd, uneori, cu o tristețe pe chip numai de Petre destulă : „mă omule, ai minte, unde o să ajungem, nu vezi că în pătură a început să bată vîntul ?”

Se făcuse o mîndrețe ! Seara îl scotea la fîntînă, iar de aici îl înnoadă căpștrul la git și-l lăsa slobod, în voia. Alina aștepta l Vintura de cîteva ori la trap uita, apoi în buestru, cu coama-n vînt — nu ulla niciodată să-l împletească în părul negru, des și bogat, lîna roșie — întra țanțos în curte, de parcă-ar fi zis celor ce-l priveau : „priviți-mă, ce fâlos sint !...” Petre răstăcea, să fie covor care să lăpuna mărțurie pentru sufletul lui dincolo, cum s-a petrecut el Bibu Săracu, pe lumea aialaltă !

„Lupii, băăă !...
Dintru mărginași, Dobre Coleașă a auzit mai întâi răsunetul lui moș Tîrcă, de vîta cu giroangul la git, așa i-a părut. Îl apucase noaptea sus, pe o câmpie de fin din care toată ziua lăsesse fum acru, dospit. Se vede treaba că în toamnă fecioru-său, Mitu, cu ochii mai buni la lețele și pe drum, nu-l făcuse bine rostul, și-uite că se-năpădise.

Spre seară, cînd s-a mai potolît vîntul, a pus scara și a început s-o prefacă împreună cu Mitu, bombănuindu-l ori de cîte ori scotea afară fin mucegăit, aproape purzei.

„Toamnă era cu o palmă deasupra capului cînd la ureche i-a ajuns țîpătul, mai mult vîntul lui moș Tîrcă. Mitu, rezemat în turcă, era cu urechea tot acolo. „Auzi și tu bă ce-ai zis ?” I-a întrebă; fugi la clopot, și nu-l a bună !...” Și cu țîrca ridicată spre Dunăre, de parcă ar fi dat piept cu halta, a început să strige ca turbatu : „Stane, neoaia Iordane, sărîți bă !...”

Odată cu clopotul pe care Mitu îl trăgea cu o putere pe care numai frica i-o dăduse, au început să urle și cîinii : lung, lung, ca de prîjoi și mare nenorocire.

Din senin, cine le-o fi dat foc nu se știe nici pînă acum, dar nici Radu Tîrle n-a avut vreo pretenție, au început să ardă șirle de fin ale știului. Avea vite scurte, iar vara și loama căra nutrește pe apetele ; cînd nu mai încapea în bătătură, cu de la el putere, dar nu i-a stat nimeni contra, ridică șirle de paie și ocani la margine. Acum ardeau și trozeau. Vîlvălaia avea vite scurte, în două, luminându-l puțin departe. Clopotul bălăngănea bății necunoscute, iar din fata primăriei s-a auzit deodată goarna lui Mișu Școlă : suna cîntăcut, cînd destepăte, rupînd și apăsînd vocea alămită cum numai ei șiau.

Cu felinare, furci și topoare, prin curți, peste prilezuri, care mai de care căuta în fugă marginea ; toți erau arși de aceeași teamă : dacă-l scăpau în sat, ar fi fost prăpăd, ferește Doamne !

Pălălaia izbucnise și dinprea cosarul comunal, ardeau șirle de paie ale primăriei. Se auzeau strigăte, clopote de vite, țîngiri și căldări lovite în nestire. Cîinii urlau în bătătură, și mai culmării, cotărlăie, se-ascundea șehinind sub căpșele de fin, cîi nechezau în coșare, săreau înnebunîți în frîie și lanțuri, își singerau boturile în zăbete.

„Ai mici, puetul, și bătrîni rămăseșeră intrigurați pe prîșpe. Cînd zarva s-a pierdut spre margine, s-au tras și ei la adăpostul odărilor ; urle s-au zăbuzat în primă, lămpile ardeau fereștrele. Rămăseșeră de strajă clopotul ; bang, bang, tras în nestire de Mitu Coleașă, se jeluia trist și înghețat peste sat.

„Lupii, băăă !...”

Petre Coparu a rămas pironit în ușa cosarului, nestînd ce să creadă. Tocmai trecuse calul pe sub mină, dichitul de seară. Ea și urlele de el, prin toată seara, cu un bustean aturșit care-i scosea sufletul, cînd asta necheză scosea prelung, chemîndu-l. I-a pus tainul de seară, apoi, cum îi era obiceiul, i-a trecut pe sub mină : i-a țesălat, i-a vîrît într-o coama bogată, fuior cu fuior, i-a sters lung și apăsat. Căluț îl juca mărunt picioarele, sforăia de plăcere, cu semnele primăverii, numai de ei simțite, în nări.

Iarna asta îl țînuse numai pe grăunte ; dorea să-l scoată în primăvară — gata cu încurcătul, era primul lui an

de-o nevăstică, dar de ce tocmal el, Petre ? Și de faptul că lîna deasă zăia aproape, dezmetidîndu-l și alîntîndu-l cum nu făcuse niciodată cu fetele, ce să mai zică ? Nu se instrălnăseră, dar femela simțise că în sufletul lui Petre se topline ceva. Cînd nu se mai aștepta, Costina rămăseșeră lărgă gura. Cînd să se-ntoacă, așa au legat oamenii fierul mai tirziu, i-a luat halta-n piept, și ce-a mai rămas din el ? Chimirul și potcoavele calului, pe care le-a recunoscut Ziotea, țierarul. Asta au și îngropat în cimitir, o-asa zisea păntecul, să fie covor care să lăpuna mărțurie pentru sufletul lui dincolo, cum s-a petrecut el Bibu Săracu, pe lumea aialaltă !

„Lupii, băăă !...
Dintru mărginași, Dobre Coleașă a auzit mai întâi răsunetul lui moș Tîrcă, de vîta cu giroangul la git, așa i-a părut. Îl apucase noaptea sus, pe o câmpie de fin din care toată ziua lăsesse fum acru, dospit. Se vede treaba că în toamnă fecioru-său, Mitu, cu ochii mai buni la lețele și pe drum, nu-l făcuse bine rostul, și-uite că se-năpădise.

Spre seară, cînd s-a mai potolît vîntul, a pus scara și a început s-o prefacă împreună cu Mitu, bombănuindu-l ori de cîte ori scotea afară fin mucegăit, aproape purzei.

„Toamnă era cu o palmă deasupra capului cînd la ureche i-a ajuns țîpătul, mai mult vîntul lui moș Tîrcă. Mitu, rezemat în turcă, era cu urechea tot acolo. „Auzi și tu bă ce-ai zis ?” I-a întrebă; fugi la clopot, și nu-l a bună !...” Și cu țîrca ridicată spre Dunăre, de parcă ar fi dat piept cu halta, a început să strige ca turbatu : „Stane, neoaia Iordane, sărîți bă !...”

Odată cu clopotul pe care Mitu îl trăgea cu o putere pe care numai frica i-o dăduse, au început să urle și cîinii : lung, lung, ca de prîjoi și mare nenorocire.

Din senin, cine le-o fi dat foc nu se știe nici pînă acum, dar nici Radu Tîrle n-a avut vreo pretenție, au început să ardă șirle de fin ale știului. Avea vite scurte, iar vara și loama căra nutrește pe apetele ; cînd nu mai încapea în bătătură, cu de la el putere, dar nu i-a stat nimeni contra, ridică șirle de paie și ocani la margine. Acum ardeau și trozeau. Vîlvălaia avea vite scurte, în două, luminându-l puțin departe. Clopotul bălăngănea bății necunoscute, iar din fata primăriei s-a auzit deodată goarna lui Mișu Școlă : suna cîntăcut, cînd destepăte, rupînd și apăsînd vocea alămită cum numai ei șiau.

Cu felinare, furci și topoare, prin curți, peste prilezuri, care mai de care căuta în fugă marginea ; toți erau arși de aceeași teamă : dacă-l scăpau în sat, ar fi fost prăpăd, ferește Doamne !

Pălălaia izbucnise și dinprea cosarul comunal, ardeau șirle de paie ale primăriei. Se auzeau strigăte, clopote de vite, țîngiri și căldări lovite în nestire. Cîinii urlau în bătătură, și mai culmării, cotărlăie, se-ascundea șehinind sub căpșele de fin, cîi nechezau în coșare, săreau înnebunîți în frîie și lanțuri, își singerau boturile în zăbete.

„Ai mici, puetul, și bătrîni rămăseșeră intrigurați pe prîșpe. Cînd zarva s-a pierdut spre margine, s-au tras și ei la adăpostul odărilor ; urle s-au zăbuzat în primă, lămpile ardeau fereștrele. Rămăseșeră de strajă clopotul ; bang, bang, tras în nestire de Mitu Coleașă, se jeluia trist și înghețat peste sat.

„Lupii, băăă !...”

Petre Coparu a rămas pironit în ușa cosarului, nestînd ce să creadă. Tocmai trecuse calul pe sub mină, dichitul de seară. Ea și urlele de el, prin toată seara, cu un bustean aturșit care-i scosea sufletul, cînd asta necheză scosea prelung, chemîndu-l. I-a pus tainul de seară, apoi, cum îi era obiceiul, i-a trecut pe sub mină : i-a țesălat, i-a vîrît într-o coama bogată, fuior cu fuior, i-a sters lung și apăsat. Căluț îl juca mărunt picioarele, sforăia de plăcere, cu semnele primăverii, numai de ei simțite, în nări.

Iarna asta îl țînuse numai pe grăunte ; dorea să-l scoată în primăvară — gata cu încurcătul, era primul lui an

ADRIANA SITARU

Duh

I
Florile au căzut în extaz
Și în bruma din noi...
Leagănul fericii e gol
Ca un duh fără pilot

II
Duh fără ploa, fără chip,
Duh intr-o țuică muiat
Duh ce te roagă să țipi
Cînd ești doar deiele sculptat

III
Duh ca un smurdu păcat
Infiorat în femeie,
Duh ce te strigă pe nume
Și țî-avzire în ochi o scintele

IV
Duh ce pictează o cromă
Pe pleoapa sonetului mut,
Duh ce nesează în pietre
Incoronat și tăcut.

V
Te mai vîd uneori cum te muți
Pe cîmpii dururilor noastre
Răstîgîndu-te în echinoxul
Și mînerului abastre

VI
Te mai vîd cum ascunzi între pietre
Un mozaic sirian
Și cum mingii delphine-poete
La poalele unui ocean

VII
Te mai vîd cum te sprîjini de Nord
De valkiri vopsite cu fum...
Te privesc, și un semn de neviaț
Te asmuți peste mine acum...

De-aș putea

De-aș putea rîni copacul
Cu o umbră de idee
Să mă nasc în calendarul
Unui sacru astronom,
De-aș putea să fiu oglinda
Unde magica femeie
Azi crucifică avurul
Ce i-a jefuit un gnom
De-aș putea să fiu oglinda
Ce se sparge în cuvînt
De-aș putea să mor în rîmă
Și-n trohei înalmotă
De-aș putea să fiu copacul
Infiorat pe dinamita
Ce tresare și-ofoleşte
Sub silabele de sînt

Escadrile de fluturi

Unde-ai mai văzut pină acum, viori
Care să necheză
Și să plece, așa alurea
În largul oceanului ?
Unde-ai mai văzut pină acum
Călcîie de ingerese și călcîie de dropil
Escadrile de fluturi parașutați
Pe pieptul țîranului ?
Unde-ai mai văzut clovn
Care să smulgă rădăcinile lacrimel
Din poemul necris ?
Unde, dacă nu la mine în vis ?

CONSTANTIN MENAGACHE

Trandafiri

ca niște trenuri

De la mine pin' la tine
circula un vis amar
astăzi nu mai știm de cine
i-a fost dorului habar
Și mai circula pe vremuri
trandafiri ca niște trenuri
azi ești doar o stea și tremuri
într-o limbă fără genuri

Și-au rămas doar gănie
cu persoanele de grîu
peste care mările
sînt doi maci născînd un riu.

PETRUȚA GAGU

Electra

dimineața
tata era foarte frumos
intram ca să-l vîd
și să-mi dea
spate lîmpele în care plutea
creastă de cocoz ;
eu nu ajungeam la școală în vreme
și mama se supără
imi cerea să promit
că nu-l voi mai vedea
pe tata, mereu ;
dar dimineața, totôl meu
era frumos ca un prinț
intram să-i spun
„bună dimineața”,
el mi rădica în creasta norilor
și cerul se limpeză.

ai auzit cum m-au lătrat
azi noapte
sub streșini ?
sau țî-ai culcat aleanul descîntat...
ai vrut să legeni dorul, cu maci
să-l înflozești,
pe inimă, un mac aprins
să crești.

Capcana de argint

Luna decembrie vine deodată, ca o
împlîntire și ca un prag. Acum fluturii
respiră adînc. Cealță și ciuciuva se agită
de bărbî și de babăciile tuncose. Pă-
durea matorilor e o fantomă nepriete-
noasă. Pleznește coaja popilor, dar
dubele se trag tot pline spre cherha-
nate. Terburile au picat de mult, și
se vede iulgerina tot mai rar. Are car-
nea tare, rece, pîntacul crește — mu-
șuroi de icre. Cățina sună bicuțit sub
vînt din degre reumatice. Soarele se
face o stea tot mai depărtată.
Pe lîngă albi, pămîntul s-a netezit
și s-a prîmînit. Dar mai întâi s-a des-
brăcat de bucate. Inștia și Terța
Brăilei, în această lună hotărîți și
nehotărîți ce-și plimbă certitudinile pe
sub ochii noștri, s-au plecat sub asediu
muncii. Fortăreața recoltelor a capi-
tulat.
Dărnicia Fluturii și a Cîmpei încape
aparent într-o ecuație savantă. Dar

VANESSA ZIGMUND

Remember

Din cînd în cînd te-ai văd prin mine
Și aerul se-ntoacă-n preajma ta,
Ți-ai văd în sine tresărînd rubine
Și, minerală, răsuflarea grea

Pămîntu-și taie drum pe vidul strîmt
Pe care cresc ovale lumi de-afară
Și-n care-ne-nțîlim, din cînd în cînd,
La capătul tunelului de ceară ;

Ai flăcări mari pe umeri și-n obraz
Și-ai văd cum se topește cerul scund
Și cum îmi bate noaptea în pervoz
Un strop din pasul tău furat de prund,

Și-n jurul meu e timpul galben șters
Și-ț de rugăni nervii mai neclari
Auzi cum se lovesc da univers...
Cupolele ghetarilor amari... !

Am fost un țărîm

Am fost un țărîm răscolit de culoare,
Pătrîț răsfrînt de zbor ;
Te așteptam cu palma deschisă
Cu aripa ultimului condor,

Ca pe-o ploaie te-așteptam cu palma
deschisă,
Eram ca o notă desprînsă din tril,
Aveam ochii îmeși, călători prin lumină,
Și mersul sovăielnic de arbore-copii ;

Înceram să-mi strig bucuria cu vise
Pe care le culegeam dimineața din flori ;
Mă adăposteam toamna păduri obosite
Și căpșie uriașe de fire, uneori ;

Din somn mă trezeau pescăruși
fremătînd ;
Îmi poposeau pe umeri ferburi amare
Pe care le-nfloream doar cu glasul
șoptit...

MIH. LUPASCU

Întoarcere

Duce cerbu-n coarne dure o pădure
de stejari,
Cheamă stepe în adîncuri herghelii
de armăsari,
Duce ciuta-n ochi o umbră, amintiri
de ied pierdut,
Vîd cum popolul vremii lasă frunza
care m-a durut.

Trec Merganele prin stepe, peste lacul
leac,
Apa amintirii curge în oceanul
fără mal,
Calul timpului își duce veșnicia în galop.
În pădurile din singe amintirile-mi
îngrop.

Escadrile de fluturi

Din cîmpia amintirii îmi răsare
cite-un chip
Și mă uit să-l vîd mai bine prin
furtuna de nisip
Și mereu m-ajung din urmă, amintiri
de ied pierdut
Și nu pot uita vreo dată, frunza
care m-a durut.

Toamnă

Meri pitici, cu brațele în spaliere,
Ard în policarele miile de stere,
Pere alungite, lacrimi pergamate,
Pe obrazul toamnei de bunicii ovute.

Ar gutaiul singur, rugînt și tandru,
Iar-n flăcări galbene ca un policare
Și-n mărunt lacrimi, colo-n fața ușii,
Își ascund lumina toamnei corcodușii.

Colo, pe colină, citeva pogoane,
Au aprins lumina-n mere ionatone,
Aplecat spre vale ne așteaptă prunul,
Lăcrîmînd aroma unui cite un.

Stou sub greutate aplicații aracii
Și-au ieșit la soare-n virful lor
gîndacii,
Atimați de tata, pe-o bătrînă grîndă,
Struguri pe-o coardă vor să se aprindă.

Fungueși lasă firul lung de ață
Și la colțul casei, într-un plop s-agață,
Cite-o frunză și lasă lacrima spre soare,
Toamna se gătește iarăși de plecare.

CRISTINA ZAINEA

Mamei

la sinul tău am privit întîia dată
și chipul tău se oglindea în ochii tăi
lacrimile tale mi-au udat rădăcina vieții
trebuia să înțeleg că tu ești unică
în lume
vreau să primesti
și aripa frîntă în zborul spre
undeva
și clipa ce mi te-ai făcut veșnică
încercă să mă înțelegi că
nu pot să mă mai întorc în
copilărie
să mă mai nasc încă o dată mi-e
imposibil
întinde mina și la-mi floarea dragostei
de mamă
și prindeți-o în ochii tăi
să-și lumineze chipul

Despărțire

nu privi în urmă
pleacă departe de inima mea
lasă-mi doar amintirile
uite-te la cumpăna serii
nu privi în urmă
trece peste copilăria
ce-o izvorit
din ochii mamei
ia cu tine dorul
nisipul ce țî s-a lîplit
de tălpile ude de apa vieții
și visul
celeii dîntii iubiri

Capcana de argint

cheia acesteia au găsit-o oamenii de
mult. Se numește încredere, pricepere,
hărnicie. Și, mai ales, iubire față de
Fluturii și față de Cîmpe. Așa se îm-
blînzește decembrie. Cu forța și cu
iubirea.
Iată, la A.E.I.H. Cîreșu — nume de
fruct și de floare — directorul Asocia-
ției, inginerul horticol Constantin Aurel,
realizează anul acesta, cu omenii lui, 10
miltoane de lei beneficii. Pentru că
aici, forța și iubirea sînt starea perman-
entă de a fi. Și înseamnă munți de
pepeni, păduri de vîlt de vie, mări de
legume.
În aer se schimbă culorile și seninul
iese uneori la iveală ca un cer abstru.
Aburii lungi înfioară nările caltor.
Râșul paselor și hambarele sînt
capcane de argint. Luna decembrie tra-
ge la edec Fluturii și Cîmpe...

PREMIUL „PANAIT ISTRATI“

După ce premiul „Panait Istrati“ a fost decernat pentru întâia oară unor scriitori din cîntecul literar românesc, pentru a ilustra o filială: Aurel M. Buricea, Ion Bălan, Corneliu Ibrim, Vasile Ruscescu, a venit apoi rîndul filiarilor acestui premiu în rîndul celor pentru care filiala cu autorul Kiril Kirilina nu mai este una de geografie literară, ci de geografie spirituală. Astfel a fost premiat la Brăila, cu semnificația premiului, Alexandru Talex, cunoscut pentru rîvnă sa istorico-literară în susținerea operei lui Panait Istrati, pentru că după aceea s-a vădit rîndul prozator de frunte al literaturii române, Eugen Barbu, legat prin numeroase fire de literatura lui Panait Istrati, între care acela al traducerii lui Panait Istrati în românește rămîne unul dintre cele mai relevante.

În 1987, premiul „Panait Istrati“ a revenit lui Fănuș Neagu, alt prozator proeminent al literaturii române contemporane, datorat emul al posesitorului brăilean. Faptul că Fănuș Neagu este legat de Brăila alături de prietenii săi și prin opera sa, că el acordă o atenție respectuoasă și nostalgică figurii lui Panait Istrati, ne poate face să înțelegem înaintea oricărei explicații de ce Fănuș Neagu a fost desemnat pentru a primi premiul „Panait Istrati“ pe care Comitetul Județean pentru cultură și artă și Uniunea scriitorilor, prin cenaclul ei „Panait Istrati“ îl decernează anual.

La festivitatea de decernare au vorbit despre semnificația premiului al prozatorului operelor lui Fănuș Neagu, Gabriela Jelea Vancea, președinta Comitetului Județean pentru cultură și artă — Brăila, Valeriu Stoiu, secretar al Biroului Județean de partid Brăila, Alexandru Bălaci, vicepreședinte al Uniunii scriitorilor, și Mihail Ungheanu, redactor șef adjunct al revistei „Lucafeărul“. Reproducem mai jos o parte din cuvintele rostite de acest prieten de Mihail Ungheanu, Alexandru Bălaci, Fănuș Neagu, „Cine a citit o dată Cartea cu prietenii — undă din cărțile mari scrise de Fănuș Neagu, afirma Mihail Ungheanu, va constata că autorul ei este foarte adinc, intim și strîns legat de cîntecul dintre cel mai reprezentativ scriitor al limbii române cum sînt Mihail Sadoveanu și Vasile Voiculescu, cum este Panait Istrati. Cartea aceasta este o profunzime de credință, o mărturie de o importanță neobisnuită pentru scriitor, deoarece el se regăsește în permanență în aceste reperi.

Deși nu este unul din scriitorii cu vocație teoretică, Fănuș Neagu are conștiința acestei legături cu care o simțea cu orice prilej. El găsește din cînd în cînd tonul și accentul extraordinar pentru a apăra limba și literatura română, cum a făcut-o, nu de mult, în articolul „La marginea literaturii“, tipărit în anul Lucafeărul și în a doua Carte cu prietenii.

Ce face acolo Fănuș Neagu? Arată că literatura română trebuie apărată de intruziuni și indiferențe de fapt că articolul împotriva lui Tudor Arghezi, „Focea putrefacției sau putrefacția poeziei“, a avut unul sau mai mulți semnatari. — Fănuș Neagu polemizind cu un literat care susținea un singur autor — faptul nu trebuie să se producă fiind în adinea daună a literaturii române și că orice formă de apărare a acestor apuse intervenții este o încercare de legitimare a lor.

„În numele acestei conștiințe literare Fănuș Neagu s-a raportat și la Panait Istrati, nu numai pentru că Panait Istrati înseamnă Brăila, ci și pentru că spiritul său liber și inconformist s-a alăturat lui Panait Istrati, ca pe vremuri Mihail Sadoveanu care, gazdă isonăna fiind, s-a așezat ca o pavăză între builații dezlanțuți și așteptele Panait Istrati.

Forțînd vorbele, Panait Istrati nu a avut o viață bună după moarte. A fost admis greu în literatura română, controversate în jurul literaturii lui au conținut, colaborarea lui la presa de exprimare dreață a ridicat și ridică un semn de întrebare asupra sfîrșitului vieții lui, dar nu trebuie să uităm că el a fost izgonit din Franța literară, din cercul care-l proclamase drept un mare scriitor.

Fănuș Neagu este alături de acest Panait Istrati în Franța și în conformism încercînd să-l crosască un drum al propriei conștiințe. S-a întors în România, unde a sfîrșit în mizerie, încercînd aici să-și constituie pe cont propriu un drum al scriitorului, dar în România a fost izgonit din nou. Fănuș Neagu este alături de acest Panait Istrati, inconformist și independent. În mod organic, dar și în mod programatic, regăsindu-se în aspirațiile prozatorului din Brăila care a cucerit marile valori literare ale Europei. Fănuș Neagu este unul din acei care l-au apărât

Panait Istrati grafică de Vespasian Lungu

după moarte pe controversatul Panait Istrati, așa cum a făcut-o mai înainte prin traducerea sale și Eugen Barbu. Fănuș Neagu este alături de Panait Istrati nu numai pentru că amîndoi sînt legăți indestrușabil de Brăila, ci pentru că literatura lor exprimă o năzuință comună, constituind o pleoieră pentru emanciparea omului de sub toate îngustimile. Vorbesc despre un scriitor strîns legat de Panait Istrati, despre un mare scriitor român care și-a asumat destinele literaturii române, despre un scriitor care este dintre cei mai nimeriți pentru a primi și a onora premiul „Panait Istrati“. Fănuș Neagu este o con-

știință literară, o voce care-și ignoră uneori înălțimea, care susține limba și literatura română cu care o simțea cu orice prilej. El găsește din cînd în cînd tonul și accentul extraordinar pentru a apăra limba și literatura română, cum a făcut-o, nu de mult, în articolul „La marginea literaturii“, tipărit în anul Lucafeărul și în a doua Carte cu prietenii.

„Nu considerăm că intelectualii niciodată nu au trădat, a spus Alexandru Bălaci în intervenția sa, referindu-se la Panait Istrati, ci dimpotrivă intelectualii au colaborat întodeuna pentru salvarea demnității umane. Din antichitate și pînă în timpurile prezente ei au considerat că în artă și cultură s-au păstrat toate valorile spirituale și lumii. Intelectualii nu au trădat, intelectualii au avut conștiința demnității lor. În coropondența Romain Rolland-Panait Istrati este un elogiu de o rară frumusețe, prin care este definit Panait Istrati: „comme un vent sur la plaine“, acel avînt arzător peste cîmpie, care este vîntul geniului, este vîntul care suflă și corabia lui Fănuș Neagu.

Am avut și ieri ocazia de a face în cuvinte umile elogiul acestui mare scriitor. Astăzi în numele Uniunii scriitorilor din R.S.R. pot să spun, la care se asociază Comitetul Județean de cultură și artă, în numele prietenilor literaturii marii narator, care este Fănuș Neagu — îl acordăm, considerînd că este o cinste pentru aceia care au înțeles premiul, faptul că laurii acestui premiu a căruia importanță a fost atît de judicios exaltată de Mihail Ungheanu, de Mihail „Panait Istrati“.

Pe acest prieten al nostru și al literaturii române, pe acest apărător al spiritualității noastre și al limbii române în care crește și crede în dezvoltarea intelectuală, îl încoronăm cu lauri și-l iubim întru eternitate.

În încheiere Fănuș Neagu a spus: „Cînd mă laudă academicienii și redactorii seji, cred că au ceva cu mine. Ce să vă spun? Sigur că Panait Istrati este mare și are să rămîne în toate timpurile. Spre deosebire de marele Panait Istrati care a venit din lume spre Brăila, eu încerc să ies din Brăila în lume. Trebuie să mulțumesc acestui mare spirit, acestui gnom că este duhul nostru aurit și o povestitor urias, că a deschis ochii lumii asupra unui oraș care a dat 86 de mari scriitori și 56 de mari artiști. Este un oraș în care a trăit Mihail Sebastian, un oraș despre care Iorga spunea: „Brăila este un neam de oameni“. Ce frază frumoasă!“

Perpessicuis, profesor și mentor literar al prozatorului B. Jordan

Anul școlar 1920-1921, cînd Dumitru Panaitescu-Perpessicuis (1891-1971) a cunoscut „cu adevărat fericea“ la catedra de limba și literatura română de la Școala Normală „Sf. O. Iosif“ din Brăila, orașul său natal, a constituit pentru viitorul sa carieră didactică și literară — cum mărturiseste distinsul profesor — „un an decisiv, bogat în experiențe dintre cele mai generoase, atît sub raportul pedagogic, cît și sub raportul social... o oază de lumină, de încredere și de plinitudine, la care mă gîndesc și astăzi cu emoție și ale cărei suave aduceri aminte îmi consolează amurgul.“ (Scrisoare din 28 Iunie 1965, adresată prietenului și invitatului său la patru decenii de la absolvire, Excursus sentimental, 1971).

Dintre foștii săi elevi normalști, s-a afirmat în cîmpul literar românesc B. Jordan (1907-1982), care, manifestînd încă de pe băncile școlii brăilene deosebite aptitudini a fost îndrumat cu competență de către Perpessicuis pe drumul spinos al artei scrierilor. „Lecturile atît de vii, de captivante... ne desmortează fantezia creatoare“ și „cîm pe nerăsuflăte“ — își amintea discipolul său într-o epistolă trimisă, „în numele normalștilor“, la 8 noiembrie 1961, eminențului critic și istoric literar, care împlinise venerabila vîrstă de 70 de ani. („Limba și literatura“, 3, 1979). Cu aceeași prilej aniversar, B. Jordan relatează alesele calități ale dascălului său de excepție: „Aveți o prezență atît de omenească și plină de înțelegere, încît ne-am simțit magnetizați din prima clipă... Aveți totdeauna ceva nou să ne spuneți. Nu voi uita cum ne-ați făcut să-l cunoaștem pe Sadoveanu, pe acest minunat povestitor al neamului. Ați venit în clasa noastră tînd cu stînga la piept o carte cu coperta foarte albă, pe care a scris în caractere albastre Coșbucul albăstru. Ne-ați citit și limba cărții ne fermecată... Ne-ați învățat să prețuim limba și să ne iubim pămîntul.“

B. Jordan, care debutase, la 2 aprilie 1928, în prestigioasa revistă a lui Tudor Arghezi, „Bilet de onoare“, și editase o revistă proprie, „Express“ (14 aprilie — 18 august 1929), îl trimite ilustratul său profesor, în toamna anului 1931, manuscrisul romanului Normalștii, rugîndu-l să-l citească și să-l ajute să vadă lumina tiparului. Reproducem, mai jos, textul înedit al

scrierilor, respectînd particularitățile ortografice și lingvistice ale originalului, păstrat în colecția particulară:

„Email 30 Oct. 1931. Mult stimate domnule profesor, Din atmosfera școlii noastre normale pe care o cunoașteți atît de bine din timpul cînd ne predăți limba română în localul de pe Bulevardul Maicilor Domului din Brăila, am desprins o frescă de realități, pe care am avut cetezanță să le închez într-un roman. Noi nu avem nimic din literatura școlilor normale și prea puțin din a celorlate școli. Mi-adece amintuți numai de „Invatatorul din postel II“ și acum în urmă de „Clasa VII A“. În strălucite au apărut multe cărți de acest fel. Îmi las îndrăzneală să vă trimis prin Poșta acest manuscris și să rog din inimă, să fie elev al d-voastră, să-l răsfățați. Nu e o idealizare a vieții de internat, ci am descris toate mizeriile și educația superficială și dogmatică a acestor internate, unde cel închis se poate considera d'ent un puscăriaș. De aici izvorăște antagonismul între cel închis și regulamentul, uzura față de depreludiu. Am trecut în revistă obiceiurile, bolile, mizeriile de tot felul, scurtele bucurii, etc., brodiind totul pe schema unei acțiuni care să justifice titlul de roman dat manuscrisului. Mi-am permis să adăugesc cîteva fragmente din „Jurnalul de internat“ și să-l recomand cititorilor de atunci, înainte de apariția cărții în librării, ca „un scriitor de talent“: „Cu Normalștii, un nou romanier ce adăugă plătutul de puțin acum și un nou scriitor intră cu fermitate în viațoarea scrierilor.“ („Cuvintul“, 26 septembrie 1932). La lesirea de sub tînar a primului său roman, apreciat și de E. Lovinescu, G. Călinescu, Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu ș.a., Perpessicuis scrie că „într-un ritm potolît, de confe-

Perpessicuis grafică de Vespasian Lungu

sine resemnată, peste care sună timbrul dezamăgii al confesiunilor postbelice ale lui Remarque, d-l B. Jordan realizează în același timp un documentar și o evocare din cele mai emoționante ale acestui subterbul pedagogic, care este școala normală.“ („Cuvintul“, 18 Ianuarie 1933; „Mențiuni critice“, 5, 1946) Opere, 6, 1973).

Datorită succesului de public și de critică, Normalștii a cunoscut în timpul vieții autorului trei ediții (1933, 1936, 1944), reîmpărit, în anii noștri, într-o a

patra ediție (1984), după un exemplar din penultima ediție a romanului, în care B. Jordan intervine și simțind „cum se cade să dure ale vieții de internat“. (Cf. „notă editorului“, Constantin Mohanu).

Din galeria profesorilor evocați de „romancierul învățătorilor“ în Normalștii, se detașază figura luminoasă a lui Perpessicuis care, cu măiestrie pedagogică, „preda obiectul limbii române cu atîtă artă și căldură, încît neglijam orice, ca să citim o carte bună.“

Normalștii lui B. Jordan constituie un stralucit debut și o afirmare materială a unui romanier cu atît de bogate resurse artistice, pe care le va valorifica în creația sa ulterioară (Vitrina cu păpuși de porțelan, 1934; Pămîntul ispititor, Delta, 1935; Invatatorul, 1935; Rezoare și insectari, 1935; Trei albastri, 1937; Salele, 1938; Seria Marga Munteanu, 1939; Decembrie, 1941; Zile și nopți în furtună, I-III, 1959-1961), romane prezentate la radio sau în publicațiile vremii de autorul Mențiunilor critice. Perpessicuis afirmă în epistola de la începutul acestui articol: „Pe B. Jordan l-am urmărit îndeaproape în ascensiunea lui scriitoricească, de la primele romane smulse vieții de internat a Școlii Normale și practicii sale învățătorești și pînă la trilogia lui Tudor Vladimirescu, lucrare de largă documentare și de un puternic suflu epic.“

Intervieat despre începuturile sale literare, B. Jordan precizează că, alături de Tudor Arghezi, Perpessicuis l-a dat „incurajări“ dintre cele mai de interesate. („Rampa“, 23 Ianuarie 1937). Răspunzînd în scris, la 2 octombrie 1940, la „chestionarul“ primit de la istorograful Gheorghe Cardas, își exprimă din nou gratitudinea sa față de mentorul său literar: „De pe atunci (1920-1921), am văzut în el un scriitor și un suflet mare. M-a ajutat și dînsul mult.“ (B.V.A.U., Ms.V/89).

La împlinirea a șapte decenii de la nașterea lui Perpessicuis, B. Jordan relevă în aceeași măsură meritele excepționale ale eruditului cărturar și creator polivalent, a căruia aniversare „este nu numai a literaturii, ci și a neamului întreg, pentru că neamul l-ați slujit vărsîndu-vă nobilul sînge pe front și prîgînd altele generatii de pe catedră, iar opera d-voastră, începînd de la ginșagul, suavul buchet de poezii din Seut și țargă, trecînd prin acele micro-filme literare, minunatele d-voastră mențiuni și pînă la gigantica reconstituire a marșului nostru Eminescu, este o mărturie vie a strădăniei d-voastră pentru îmbogățirea literaturii și culturii noastre în genere, care va dănuși de-a pururi.“

Gh. S. Ștefănescu

„Pîinea, vinul și aerul“

Urmare din pag. a 5-a

neisprăvit, păcătos sau lichea“. În unele cuvinte scriitorul stîrnesce sensuri noi, pe altele, pe lingă care am trecut neapăsător, le aduce în actualitate, creînd un mare scriitor român despre limba română. Interviuuri, tablete, anchete literare, prefețe cu această temă formează azi un corpus de texte unitar ca ideea și atitudine în care sînt exprimate puncte de vedere de mare actualitate care ar trebui cunoscute atît de generația de azi cît și de generațiile care vor veni prin manualele de limba română. Cînd e vorba de soarta limbii române, Fănuș Neagu trage semnale de alarmă, face propuneri, pune piciorul în prag, adoptă tonul pamfletar, pune

degetul pe rană, devine minios acuzator sau senin increzător: „A vorbi frumos românește, precum și a scrie frumos românește începe să însemne din ce în ce mai mult un dar și nu o punctuitate a societății. E una din cele mai mari primejdii care ne pîndesc și împotriva cărora sîntem dator să luptăm fără a osteni.“

Cine amenință limba română? Răspunsul este transparent: „ignoranța, incultura, ignoranța fieră și pierdea, neprețuit, lenea, suficiența, retragerea în afara timpului, imbuirea, sastiașirea îngunghereșă, capul plecat, abdicarea“. Dacă nu vom sluji limba română cum trebuie, ne vom trezi, crede scriitorul, într-o „împărăție a cacofoniilor“. Întrebarea „Ce se va alege de limba română în școli?“ îi „pirjolește osul frunții“ în fiecare toamnă. Scriitorul consideră că școala face încă puțin pentru limba română și își exprimă nemulțumirea văzînd „poluarea, sărăcirea sau înjosirea limbajului elevilor“. Într-un interviu dat criticului literar Mihail Ungheanu în 1979, Fănuș Neagu constată: „Cosilii noștri sînt din ce în ce mai poligloti, dar ei nu știu să scrie în limba română, avem azi o primă necesitate: învățarea gramaticii limbii române: a vorbi și a scrie gramatical înseamnă a avea puncte cardinale. Gramatica e lumina limbii române. Fără ea, cuvintele ar fi cu ochii, scoși de urechi și și-ar pierde poezia“. Gramatica dă cuvintelor „în-lelele“ care pot străluci în lumina vorbirii.“

În fraze exemplare, de o frumusețe și o claritate care le dau dreptul să stea alături de afirmațiile despre limba română făcute de marii clasici, Fănuș Neagu dă un elogiu limbii la inobolabilele cărăia participă prin scrisul său: „A vorbi frumos românește, sau cel puțin corect și logic, ține în chipul cel mai firesc de iubirea de țară. Măsură neamului nostru nu poate fi decît limba pe care o vorbim.“

Fănuș Neagu la una din întîlnirile cu pasionații de literatură din Brăila

● A apărut un nou număr din seria Analelor Brăilei (decembrie 1987), supliment editat de ziarul „Inimă“ și dedicat evenimentelor de importanță capitală din această lună: Conferința Națională a partidului și aniversarea a patruzeci de ani de la proclamarea Republicii. Alături de paginile consacrate celor două evenimente, în care sînt amplu comentate și realizările care au schimbat fundamental geografia economică și socială a județului, consemnăm interviul acordat de Fănuș Neagu Analelor ca și colaborarea cu poezie, reportaj, proză a unora dintre membrii cenaclului „Panait Istrati“ din Brăila al Uniunii Scriitorilor. Semnează în acest număr, printre alții, Vasile Ruscescu, Mircea Cavada, Ion Mustață,

Candiano Pricieputu, Alfred Basarab Tibereanu, Nicolae Aricescu, Aurel M. Buricea, Gh. Lupascu.

● În prezența unui numeros public s-a desfășurat în fațerul Teatrului Dramatic „Maria Filotti“ prezentarea volumului de versuri Sărbătorile poezului de Mihai Dragomir, apărut recent la Editura „Minerva“. Au vorbit, cu acest prilej, despre volum și în general despre poezia lui Mihai Dragomir, Teodor Vărgolici, redactor șef la Editura „Minerva“, profesorul Ștefan Mircescu, regretatul Mircea Scariat (care a semnat și prefața volumului) și Lucian Chișu.

● O prezentare a volumului a avut loc și la Liceul Industrial „Progresul“ în prezența elevilor membri ai cercurilor literare din școală. La ambele acțiuni a participat și soția poetului, Chira Dragomir, carea îi datorăm această editare.

● În recent apăruta antologie Brăganul în literatură, îngrijită și prefațată de profesorul brăilean Ioan Munteanu, figurează, alături de Fănuș Neagu, doi

Leon Feraru

Cronici empaticice

De ce „empaticice“? Mi se pare un termen mai complet pentru ceea ce dooresc eu să împărtășesc cititorilor mei... empaticice. Ideea mi-a fost sugerată de un frumos articol publicat de Adrian Pănescu în revista „Contemporanul“, articol în care se arată că, spre deosebire de românescul „simpatice“, franțuzescul „empatic“ exprimă pe lingă simpatia de răgaz și sentimentele de dragoste, admirație, stimă și respect, sentimente pe care Leon Feraru le merită din partea noastră. De ce „cronici“ și nu „cronici“? În primul rînd, pentru că mi-am mai exprimat... empatia față de oamenii ca: D. Cantemir, Familia Mureșenilor etc. și, în al doilea rînd, pentru că spor să mai am această posibilitate, zic eu, necesară. Cine este Leon Feraru? Este poet român, născut în Brăila în anul 1887, evreu de origine, despre care George Călinescu scria în „istoria“ sa literară: „...emigrat în America, fost colaborator al lui D. Anghel, regretat în chip mișcător — natală țară —. A studiat Literele și Dreptul în Franța, la Montpellier“. Din „Dicționarul enciclopedic român“ E.P.I., vol. II, p. 368 aflăm că Leon Feraru s-a stabilit în America în anul 1913. În „Scrisori, studii și documente“, Perpessicuis preciza că „înainte de a fi numit profesor a fost mai întîi muncitor necalificat de fabrică și, abia după ce l-a suferit recunoscut studiile făcute la Montpellier, a fost mai întîi conferențiar universitar la Toronto, de aici trecînd ca profesor de limbi române la Universitatea „Columbia“ din New York. În afara cursului său de istoria literaturii române, ținea prelegeri la radio despre două publicații periodice: Rumanian activitatea scriitorilor români și școlia Literary News și The Romanic Review în care consemna, în recenzii, ultimele apariții din literatura noastră. Aici a publicat și un documentat studiu despre romanul românesc contemporan, despre care amintea cu plăcere în scrisoarea trimisă prietenului său Camil Baltazar, datată: 20 februarie 1927. În „Romanic Review“ recenzase rutenii ce se trimisă și ruga prietenul să-l trimită volumul „Mit“ de D. Anghel, cu care colaborase în revistele noastre sub pseudonimul: Ola Cantă, colaborare din care reamintim poezii ca: Orologiul, Halucinații, Vezulul, marșete și evidentă criză sufletească. Acolo, departe, unde a plecat fără voia lui, s-a simțit străin, copleșit de dorul pentru țara natală. De alfel, cele două volume de versuri publicate: „Maghernița veche și alte versuri din anii tinereți“, Ed. „Cartea românească“ 1926, și „Arabescuri“ 1937, Editura „Șantier“, condusă de Ion Pas, au cele mai reușite poezii pe tema atît de complexă a nemuritorului dor de țară. Prin scrisoarea datată 19 oct. 1939 trimitea aceluiași Camil Baltazar traducerea poeziei: „Ultima scrisoare, mame“, iconă sfîntă din copilărie, cu fiul ei atît de departe, trimetă la 5 recenzii ale unor cărți de T. Arghezi (Cuvinte potrivite), M. Sadoveanu (Demonii tinereții), L. Rebreanu, Ionel Teodorescu (La Medeleni) etc. etc. Lecturînd ambele cărți, oprindu-mă mai mult la prima, trebuie să las puțin toate... empatiile la o parte și să remarc aspectul de antepoziț neorganizat, în dezordine: alături de versuri rutenii ce o evidentă leagă, Preludiu, Iubirea revine, Lună la lacul ca oglinda etc. etc.), poezii reușite, de un fin rafinament, în care preocuparea de înnoire a expresiei poetice este evidentă, fără, însă, a se desprinde total din chinul ritmul și vocabularul poeziei tradiționale (Maghernița veche, Iubirea răpînge, Mi-e sufletul așemni, Medalion). Și, acestea, în nu mai puțin de 18 capitole. Formele noi din eplile politrice scrise în anii din urmă îl apropie de interpretarea poeziei moderne. Poet aflat sub influența lui Eminescu, D. Anghel, Coșbuc, Edwin Markham, Baudelaire, Leon Feraru cîntă îndulșosuri anii tinereții, are nostalgia omului dotat cu „aurul viselor“

— cum îl scria el lui C. Baltazar. Dintre un exces de dragoste se lasă furat de confesiuni către sine însuși primul volum fiind, după cum aflăm din Perpessicuis, Opere, vol. 2, Buc., 1967, pp. 190-193, „în primul rînd, omagiuul propriu unicului literar“, alegerea avînd un aer de baroc, o ciudată textură de reminiscențe. Amintind de „Mal am un singur dor“, poezia lui Leon Feraru: „Inchinare“ exprimă clar dorințele poetului după moarte: „Cînd voi muri... căci viața curge către moarte, / Al mei, jelind, țărîna o să-mi poarte, / Acasă-n țara doinelor, / Sălasul nădejdiilor, / Să dorm în veștii veștelor / În glia neagră, sub cerul românesc, / În preajma poroșului ne care-l iubesc.“ În poezia „Prăvălie românească“, publicată în „Antologia poezilor de azi“, alcătuită de Ion Pillat și Perpessicuis, necuprinsă în volumul „Maghernița veche...“, Leon Feraru face dovada unui real talent pe aceeași temă fecundă a dorului de țară printre străini.

În cadrul Societății Poetilor Americani, din inițiativa scriitoarei Anna Brăncuș la Cristodora Housu și Leon Feraru ține o interesantă prelegere despre lirica românească, prelegere completată de intervențiile domnișoarei Rita Hansum, originară din Bucu-est, de cuvîntul lui L. Rosenhal, consilierul tehnic al ambasadei României, de recitările care au urmat în prezența multor nobilități americane. Leon Feraru sublinia printre altele că poezia noastră românească „este construită pe temelia de grani“ versului popular. Doina și balada populară au fost descoperite în adevărată lor strălucire de Vasile Alecsandri, iar Mihail Eminescu le-a dat consistența eternă în opera maestrilor

Leon Feraru

lumii“. Apoi, după cum aflăm din Perpessicuis, Memorial de ziaristică, Buc., 1970, p. 338, s-a recitat Doina populară „Rodică, Lucafeărul, Cearsur — de D. Anghel și „Noaptea“ — de P. Cerna. Revizînd la poezie volumul „Maghernița veche“, atît de neunitar, mă mir cum de a publicat poezii de valoare (Așteptare, Amurg, Plutind etc.) alături de poezii naive, cu buigueli frivole, enervante prin dese imprecizii retorice. O selecție riguroasă l-ar fi fost favorabilă, l-ar fi împus în epocă și peste timp. Cîntărețul acelor cloace în apropierea cărora s-a născut, autorul unor versuri cu ecouri inteligibile: „Stai singur în magherniță și tremuri / Moșneg, slăbit și nins de-amare vremuri“, alături de imediat pe aceeași tematică socială, o poezie ca „Poema acului“, de un retoricism desuet, în care „copilele cele bălaie“ se asociază cu „zorii de sînge“, „pletete fluturii în vînt“ ca prin poezie emoțiilor noastre versificatori textualiști iar în final, bietul Coșbuc o fi auzînd cum „glasurile lună: Vrem pămînt“. Cînd reușită la eprubeta în care amestecă fel de fel de idei și expresii, poezia capătă limpezime. Ca în „Prăvălie“, „Să-nțipim cu aceeași măsură / Zilele tale, bărbătește / Cînd ești nicovla, îndură — / În cînd ești cicoanul, lovește“, ca în simpaticul „Medalion“: „Blînd și pocăit, / Mîlțurescu-ți Doamne, / Că mi-ai hărăzit / Darnicele toamne, / Clupe de iubire, / Coșta ce-ai vrut / Ochi ce-ai admira, / Gură s-o sărut, / Și s-o preamărească îndrăzneț avînt, / Limba românească / Mai dulce s-o cînt“. Oricum, a doua parte a cărții îl împune ca un adevărat poet, nu ca un învins, așa cum se considera el în realizarea poeziei „Invins“ unde preciza cînt de optimist a fost în anii tinereții, pentru a abandona mai tîrziu din cauza furtunilor și prejudecăților. Pentru iubitorul de autentice poezii care este să aleagă neghina revărsată la răspîntia dintre tradiționalism și modernism în lirica noastră, Leon Feraru rămîne exact cum dorea el în penultima strofă a sus-amintitului poem: „Visez un loc de taină la capătul de drum / Cu zăi crepusculare, spre care să mă-n drum, / Să-morăște puternic mîreasa trandafirilor / Pe-alei să rățcească potecile-amintirilor“. Aleile acestea au fost cele din țara natală, surșă a celor mai izbutite din poezie brăileanului nostru Leon Feraru, cum singur precizează în „Țării mele natală“: „cu ochii plîși privind în zări / O țara mea, te caut!“

D. C. Munteanu

Un panegiric singaporean

Motto:

Ce-i Infernal? Sală goală
Doar cu Cerber părăsit,
Eu ce-i mai arunc din poală
Oase dulci de ronțait

Sint desculț, Acum, din asfințit
Am adus stridentul fluviu Ebru
Ca să tulnice la nesfirșit
Suburbanelor un moș funebru.

- Leonid Dimov -

Nu mă grăbesc să-ți scriu un panegiric,
câci mina se-opește ca zăbavă
în șist de magne și-n răcătă lavă,
la poalele acestui Creștet Liric!

Cu barba-ți tolstoiană, pravoslavă,
descrii prin sferă nimbă tău oșnic,
cînd, jos, infernu-aițîi dansul plic,
Socrate bindu-și cupa cu otravă!

Să evocăm doar Clipa cea frumoasă,
cînd frunte-n frunte-am stat și barbă-n
barbă,
Impodobind singaporeana masă
cu votcă pură, sub lumina orărbă!

Curgea prin noi un timp curat - o Clipă
prea densă pentru-a onilor risipă!

Eternă slavă bardului Dimov,
intr-ămintirea cuvivoasei ore
cînd precăutam ideile la „Singapore”
și viziuni și visuri de iubov!

Ar fi putut, p-atunci, să ne devară
galera-n vizitorii ei istov,
dar viața pentru noi părea că-l mov,
deprînși cu sucu-aițîi mangrogore!

Și-am mai durat puțin, cit un străfulger
care-și creșteașă numele-n furtună,
dar nava noastră roasă de vrun ulcer
laji mai căta un port și-o brăzdă bună!

Conducă-ți Moartea, Astăzi, caravela:
na știe călea inspire Porțu-Acela!

Ma ne-am văzut de mult! De-acuma, încă,
n-am să te pot vedea o nouă vreme,
dar nu mă tem și nici tu nu te teme:
curînd vom sta-ntr-o-mbrățișare-adină!

Eden singaporean cu noi poeme
vom îndobîndi-n Infern, pe-un colț de stîncă,
Impropoșităi, sugari ca-n vremea prunc,
incoronajă cu mirt și crizanteme!

Ca tineri, am purtat flambante plete
și-ajunși bătrîni, cu bărbile-n cascade,
metafora adhihoarilor Lethe
ne-nvădura-n rîndele și-n balade!

Dar cel ce vin și cliți nu ne știură
din versul nostru vor cîntă o gură!

IV. Portret și sonete de Tudor George

Fantomela famelica revin,
ne urmăresc de-a pururi și-n tot locul;
vom răsturna cite-un pahar cu vin!
De-s prea-nsetate, spargem polobocul!

Cu-atît mai mult, cu cit, din prea pușin,
ne-am fericit și ne-am cîntat norocul
de-a fi convinvî-aceluși festin
și ne-părțirăm țolul și chistocul!

Isvorul bărbii tale de Profet
și-a înșumpat gherapodul pin-la stele,
ca semn că timpul nostru desuet
clepsidra-noastră și-o revarsă-n ele!

Căci ea-i speranța lumilor măruntă
că genul tău inspire Eden li-i punte!

Re-evocăm singaporeanul mîr,
al cuvîlilor clocite-n mir, pe creste,
la ora-n care, iată, nu mai este
nici Fică, nici Dimov, nici Mărgărit!

Rămăș pe țărnu-aițora tempesta,
cîntulul soare-n degel l-am aprîț:
„o fi sou o nu fi!” - Sublime Brit,
mă-ncredințat petalelor funeste!

E rîndul meu: sint spîbu ai, sint roză
rotitei roșu cu sîrba răpitor,
în care noi ne-am petrecut amîlă
și patima - Singaporeanul Sor!

Înălț pocolul: trimbiță, heraldă!
AHOE! - zic - Spre Țărnu de smaralde!

Portret și sonete de Tudor George

Leonid

Cînd l-am văzut prima oară, acum mai bine de douăzeci de ani, nici nu mi-a venit a crede că este adevărat. Din memoria copilăriei mele, din povestile și colorate, reînvia strănuu un păpărit ori un sfînt cu ochi de migdale, cel mai blînz și cel mai înțelept ori a toate cite sint, o alcătuire de fum albastru sub o licoană veche, acunsă de privirile noastre păgîne.

Pentru că, înainte de a fi un mare poet, Leonid Dimov a fost un om bun, un suflet cum rar avem să mai întîlnim, un prieten al lumii, pe care nu o judeca, dar încerca mereu să-o înțeleagă, chiar și atunci cînd lumea părea să nu-l dorească. A-1 fi fost prieten era un privilegiu, o minune, pentru că el știe ce înseamnă să poți dăruți o clipă dintr-o viață atât de prețioasă

oricul. Facea acest dar bucurîndu-se de bucuria celui dăruit.

Dincolo de aparențe, Leonid Dimov era un neînșit, un vulcan care izbucnea sălbatic numai în poezia sa fermecătoare pe care o cînta nopțile cu o voce gravă, adîncă, de strănă minăstrească.

Știa că este un mare poet și de aceea nici nu avea nevoie să fie recunoscut ca atare. Visul îl prefăcea în pasăre, într-o pasăre neadevărată ce zbura deasupra noastră astfel să fie numai văzută. Mi se pare și acum că există, că zboară totuși, dar undeva mai sus, ca o umbră de argint și tremură aripile în văzduh, dincolo de privirile noastre muritoare. Dar val, ce nenorocire, numai mi se pare.

Julian Brașcu

„Neîncetatul studiu”

Va fi avut și Mircea Scarlat, precum odinioară Verlaam, „nu atîta grijă și pricepere în lucrări, cît grijă și priceperea în viața sa”. Regretatul critic citează versurile de mai sus din primul volum al „Istoriei poeziei românești” (1982), și în antologia de poezie veche românească (1985), lucru deloc surprinzător, desigur, căruia i se adaugă însă constatarea, mai puțin așteptată, că aceste versuri pot fi regăsite „la mulți topografi și copisti, timp de două secole (19)”. Probabil că un critic tînăr, înfulețit de grandioase proiecte, nu va fi intrînzî în reflecții asupra rudimentarului fatalism medieval.

După o „introducere în opera lui Mircea Costin” (1976) și după bibliografia și postfața la „Letopiseștii lui Ureche” (1978), am fi putut găsi în Mircea Scarlat un specialist al vechilor noastre scrieri, un cercetător atent al izvoarelor literare, cu șanse de a deveni o autoritate în materie. Începînd din 1980, prin elaborarea unor repere istorico-literare arheologice, a unor lucrări despre Ion Barbu, Boliac, Bacovia și a unor comentarii asupra versurilor unor poeți contemporani (ca Marin Sorescu sau Modest Morariu), tînărul critic și istoric literar ne dovedește că interesul său pentru poezia românească nu se limitează la o epocă determinată. Fără să negăm perioada incertă a istoriei și a unei menționate antologie din 1985, un valoros instrument de lucru, Mircea Scarlat începe elaborarea „Istoriei poeziei românești”, al cărui primul volum, apărut în 1982, este urmat de încă două, în 1984 și 1986. Salutul de la Mircea Costin la Ion Barbu și proiectul aducerii la zi a unei istorii literare pornită de la primele atestări ale versificației în cultura noastră au impresionat, și autorul a putut fi numit, cu mărturisită admirație, „cascador” și „kamikadze” (M. Mihăș). Din nefericire, „Istoria” lui Mircea Scarlat aparține acelei „bibliotecă a proiectelor esuate”, semnalată eternității românești de Mihail Ungheanu. „Istoria” rămîne un „șantier în care lucrul n-a fost dus pînă la capăt” (M. Ungheanu), fapt într-adevăr regretabil. Se pare că autorul proiectează o istorie în șase volume. Au apărut numai trei și se va publica probabil un al patrulea, postum.

D. Z. Fjellstad, de la Universitatea din Stockholm s.a.) vorbesc de „prăpastia” tot mai largă dintre opera literară și comentariile specializate pe care le generează. Mircea Scarlat a reușit să păstreze mereu contactul cu textul, criticului cititorului prin informării și remarci pertinente. Considerînd că „menirea criticului nu este de a spori tăina poeziei, ci de a o dezlega”, că însăși critica „rămîne un gen literar”, el și-a propus și a reușit să ne conștientizeze prin secole de poezie românească. A făcut-o cu abilitate și înțelegere, pentru că și cu rafinamentul unui interpret conștient de vulnerabilitatea judecăților de valoare: „Cine așteaptă de la criticul literar răspunsuri definitive ar face mai bine să nu citească texte critice; va evita, astfel, inevitabilele dezamăgiri”.

„Istoria poeziei românești” se organizează prin analiza atentă a „criteriului poeticului” și a „strategiei retorice”, aspecte prin care autorul definește convenția poetică, evitînd reducionismul istoric sau estetic. Termenii tehnici sînt introduși cu măiestrie în limbaj teoretic, în accepția clasică a cuvîntului, pentru că pe Mircea Scarlat nu-l atrag nici glosomorfismele, nici formalizarea. Convenția poetică și intenționalitatea sînt, cum ar spune U. Eco, barele de grafit care disciplinează demersul analitic al abordarea „Fripzelelor” lui Eliotei și pînă la discutarea „tăinei” lirismului blagian. Cu totul subred ne apar, după lectura „Istoriei”, pozițiile sincronismului simplist. În cultura noastră, capacitatea de asimilare a fost permanent dublată de un puternic „filtru” al tradiției autohtone.

Fără să disprețuim amănuntul, adept al cercetării „cu documente pe masă”, Mircea Scarlat a refuzat totuși să facă „istoriografie în marginea literaturii”. Gustul pentru perspectivă de ansamblu, oroarea de confuzie metodologică sau terminologică (mergînd pînă la marcarea accentului logic al unor cuvînte neamențate de echivoc în context), dorința de a se face înțelese de un public larg, constituie limitele propriului „laborator” analitic, cîntecul constant față de specificul mediului nostru cultural, ușurința cu care sesizează est-nități textuale peste mări și oceane cronologice (de la Bolintineanu la Ion Barbu, de la Antim Ivreanu la Nichita Stănescu etc.), toate acestea pot evidenția personalitatea complexă a autorului.

Mihail Niculescu

„Unde ni sint cronicarii?!...”

CRONICA EDIȚIILOR

Cu un deceniu în urmă, într-un articol publicat în revista deșină „Cronica” (an. XII, nr. 44 din 4.XI.1977, p. 7), arătam ce datorie - de ținuță, dar și de constituță - avem față de teșnuțul pe care ni l-au lăsat moștenire cronicarii noștri, mari și mici. Două foarte recente ediții de cronici îmi îngăduie să reiau această problemă, de un interes acut pentru progresul cercetărilor istorice din țara noastră, îndreptînd observațiile din rîndurile care urmează.

Două cronici din veacul XVIII - Pseudo-Enache Kogălniceanu și Ioan Căntă - vād lumina zilei la Editura „Minerva”, în colaborașă scrier „Restituția”, sub forma unei ediții critice îngrijite de Aurora Ilies și Ioana Zmeu; prima dintre aceste cronici acoperă perioada 1733-1774 iar a doua acoperă perioada 1741-1769.

În seria „Cronicele medievale ale României”, Editura Academiei R. S. României tipărește „Hronograful” lui Dan Simonescu, sub îngrijirea lui Dumitru Bălașa și Nicolae Stoicescu; acest Hronograf acoperă perioada 1764-1815.

Am subliniat perioadele cuprinse în croniclele recente editate care din ele se desprinde întrebarea: dacă Evul Mediu românesc coboară în vizuina „Editurii Academiei” pînă la 1915, pentru ce n-au fost incluse în aceeași serie de Cronici medievale ale României și cele două texte editate de Aurora Ilies și Ioana Zmeu la Editura „Minerva”? Întrebarea aceasta ar putea fi lărgită, pentru a-1 cuprinde și pe marii cronicarii moldoveni Grigore Ureche, Mircea Costin și Ion Neculce, ale căror scrieri se numără, dacă nu mă înșel, tot printre „cronicile medievale” ale poporului român.

Căutînd un răspuns, trebuie să examinăm mai îndeaproape evoluția acestei colecții.

Debutînd în 1959 cu o nouă ediție a cronicilor slavoromâne (realizată de P. P. Panaitescu) lucrările asupra colecției au venit abia în 1963, cînd s-a tipărit primul volum al seriei, Repertoriul manuscriselor de cronici interne, ser. XV-XVIII, privind istoria României, întocmit de Ioachim Grădian și Aurora Ilies. În acest volum (năseșment) al acestui volum se spune: „Realizarea colecției Cronicele medievale ale României se înscrie în planul vast al înzestrării mediocrității românești cu publicațiile de izvoare necesare, elaborat în anii puterii populare. [...] Două volume ale acestei colecții au apărut înaintea celui de față [...] Opera istoriografică a lui Radu Popescu, împreună cu Istoriile domnilor Țării Românești, atribuite aceluiași autor sint în curs de tipărire în ediția critică a regretatului C. Grecescu. Edițiile mai multor cronici - Istoria Țării Românești, de Ioachim Grădian și Aurora Ilies, Istoria Țării Românești, de D. Micu și Aurora Ilies, Cronică de la C. Brîncoveanu, de Radu Greceanu, ed. A. Ilies; A doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat în Moldova, de Axintze Uricariu, ed. H. Chircă și C. Bălan - se află gata de a intra la tipar. Alte ediții se găsesc într-un stadiu înaintat de pregătire. Această situație ne face să nădăjduim că, odată învinse greutățile inerente oricăror începuturi, apariția noulor ediții critice se va desfășura într-un ritm tot mai susținut și că, nu peste prea multă vreme, cercetătorii vor avea la dispoziție corpul complet al cronicilor de epocă medievală.”

Un sfert de veac a trecut de la afișarea acestui program - cartea poartă mențiunea „Dat la culcu 01.08.1962” - și totuși azi sintem încă foarte departe de a avea „la dispoziție corpul complet al cronicilor noastre medievale”. Cum a progresat colecția? În același an, 1963, a apărut, în adevăr, volumul pregătît de C. Grecescu (cronica lui Radu Popescu); în 1965 a apărut Cronica Ghileștilor (de mult pregătîtă pentru tipar), sub îngrijirea lui Nestor Camariano și a Ariadnei Camariano-Cloran; în 1967 volumul de cronici verificate de Dan Simonescu și monescu; în 1969 - cronica lui Nicolae Stoica de Hajeș, editată de D. Micu; în 1970 a apărut scrierea lui Radu Greceanu, îngrijită de Aurora Ilies iar peste cinci ani, în 1975, Pseudo-Amiras (1681-1729), editată de Dan Simonescu, formînd volumul IX al colecției. Pe să așeză, în sfîrșit, volumul X, a trebuit să mai treacă încă 12 ani. În total, din 1959 pînă în 1987, zece volume în 28 de ani.

Paralel cu inițierea acestei colecții, fosta Editură de Stat pentru Literatură și Artă a inclus în seria „Clasici români” letopiseștii lui Ureche (ed. Iorgu Iordan), urbele leșine de sub tipar în 1955; rapida lor epuizare a impus o nouă ediție pentru ambele letopiseșe (1958 și, respectiv, 1959). În același timp, tot la EPLA, a văzut lumina tiparului volumul de Opere ale lui Mircea Costin, îngrijit de P. Panaitescu; și scrierile lui Mircea Costin au fost reeditate în 1965, la Editura pentru Literatură, în seria „Scriitorii români”. Întrebarea vine aproape de la sine: pentru ce scrierile celor trei mari cronicarii moldoveni nu au fost de la început incluse în colecția „Cronicele medievale ale României”?

Cazul lui Neculce a evit, în fond, o rezolvare fericită pentru aceste bune ediții din ultimii ani. E mai trist, însă, că letopiseștii lui Ureche se tipăresc în continuare - dar numai în ediții pentru „publicul larg” - după versiunea stabilită de P. P. Panaitescu, deși între timp a apărut și manuscrisul cel mai vechi al acestei cronici: el se află, azi, la Casa Dosoftei din Iași. Cercetînd textul acestui manuscris pentru citeva informații, am constatat cu uimire că el corespunde îndeaproape cu versiunea stabilită și editată de Constantin Giurescu în 1918 (rețipărită, apoi, în perioada interbelică, de Constantin C. Giurescu). Este evident că letopiseștii lui Ureche n-ar putea fi corect editat decît într-o manieră „tripartită”: versiunea de la Casa Dosoftei, versiunea lui Misail Călugăru și versiunea lui Axintze Uricariu.

Dintre cronicile moldovene - cantonez în acest spațiu prin însăși natura preocupărilor României nu s-a îndreptat nici către ea compilație care cuprinde istoria paralelă a Țării Românești și a Moldovei, de la „descălă” pînă la 1724 (respectiv, pînă la 1718), și azi manuscrisele 2591 și 5367 de la Biblioteca Academiei; singura ediție (și aceeașă copleșă) se află în gazeta „Trompala Cronica” (1871-1873, ceea ce am notat la hronograful paralel, realizată în 1733 de Vasile Ștefan, publicată în 1973 de Em. E. K. Greșcu, în „Revisia pentru istorie, arheologie și filologie” (1913-1922).

În sfîrșit, tot în afara colecției „Cronicele medievale ale României” a apărut anul volumul menționat chiar de la început - „Cronica lui Ioan Căntă și Pseudo-Enache Kogălniceanu (în paranteză fie spus, „pseudo” mi se pare de prisos; demonstrația a paternității lui Enache Kogălniceanu nu e necesară, așa cum am spus și în cred că, trebuie restituit lui Enache Kogălniceanu calificativul de ultim cronograf al Moldovei medievale” - cf. „Magazin”, an. VII, 1977, nr. 7, p. 8).

Adaș, totodată, că și începînd cu colecția ar trebui reușit, alit în privința „Cronicele medievale ale României”, volumul I din 1959 de P. P. Panaitescu ar trebui reeditat în forma inițială; între timp, în „Cronica lui Neagoe Basarab” al căpătui a editurii de la Semeșnătețu Ior; multe observații importante s-au acumulat cu privire la „Cronica românească din Moldova (L. Simonescu și Aurora Ilies)”, și adevărul este că, în ceea ce privește la povestirile despre Ureche, și cronicile descoperite de C. Rezaichevici.

Îmi este greu să cred că „Cronica lui Ioan Căntă și Pseudo-Enache Kogălniceanu” va fi considerată încheiată. Sperînd, în schimb, că ea va continua să apară în rîndul ultimilor ani... - pentru a alcătui, în adevăr, acest corpus al cronicarilor români, Corpus Chronicae Romaniae, gîndit încă în 1905 de I. Bogdan. Rîndurile de față nu sint decît o pleoacărie în acest sens.

Și fan S. Gorovel

Desen de Raluca Grigoreș

Clarificări științifice

Urmare din pag. 1

românești, evoluată în acest fel prin contact cu mediile științifice ale lumii și regăsindu-se, în chip natural, izvoarele teoretice interne. Acei însoțitori organiciți fundamentali pe care, însoțind gîndul și conștientul, se potrivește întrevede modernitatea istoriografiei lui Nicolae Iorga, a istoriei literaturii concepută în termenii clasician, a „seriilor” istorice stabilite de A. D. Xenopol. Acum de-abia se dovedește, prin triumful cercetării interdisciplinare, că răspunsul românesc fusese științific și valabil.

Bineînțeles că istoriografia literaturii nu este obligată a pune, în cercetările ei, tot ceea ce obțin disciplinele aflate alături de ea prin obiect și prin scop epistemologic și amănunțel pot să lăpșează fără a strica imaginea clarificării și micro-științifice, nu mai este acum un fapt excesiv și cînd apar cercetări care au drept obiectiv astfel de lumi comparabile se ivesc de la sine. Astfel putem explica însemnătatea pe care o au, în fundamentarea unei constituții culturale românești, contribuțiile precum celea cuprinse în studiul de eruditie aparținînd lui C. Daniel („Pe urmele vechilor civilizății”) și Nadiei Angheluse („Limba și cultura în civilizăția arabă”), năzului a înfățișă configurașă unei forme mențis specifice și, alături de acestea, a unei imagologii unde nu totul e clarificat. De altminteri, încercările de a contribui la o cercetare imnologică cu aplicație la români sint evidente într-una din cele mai însemnate contribuții de ideologie a culturii apărute în ultimii ani, aparținînd lui Dan A. Lazărescu („Imaginea României prin călători”, vol. I-II). Geneza actului creator, determinată de tradiția culturală, de formule de învățămînt, de cadrele antropologice trebuie integrată în această vastă serie de interogații și o cercetare, cu titlu puțin atractiv, cum este „Medicina și artă plastică” de Mihail Dragomirescu, ar merita, ca și altele, examinări mai atente decît de obicei. Sint sinteze cu valoare indiscutabilă și de unde rezultă perspective noi, utilizabile de către istoricul literar căci spiritul interdisciplinarității pătrunde acum pretutîndeni.

Momentul aparține acestui dialog între domenii care năzuiesc a explica omul și poziția lui în univers ca fîntă aptă de creație în stare a se perpetua prin cultură într-o colectivitate cu specific sigur; putem zice că, din acest punct de vedere, anul pe care îl încheiem poate puțină vreme adăuga contribuții demne de admirat. Aceasta e, hotărît, o probă de luciditate științifică și de maturitate a unei culturi care și-a regăsit sensul interior.

Constelația republicană

Urmare din pag. a 3-a

ape/ hule de god. / / ne-asteapă să le sperare / pămîntu cu apele / să ținească poruburi / și cîini în toate acestea / ne-asteapă-n / izvoare, / nplilor revanșe, / ne-asteapă-n / gpi orașe / cu ziduri moi de plîns / ne-asteapă noi metale / în subterane criș / ne-asteapă goale muzee / nollor rșă / ne-asteapă / înaintea / / avallan tinte / / milioane de inimi / arzînd covorșele, / zollor manifeste strălîmînd departe /

Tocmai de ceea nu putem decît să subscriem la necesitatea imperioasă a demer „zvor curat ca lamura, trebuie să răzbată și din n scrier nostru: „Este necesar să se realizeze mii multe și mai bune romane, poezii, pe de teatru, lucrări care să redea în formă diferite, uriașă activitate creatoare a poporului nostru, să constituie o puternică forță de dinamizare a întregii națiuni. Avem nevoie de noi și noi cîntece, revoluționare și patriotice, care să oglindească noua etapă de dezvoltare socialistă a țării.” Cuvîntele secretarului general al partidului sint puternic îndemni și rezăm pentru scrier nostru.

Citîți privește pe poeti, ca să-l parafrazez pe unul dintre ei, rămînem, sintem toți,

Prezenți în tot și-n toate
Ca în lumina soarelui vîșpala
O inimă ca ce pentru țară bate
Și în toate-aude-n comunism bătaia.

Publicată, dincolo de anul 2000.

Resursa principală

Urmare din pag. a 3-a

vește uneori, iar doctor îl este chiar el, șeful de brigadă.

Intermitent, de departe, stîna, ca ecoul infiorării unei brîndușe, se aud pușcările. În brațele puternice ale minerului, deodată, ciocanul prînde să vibreze, ca un diapazon în mina unui necreșcut dirijor. Și în acest orizont subteran, cultura de minere începe să răsună, răscolitor și amplu, zguduitor la modul cel mai propriu al cuvîntului, simfonia muncii. Interpreți? Nicolae Rusu, miner și Fănică Rusu, vagonetar, sint frați. Ei și Ion Strat, ajutor de miner, și Mircea Bălă, alți vagonetari, alți pînă la 15 citîți sint în brigada, sub bagheta lui Vasile Pîșta, care pune umărul și sufletul lui puternic și generos, la un loc interpretează și de zi, la Ruschița, o simfonie a celor mereu învingători. Un fel de melodie aspră, triumfală, pentru triumful și progresul Patriei Românești. În adînc de mină, la lumina unei lămpi cu carbid, însă din gresăle, de emoție și nepricepere, îmi pieresc puțin salopeta pe care mi-a încă încredințat-o la intrare un tînar inginer.

Încerc să ridic un bolovan nu prea mare, de care mă potriveșc o mulțime de ochi, mai întunecați ori mai strălucitori. Este chiar minerele pe care el îl aleg, piatră cu piatră, cum alege mama ori nevasta orezului bob cu bob, îl sortează, spun el, pentru a scoate la lumină numai minerele bune, de calitate, nu piatra ască. Interesant, dar cel mai strălucitor în piatră e plumbul. Poate de aceea nu reușesc să ridic bolovanul, sub privirile înțeleghătoare ale minerilor.

Înginerul Emilian Stoica a fost o vreme chiar responsabilul întreprinderii, dar s-a îmbolnăvit și surprinzător, a cerut să treacă în la secțiunile complexe, la munca de jos, care aici înseamnă subteranul, adică foarte jos, așa foarte sus, cum sper să se vadă din aceste paranteze notate în dîndele mai întîi și asternute fugar, la lumina unei lămpi cu carbid.

După cele 14 scrieri de brad urcate în forță, cu stîngă și cu picioare, încă trei mi se par o nimica toată. Mi se propune un alt drum de întoarcere - așa spune el, să nu mă sperie - să mă cunoaștem oameni, galerii, istorii. Se auzează fundat puse murmur, ca niște vîșpi de departe cum că în munte omul veștează și luptă cu piatra și cu el însuși, că omul învinge.

La început, minerele era ca o plăcintă - vine, prin surprindere, precizarea lui Emilian Stoica. Era compact și cu mare concentrație. Astăzi, în urmă, lucrurile au început să stea înțeleșite.

Cum stau lucrurile acum, cu minerele bineînțeleșite, m-a ajutat să înțeleg Traian Stan, un ardelean de la Ineu, cumpătat, tenace și ambițios, care cunoaște și el bine zăcămintul de la „complexul”.

Locul ăsta era acuns după un paravan de steril. L-am dat la o parte, am săpat și lăță că am găsit din nou minerele. Că nu țî-l pune nimeni pe tavă și să te invite: servește! Trebuie să simți și să cunoști muntele, să cauți cu deosebită atenție și răbdare în cultura de minere, să valorifici zăcămintele așa-zis sărace. Așa se face că acest abataș a fost pregătît de mine, deschis de brigada mea. Și tot noi îl exploatăm, dînd lună de lună mai mult minerele peste plan.

— Cum? — reușesc să-l întreb, neînțeleșind eu cum de arată unele abatașe așa curate, parcă sînt de apartenență foarte unu, cum poți avea mereu, din mînturile muntelui, numai minerele de valoare.

— Prin organizare și ordine, prin disciplină și conștință de adevărați mineri al vremii noastre, numai așa poți merge drept și puternic în minerele, în muncă, în viață.

Și cuvintele care alătdată mi s-ar fi părut ușor retorice, grandilocvente, pregătite pentru a fi aplicate în viața, curgeu alit de fir și adevărate, cînd le spunea, din suflet și din experiența sa, Traian Stan. Cum tot așa de adevărat este că, pînă la urmă, am întîlnit, dar în mină, chiar marmura. Înaintăm prin niște lucrări mai vechi, înfruntînd cu stoicism geroarele de apă, iar peretele de marmură al galeriei, apărînd și dispărînd, în diverse nuanțe, în frumoase falduri, ne aminteam că sintem la Ruschița și că aici marmura, minerele și minierii constituie adevărate puncte cardinale.

Țînărul artificier Constantin Chiriac a învățat meserie, ca și actualul său șef de brigadă, Soveșan, cu Vasile Oncu. Dar este convins că trebuie să mai învețe, că în munte nu-i destul să ai numai brațe tari, cum mai cred unii.

De-aceia pleacă la un curs de perfecționare. Și tot din aceeași considerență s-a înființat la Ruschița treapta a doua de liceu, despre care vorbea directorul Ioncelescu.

— Azi a fost, peste tot, o zi cu soare - îmi spune, la țesura din gut, Marin Schiopu. Soare și-afară, și-n mină. Eu, la 782, am ramblesat, am puseat, am transportat 22 de tone de minere, cu 6 oameni. Peste trei tone pe post. Cu toate că mai împîtmînam unele greutăți, că minerele nu se poate fără, mergem în plin.

— Nu lășăm noi să rugănească vagoanele fără minerele - intervine, cu un umor sugubăț, specific moldovenesc, Dumitru Chișari.

— Noi? Am extras 38 de tone de minere, cu 11 oameni - adăugă un tînar pietros, pe nume Rusalin Livjuț. Adică 3,7 tone pe post, față de două tone și jumătate, cit e norma.

Vasile Pîșta, Ion Soveșan și Traian Stan, Oncu, Chișari, Știrban. Sau Constantin Cojocaru și Nicolae Lup, care deschid noi drumuri spre minerele, depășînd lună de lună planul la înaintare. Nume echivalențiale, la Ruschița, la altitudinea angajării comuniste, cu marmura faptel de ficcare zi. Oameni care vorbesc de soare în adînc, deschizînd noi traectorii luminii din om, pentru om.

POSTA REDACTIEI

In atentia corespondentilor nostri: Dupa ce s-au scris, "Posta Redactiei" (Poezie) a fost intrerupta o vreme. Volumul materialelor adunate intr-un timp fiind considerabil, ordinea lucrului contine o anumita doză de întâmplări. Nu dispunem de un computer care să sistematizeze toate textele de un anumit autor pe parcursul a 6-8 luni. Nu putem avea, în această fază, o viziune "monografică", globală, asupra unor nume care s-au înscris în istoria literaturii noastre. În atenția corespondenților, există o listă de autori care au scris în această revistă, dar care nu au fost încă publicate. Dacă vreți să vă vedeți numele în această revistă, vă rugăm să ne scrieți la adresa: "Posta Redactiei", în care să ne trimiteți textele dvs. în număr de douăzeci de exemplare, pe care să le însoțiți de un text scurt în care să ne spuneți cine sunteți și unde vă aflați. Dacă vreți să vă vedeți numele în această revistă, vă rugăm să ne scrieți la adresa: "Posta Redactiei", în care să ne trimiteți textele dvs. în număr de douăzeci de exemplare, pe care să le însoțiți de un text scurt în care să ne spuneți cine sunteți și unde vă aflați.

LAURA VACARU. Comănești-Hacău: A meritat, poate, să parcură gem atitea file căzinate pentru a ajunge la cele douăzeci de texte ale dv. însoțite de laconica introducere. Poate să bată portile unei edituri? Da, și puteți. Textele sunt departe de cele ale unui începător, dovedesc o trădărie conștientă asupra c. avântului, precum și stăpânirea mișcării compoziționale a poemului. Citit, citat integral, Deul și orizontul: "Halucinantul ferburii mă mă înbrăți, sează / Și mă devoră clipa pe un fruct aprit / Mă rugă mările soare de mă mai ține în zădărnici / Când crește febra surii și măru-i înflorit // Pe-a aproape nevăzută exotice mesagerii / Neprăvălita umbra mă mă slujește încă / În lașă lumii / Adevărate tăceri Ogândă, necăză îngrățită și adică // Și dacă vîi în rîuri să strigi al mării / Cînd pașii mei pe maluri se vor topi / Într-o casă tu să-mi între șipus și Domni / Ghicui în care un marmur prung să-l înfrășori // În cînd va fi surisul tău să se deschiadă / Să gîste din mîndra sistemului solar / Pe brațul tîu de vultur vol și semirămă / Grădina suspendată să fi-o aduc în dar..." Cam multe cuvinte; idelle (poetice) nu sînt suficient de pregnante, după cum nici expresia nu are scintila unei revelații. Dar există toate sansele ca, pe viitor, odată trecută prin școala severă a prozodiei clasice — și după ce veți depăși această fază obscură ermetică (în plan formal) și sentimentală în conținut, să eliberați o voce cu adevărată personalitate. Reținem încă, pentru o eventuală publicare: Lăpșire, Frig cu pânzani, Privind la Zeu!

ROBERT ROJDESTVENSKI GINDULEȚE Accept! Am venit recent pe lume. Dar vă spun drept, obosesc de a fi cîntec zic: "Făc, ce-mi place astă mică".

ROBERT ROJDESTVENSKI GINDULEȚE Accept! Am venit recent pe lume. Dar vă spun drept, obosesc de a fi cîntec zic: "Făc, ce-mi place astă mică".

ROBERT ROJDESTVENSKI GINDULEȚE Accept! Am venit recent pe lume. Dar vă spun drept, obosesc de a fi cîntec zic: "Făc, ce-mi place astă mică".

ROBERT ROJDESTVENSKI GINDULEȚE Accept! Am venit recent pe lume. Dar vă spun drept, obosesc de a fi cîntec zic: "Făc, ce-mi place astă mică".

ROBERT ROJDESTVENSKI GINDULEȚE Accept! Am venit recent pe lume. Dar vă spun drept, obosesc de a fi cîntec zic: "Făc, ce-mi place astă mică".

Soare, Rugăciune, cu observația că titlurile, chiar dacă sonore, nu sînt întotdeauna cele mai potrivite.

Dacă vă veți hotărî să participați la concursul de debut al vremii editurii, înțelegem de fapt că, în medie, manuscrisele trebuie să conțină circa 40-50 de poeme. Din ce ne-ați trimis nouă s-ar putea selecta un grupaj pentru "Caietul debutanților, dacă nu cumva s-ar auto-elimina într-o competiție mai strînsă (în care "rivalii" dv. să fi depășit — sau evitat — cite ceva din ceea ce vi s-ar putea reproșa dv.: o anume monotonia descriptivă, și, pe alocuri, rimele lenese). În cazul în care ați avea posibilitatea să treceți pe la redacție, vă invităm la o discuție pe text (anunțați-vă în prealabil).

G. N. ELIAN, Stalina: Vă mulțumim pentru încredere, vom necera un răspuns "franc și obiectiv"... Am avut sentimentul unei comunicări adevărate cu textele dv. care atîng — prin întregul elipsă, ori prin-o disonanță esențială — chiar poezia. Toate cele cîntecuri sînt publicabile (cu fi mai dificil cu Pseudonimul). Trimitte-ne o fotografie, fisa personală și încă o sumă de texte. Vom fi bucuroși să reținem debutul dv. de acum doi ani de la "Cronica". Pînă atunci, citim acest fragment: "Am spus și foarte puțin / și zău va răși / Iarși / din răstîrgerile irisului tău... // ...ci tu nu vei mai fi. // ...o să mă trezești, / de-a vîi venit lărna... / ... și trigul / stredește în mine / ca un / lăpăt de lebdă-mușcăt / în somn, / în miezul nopții".

CONSTANTIN BUICIUC, Lugoj: Sper să nu vă supere faptul că nu v-am respectat dorința de a vă răspunde sub pseudonim. Nu văd de ce să fi făcut-o. Singura mea mirare, în legătură cu textele dv. este că nu ați debutat pînă acum. Imi pareți a fi un poet adevărat, original și unificativ. Cu proxima ocazie vom publica un rujap însoțit de o prezentare. Ne-am bucurat să ne-ați consulta înaintea depunerii manuscrului la redacția vremii editurii.

M. GIURGEA, București: Da! sînt publicabil mult de citit, formula dv. poetică mă șocă ca mai personală dintre toate cele pe care le-am citit. O intuiție sintetică, paroxizmatice rezolvate în manieră Zen. Mă bucur să se dovedească și productivă.

IOANERCEL, Cluj-Napoca: Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime.

IOANERCEL, Cluj-Napoca: Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime.

IOANERCEL, Cluj-Napoca: Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime.

IOANERCEL, Cluj-Napoca: Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime.

IOANERCEL, Cluj-Napoca: Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime. Regret că citirea dvs. nu a fost în întregime.

Intimplări
S-a spulberat neștut
pe care în vestie un astru.
Pe malul uitător rîuri
făpturi fără umbră se aruncă în lut.

Lucrurile
E vie și moartă enigma. Cuvintele
obvioră în înșelăciune
ce nu s-a-ntrupat niciodată. Un om e
o pasăre ori o piatră. Un cer fără
întindere

Căutătorul
E așa departe
cel care-a slujit pămîntului.

M. C. Giurgea

COCA MIHALCEA, București: Proverbiala (provocatoare) "curiozitate pur feminină" nu se poate aplica la dvs. și la textele dvs. și timpul să-mi divulgați numele. Pînă atunci constată că aceste "cam multe Nu-uri" de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră".

COCA MIHALCEA, București: Proverbiala (provocatoare) "curiozitate pur feminină" nu se poate aplica la dvs. și la textele dvs. și timpul să-mi divulgați numele. Pînă atunci constată că aceste "cam multe Nu-uri" de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră".

COCA MIHALCEA, București: Proverbiala (provocatoare) "curiozitate pur feminină" nu se poate aplica la dvs. și la textele dvs. și timpul să-mi divulgați numele. Pînă atunci constată că aceste "cam multe Nu-uri" de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră".

COCA MIHALCEA, București: Proverbiala (provocatoare) "curiozitate pur feminină" nu se poate aplica la dvs. și la textele dvs. și timpul să-mi divulgați numele. Pînă atunci constată că aceste "cam multe Nu-uri" de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră".

COCA MIHALCEA, București: Proverbiala (provocatoare) "curiozitate pur feminină" nu se poate aplica la dvs. și la textele dvs. și timpul să-mi divulgați numele. Pînă atunci constată că aceste "cam multe Nu-uri" de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră".

COCA MIHALCEA, București: Proverbiala (provocatoare) "curiozitate pur feminină" nu se poate aplica la dvs. și la textele dvs. și timpul să-mi divulgați numele. Pînă atunci constată că aceste "cam multe Nu-uri" de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră".

COCA MIHALCEA, București: Proverbiala (provocatoare) "curiozitate pur feminină" nu se poate aplica la dvs. și la textele dvs. și timpul să-mi divulgați numele. Pînă atunci constată că aceste "cam multe Nu-uri" de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră" nu au fost încă de la rubrica "noastră".

Umbră lui nu se imparte.
Cu privirea întoarsă cîndva
trecu peste atînt de piatră.
Cînd îl caut erate apus
altceva se arată.

Căderea
Portile risipite peste pămînt
sunt porți de casă. Urmele toate
arată în altă parte.
Alteori se așează în vînt.
Prin păduri aplcați
umbra arbori de singe.
Coborîndu-se fără răgaz
pulberi lunare-l apasă.

M. C. Giurgea

EUGEN MOINEANU, Moinești: Un basm versificat, scris cu creionul, intitulat "Hyperion" (și din care nu se înțelege nimic. Apar o simfonia, un print, un "Hyperion" care ar trebui, uitați (și) etc. După caligrafia nestîmnică și stîmnică păreți să fiți foarte copil: arătați acest text profesorului de literatură română și rugați-l să vă sfătuiască. Noi cităm, pentru dragălașenia improvizată, finalul: "Se-ntrăbă-un vultur / Cum au ajuns / Pînă aici, / Atît de sus / Dar de acum / Are și el / Cu cin' să schimbe / Un cuvîntel. // Soarele plînge / În pustiu. / Ce ai pătit / Stînt aurii?".

EUGEN MOINEANU, Moinești: Un basm versificat, scris cu creionul, intitulat "Hyperion" (și din care nu se înțelege nimic. Apar o simfonia, un print, un "Hyperion" care ar trebui, uitați (și) etc. După caligrafia nestîmnică și stîmnică păreți să fiți foarte copil: arătați acest text profesorului de literatură română și rugați-l să vă sfătuiască. Noi cităm, pentru dragălașenia improvizată, finalul: "Se-ntrăbă-un vultur / Cum au ajuns / Pînă aici, / Atît de sus / Dar de acum / Are și el / Cu cin' să schimbe / Un cuvîntel. // Soarele plînge / În pustiu. / Ce ai pătit / Stînt aurii?".

EUGEN MOINEANU, Moinești: Un basm versificat, scris cu creionul, intitulat "Hyperion" (și din care nu se înțelege nimic. Apar o simfonia, un print, un "Hyperion" care ar trebui, uitați (și) etc. După caligrafia nestîmnică și stîmnică păreți să fiți foarte copil: arătați acest text profesorului de literatură română și rugați-l să vă sfătuiască. Noi cităm, pentru dragălașenia improvizată, finalul: "Se-ntrăbă-un vultur / Cum au ajuns / Pînă aici, / Atît de sus / Dar de acum / Are și el / Cu cin' să schimbe / Un cuvîntel. // Soarele plînge / În pustiu. / Ce ai pătit / Stînt aurii?".

EUGEN MOINEANU, Moinești: Un basm versificat, scris cu creionul, intitulat "Hyperion" (și din care nu se înțelege nimic. Apar o simfonia, un print, un "Hyperion" care ar trebui, uitați (și) etc. După caligrafia nestîmnică și stîmnică păreți să fiți foarte copil: arătați acest text profesorului de literatură română și rugați-l să vă sfătuiască. Noi cităm, pentru dragălașenia improvizată, finalul: "Se-ntrăbă-un vultur / Cum au ajuns / Pînă aici, / Atît de sus / Dar de acum / Are și el / Cu cin' să schimbe / Un cuvîntel. // Soarele plînge / În pustiu. / Ce ai pătit / Stînt aurii?".

EUGEN MOINEANU, Moinești: Un basm versificat, scris cu creionul, intitulat "Hyperion" (și din care nu se înțelege nimic. Apar o simfonia, un print, un "Hyperion" care ar trebui, uitați (și) etc. După caligrafia nestîmnică și stîmnică păreți să fiți foarte copil: arătați acest text profesorului de literatură română și rugați-l să vă sfătuiască. Noi cităm, pentru dragălașenia improvizată, finalul: "Se-ntrăbă-un vultur / Cum au ajuns / Pînă aici, / Atît de sus / Dar de acum / Are și el / Cu cin' să schimbe / Un cuvîntel. // Soarele plînge / În pustiu. / Ce ai pătit / Stînt aurii?".

EUGEN MOINEANU, Moinești: Un basm versificat, scris cu creionul, intitulat "Hyperion" (și din care nu se înțelege nimic. Apar o simfonia, un print, un "Hyperion" care ar trebui, uitați (și) etc. După caligrafia nestîmnică și stîmnică păreți să fiți foarte copil: arătați acest text profesorului de literatură română și rugați-l să vă sfătuiască. Noi cităm, pentru dragălașenia improvizată, finalul: "Se-ntrăbă-un vultur / Cum au ajuns / Pînă aici, / Atît de sus / Dar de acum / Are și el / Cu cin' să schimbe / Un cuvîntel. // Soarele plînge / În pustiu. / Ce ai pătit / Stînt aurii?".

EUGEN MOINEANU, Moinești: Un basm versificat, scris cu creionul, intitulat "Hyperion" (și din care nu se înțelege nimic. Apar o simfonia, un print, un "Hyperion" care ar trebui, uitați (și) etc. După caligrafia nestîmnică și stîmnică păreți să fiți foarte copil: arătați acest text profesorului de literatură română și rugați-l să vă sfătuiască. Noi cităm, pentru dragălașenia improvizată, finalul: "Se-ntrăbă-un vultur / Cum au ajuns / Pînă aici, / Atît de sus / Dar de acum / Are și el / Cu cin' să schimbe / Un cuvîntel. // Soarele plînge / În pustiu. / Ce ai pătit / Stînt aurii?".

EUGEN MOINEANU, Moinești: Un basm versificat, scris cu creionul, intitulat "Hyperion" (și din care nu se înțelege nimic. Apar o simfonia, un print, un "Hyperion" care ar trebui, uitați (și) etc. După caligrafia nestîmnică și stîmnică păreți să fiți foarte copil: arătați acest text profesorului de literatură română și rugați-l să vă sfătuiască. Noi cităm, pentru dragălașenia improvizată, finalul: "Se-ntrăbă-un vultur / Cum au ajuns / Pînă aici, / Atît de sus / Dar de acum / Are și el / Cu cin' să schimbe / Un cuvîntel. // Soarele plînge / În pustiu. / Ce ai pătit / Stînt aurii?".

REMEMORĂRI Zîmbete agățate în brazi

1.
Părintii fetiței stau la masă în Cantina scriitorilor cuprîndi de o disperare care li se citește pe față și izbucnește sub formă de suspirii reținute din piepturi. Fetița e vioanie, mobilă și circuloasă și trece de la masă la masă făcînd puzule și anunțînd cu minciună pe domniile lui.
— Azi am înghîtit o biluța de fier, uite atîta, și arată dimensiunile unei nucii.
— Mica eroină vine și la masa mea și-mi anunță cântecul aceluia.
— Și ce faci biluța acum? întreb curioș.
— Ce să facă? Bine. Stă cuminte că e înghîțită.
— Și unde-i biluța acum?
— Am biluța a păpat-o ficatul fiindcă n-a fost cuminte...

2.
O vecină din bloc, pensionată de curînd, mă roagă să-i talmăcesc mai bine sensul cuvintelor scrise pe o bucată de carton și înconjurată de un chenar reprezentînd flori, păstrele și marcare metalice. Citesc și mă gîndesc la ce va să zică fantezia creatoare a nu știu cîrui lăș apucat de nabădăi artistice. Transcriu aproape cuvînt cu cuvînt textul cu pricina. "Diplomă de onoare... Din transdărilor vrăjii Dv. (tov. cutare) pe Santierul Truștilui s-au scuturat petelele una cite una apropiindu-se de Toamna efortului de-o viață. Cîntecul viorii muncii nu a mai însoțite. Pentru că strunele ei, ce le purtai în suflet toată viața și cîntă astăzi imnul multumirii și al recunoștinței. Simți sunvinții în aceste clipe solene și umplu sufletul de bucurie că ai contribuit cu multă competență în decursul anilor la creșterea prestigiului unității de care v-ati atasat trup și suflet dăruindu-vă timp, muncă și erism, lăgîndu-vă numele de frumoasele obiective ridicate de Truștele noastre pe diferite meleaguri.

Vă mulțumim din suflet pentru dăruirea cu care ați lucrat și în mijlocul nostru și vă dorim același elan cu care ne-ați obținut și în mijlocul nostru și în familie care v-a înțeles și înțelegîndu-vă condiția sănătoasă și necesară de a munci cu sîrînță și responsabilitate. Stim că nu a fost ușor. Ați înfruntat o bărtașie capricioasă timpului urcat pe schelele reconstrucției, ați înfruntat greutățile, ați depus mari eforturi pentru a vedea strălucirea idealului propus — produsul nostru — care ne-a luminat și înălțat sufletele pe treptele prestigiului la care ați contribuit cu prisosință. Pentru anii închinați muncii și santierelor cînd ați dat dovadă de cinste și corectitudine, de înaltă demnitate socială fiind un exemplu pentru membrii colectivului nostru de construcții vă mulțumim și vă urăm din suflet multă sănătate, viață fericită acum în amurg și vă invităm să veniți în mijlocul nostru ori de cite ori veți simți chemarea santierului".

Termin de lectură textul și tac ridicînd din sprincene și întrebînd ce nedumerire are. "Păi, zice femeia, vecina mea, mă invită să vin în mijlocul lor cînd am vreme. Dar santierul nostru e cînd la Constanța, cînd la Iași, cînd mă știu eu unde că se deplasează mereu. Asa că ticluște dumnea, vecine, o scrisoare mă cere decît diploma să le-o trimit să înțeleagă de ce nu pot să-i caut în timpul liber".

3.
Si acum câteva perle năstrucnice trimise de corespondentul nostru și selectate din lucrările elevilor. "Broasca: La începutul înpercherii, mărulul bre pe piciorul de mîncare, broasca balonase. La mascul există niste bășici cu care el poate să tipe ca să anunte broaștele. Ochiul sînt apropiat de pleoapă. Înmuțirea se face prin înpercherere. O broască se duce într-un loc care vine și broșciul și se înperchează. După aceea se nasc noi broaște. Ea cînd stă pe loc ține picioarele posterioare înalte. Are un cap dar nu are gît pentru că e foarte scurt. În luna mai masculul își cheamă partenera putînd cu ajutorul camerelor de rezonanță după care are loc o gâlăgie mare care este nuntă. Apoi vin masculii și depun lăptșori pe icre și astfel se face fecundată. Ei se înperchează ca un fel de nuntă. Bărbații se pun într-o parte și femeile se duc și își aleg, iar după ce li aleg se înperchează. Mormolocii sînt în apă nîmă le cade picioarele, așteaptă să le dea și picioarele din față și iese afară și așteaptă să-i cadă și coada. Capul are doi ochi buclăți. Broasca are doi ochi bulboși. Broasca vede care cîntă mai tare și mai frumoasă. Ea își aleg soțul și pleacă să se înpercheze. Nu sînt lucruri pentru toate broaștele. Cînd stă pe loc broasca își ține picioarele din spate strîns sub cap".

Mulțumim corespondentului nostru și așteptăm noi vesti.

Mircea Micu

CUMPANĂ AȘCHII

I. Virgula cere tot atîta spirit ca și punctul.
II. Nu încapă în douăzeci de ani de tinerețe
atunci cînd li critica critică puternică.
III. Vai de poetul care începe să piardă respectul cititorilor!
IV. Cîntător, prudent, vrea ca scriitorul să fie mai cîntător decît el.
V. Eu cred că-i tare dulce să poruncești fie și numai peste o turmă de fraze.
VI. Disprețul pentru poezie e sfîrșitul criticilor.
VII. Critica literară este blîndă cu poetul slab, energică cu cel puternic, neiertătoare cu cel pierdut în genialitate.
VIII. Criticul buturugă care mai înțîi înspăimîntă broaștele, apoi le lasă să-l disprețuască și să i se cațere deasupra.
IX. După o recenzie și simte minile curate ca Piliat. O mină spală pe alta și amîndouă — fata.
X. Poetul este ca un tribunal utopic: acuză pe toți și nu condamnă pe nimeni.
XI. Această imperioasă necesitate de a da vîna unei ține este un defect caracteristic sufletelor superioare.

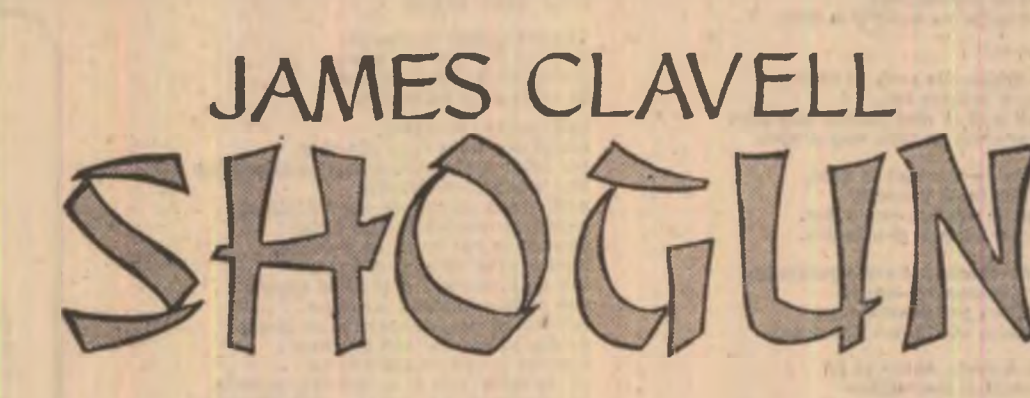
XII. Vai de acela pe care nu are cine să-l laude la timpul potrivit!
XIII. Este semn că-ți ai irosit și tu talentul cînd ajungi să întrebi prea des de talentele altora.
XIV. Fii drept înaintea de a fi poet. Fii uman înainte de a fi critic.
XV. Să avem grijă să nu confundăm adevărata opinie critică cu viclesururile și ezităriile care îi iau adesea locul.
XVI. Despre modestia incipientă a unor doctrine se pot scrie lucrări interminabile; în exezeză se află maturitatea și moartea lor.
XVII. Cînd ai de creat, tot ce nu-i poezie e fușă.
XVIII. În poezie nu ție îngăduit să greșești o singură dată.
XIX. Un destin poetic nu începe odată cu cea dintîi poezie, nici nu sfîrșește odată cu cea din urmă.
XX. Transmitem cititorilor, pe această cale, un "La mulți ani, cu sănătate!".

Primii douăzeci de ani de tinerețe

Urmare din pag. a 12-a

amintiri mai sus. Pe neașteptate. Grabnic, ne-am dus la restaurantul "Cina" să-l omenească, cum stă bine unor oameni care sînt ca și frații.
Apoi a urmat moartea la fel de neașteptată ca întîlnirile noastre spontane, ca și pelerinajele mele de fiecare dată cînd am fost în Bulgaria, la cîmblitul central din Sofia, unde mormintul lui Vladimir Basev e cunoscut de fiecare cetățean, cel puțin din generația noastră, care a dat cîteva țepuri neuitate. Ultimul pelerinaj, pe care l-am mai invocat în aceste pagini, datează din 1985, cînd, ca o fagăduință și o datorie de conștiință, am hotărît să propun Editurii "Univers" tipărirea unui mîncuș de poezii, pe care m-am angajat să le duc la bun sfîrșit cu fîca prietenului meu, Victor Tulbure, Raluca Tulbure. O seamă din aceste traduceri le-am și publicat în presă. E drept că la propunerea mea, de la Redacție n-am primit nici o semnalație, fîca că eu și îngrășat propunerea mea. Cînd mă gîndesc că, de fiecare dată, cum se poate citi în scrisorile sale, Vladimir Basev insistă să-l ajut în realizarea unei antologii a poeziei tinere românești (peșeme și el era obsedat de ideea "Poetii, cînd erau tineri").

Da! ită și una din scrisorile amintite, expediate, la 23 decembrie 1982, pentru a mă felicita de Anul Nou și a ura cele bune, soției, mamei mele și micului Nicușor, fiul meu, care

INCURSIUNE DE NOAPTE (II)

că știa și-n ce cameră mă aflu. Nu eu eram prada. Era Anjin-san.
— Barbarul?
— Da.
Toranaga bănuise că vor mai fi și alte pericole de pe urma barbarilor. Dar el nu se gândea din dimineața asta. Vădit Anjin-san era prea periculos pentru unii ca să fie lăsat la viață. Dar lui Toranaga nu-i trecuse niciodată prin gînd că avea să fie montat un atac în locuința sa personală sau alt de repede. Cine mă trădează? Înălțarea lui Kiri sa Mariko pentru scurgerea știrilor. Dar se gîndi că grădiniște și casele au avut întotdeauna locuri secrete pentru tras cu urechea. Mă aflu în inima cetății dusmanului și, acolo unde eu am o iscoadă, Ishido și ceilalți — vor avea douăzeci. Peșeme e-a fost doar o iscoadă.
— Dubleză gîrle la Anjin-san. Pentru mine el valoroză cit zece mii de oameni.
După ce doamna Yodoko plecase, din dimineața asta, el se interesase în grădina casei de ceal și băgase imediat de seamă starea de slăbiciune a lui Anjin-san, ochii-i sticloși și oboseala istorică. Asa că și stăpînise propria-i nevădare și nevoia aproape covîrșitoare de a cereța și mai adînc, și-l concediașe spunînd că și-a continuat mine. Anjin-san fusese dat în grila

lui Kiri, cu instrucțiuni de a-l aduce un doctor să-l întreprizeze, să i se dea mîncare de-a barbarilor, dacă o voia, să i se dea chiar camera de dormit pe care însuși Toranaga o folosea mai toate nopțile. "Dă-i orice crezi că e necesar. Kiri-san", îi spusese între patru ochi. "Am nevoie de el ca să fie în perfectă stare, foarte repede, și la mine, și la trup".
Apoi Anjin-san îl rugase să-l elibereze azi pe călugăr din închisoare pentru că omul era bătrîn și bolnav. Îi răspunsese că o să se gîndească la asta și să-l expedieze pe barbar cu mulțumiri, fără să-i spună că poruncise deja unui samurai să se ducă la închisoare imediat și să-l aducă pe acest călugăr, care era peșeme tot atîta de valoros, atît pentru el și pentru Ishido.
Toranaga știuse de mult timp despre preot că e spaniol și ostil portughezilor. Dar omul fusese sub acoli din ordinul lui taiko, așa că era detinutul lui taiko, iar el, Toranaga, nu avea nici un drept asupra nimanui din Osaka. Îi trimisese special pe Anjin-san în închisoarea aceea, numai ca să se prefacă față de Ishido că strădînu-se să-l elibereze, dar și în speranța că energicul pilot o să poată să-l traxă de limba pe călugăr.
Prima încercare grosolană asupra vieții lui

CONFABULE

Un vis ciudat
am avut amîndoi
cînd zburam de-asupra apelor
cu minile abia întinse
doi tineri pescăruși
ce ar fi vrut să vadă
unde se țese
Marele
caldurile ei înalte se prăbușeau dedesubt
cînd rătăcindu-ne
deodată am văzut o lumină
aprinzîndu-se

Ililian Neaștu

POETII LUMII CÎNTĂ ROMÂNIA

RAFAEL ALBERTI SPANIA

O doină spaniolă pentru România

Foaie tremurată-n dungă, descintarea ta prelungă, mult îmi place și-mi îmbră dorul meu de Românie. Frunză verde cîntătoare de pădure și de soare, de sticlă neagră de polană și de apă dunărească! Frunză verde în orașe pe funeale uriașe și-n nisipul mării scrise cu dantelă și cu vise de falacele cărunte... Și iar verde foi de munte, Românie, mult mă bucuri! Totul dă la tine-n muguri! Totul dă la tine-n floare! Și-aș mai zicere-o cântare de acele luminoase, nalte și frumoase case printre care-Ovid, la Tomi, uită azi de dorul Romii, că totul locul se îmbină cu mireasmă de grădină: trandafirul cu vâpăia au cuprins toată Mamaia și-mpinzese gherghini și dalli țărnișii magice! Mangali. Franzele de la vie unde soarele-nfirze dincolo și de chindie chiar de l-poama brumărie, că vrea frunța sa și-o culce-n Murrifarul cu suflet dulce. Aurii sau de rubinuri, cete foi — atitea vinuri: Ottonel de pe Tirnave și Cotnar din gili moldave. Frunză, trestioară zveltă, mindra mindrelor din delți și-a stuhului de băltă și-a porumbului — înaltă dar și-a verii, a țării, a căruțelor, a piinii, a belșugului din case... Foaie verde de brăsoare, de țigle, motor, vâpăie și coșor întors de oale, dar, mai mult, a miinii care flutură din zare-n zare, și în pisc și-n largul luncii creanga păcii, creanga muncii, și îmi cheamă și-mi îmbră dorul meu de Românie.

FRANCISZEK FENIKOVSKI POLONIA

Inscripție pe o scoarță oltenească

Meleg de aur! Soarele nu are în tine-amurg și-n brazde, cînd îl culci, în lanuri floarea soarelui răsare iar strugurii pe-araci se fac mai dulci.

Elena Greculesi: „Omagiu”

Meleg îmblietor! Ne-agerim în cale popasu-n umbră de stejar bătrîn și cal și om beau cerurile tale din jghebul răcoarelor flintim. Meleg de vis! Cu negri ochi ca mura vin fetele cîntind de la izvor. Ce taină oare le îngină gura cînd buza și-o apleacă spre uclor?

KUING HOANG VIETNAM

Porțile de fier

Aici, în văzul Europei, e soarta Dunării schimbată. Aici, pe cerul României și soarele, sporindu-și nimbul, mai darnic luminează gila și nu spune niciodată: feerica hidrocentrală întreaga noapce-î ține schimb.

IURI KOJEVNIKOV U.R.S.S.

Voroneț

Mai întii ni se-arată; peste-ninse păduri

cum, în zbor de săgeată trec țipind corbil suri. Nu c-ar vrea să ajungă la ce nu-i de pătruns (care-oricum te alungă cu-nțelesu-i ascuns) — dar nu pot nici să-ndure în mărute priviri albăstrimile dure ce răzbat din zidiri. Și-n ce tainice peșteri și ce flori din bătrini a fieri crinca mester cu țorbiile miini, pin-le-a scos la lumină, neștiut și avid, din văzduh și din tină să le pună pe zid? Și ni-l dat să se-arate după codrul umbros și colinele toate ce trag bolțile-n jos ca s-ajungă din ele picurind curcubeie, apei mester, vâpșele și puterea să-și leie. Și paleta să-i fie chiar ai păsării joc cînd din basme invle cu penajul de foc și atinge pereții cu arpe fierbinți aducînd judecării pravoslavne cîinți.

O, simțirile-s pline de ații neferise! În pisani divine munții vechi slovenesc. Voronețul ce-nseamnă, cînd și frunza din pom arde-n flăcări de toamnă ca o rană de om?

— Albăstrimilor: vatră, împezirea: contur, întreprerea în platră a zidirii de-azur!

UNGENDA N'SELE ZAIR

Citind din Eminescu

Iată, eu cetățean al frumosului meu Zair, cu tot sufletul dăruiți frumuseții, și citesc pe Eminescu și culeg din cimpii însoarite holda de aur a umanității.

Iată-mă, negru de tot, dar plin de speranțe în viață, cînt de pe cel mai înalt virf din Carpați această însoarită natură de dimineață.

Iată-mă proletar ducînd în mine duhul multimilor și singele întregii lumi muncitoare, înfînzînd mina către toate rasele și slăvind adevărul și soarele.

Iată, eu, poetul bantă, citind și recitînd pe Eminescu, marele meu cîntăreț care-mi înalță spiriul și-mi umple sufletul cu frumuseți.

Libertatea ei a semănat-o pe un ogor înghețat și a murit în frig.

Eminescu cel Mare, ca pretutîndei azi, în România, în Africa, noi să culegem pe cimpii însoarite libertatea și să credem în soare!

ZAHİ NURI U.R.S.S.

Muncitorească vatră

Esti toată-nveșmîntată în odoare din crește pină-n poale de cîmpie! Pe chipul tău, frumoasă Românie, e-atita aur și atita soare!

Și totu-n strălucirea ta se-mbină și pare împemezica chemătoare. Chiar zimbetul acestor dragi fecioare o rază e în marea ta lumină!

Da-n flacăra cupiorului, nestînsă, se naște-ait soare, mai puternic însă! Furnalele îl cîntă marea, iar tu, cu orice șarjă împlinită, mai urci pe înc-o treaptă aurită, muncitorească vatră — Românie!

NIDAL OMAR IORDANIA

Mărturisire

Am ars și eu la vatră acestii scump meleg. Pe nume Românie, evinut ații de drag. Frumoasă Românie, pe tine eu te cînt! Tu, tineretii mele l-ai dăruiț avînt.

Din flacăra-ți nestînsă se-aprinde visul meu. În ale tale rîuri mi-am stîns dogoarea eu. Nestrămîntată stîncă a mindrului Carpați, puteri nebănuite și vreiile mele-a doși și-a slujii cu cînte stînfardul păcii-n vezi Spre binele planetei și-al omenirii-ntregi.

Traduceri de Raluca Tulbure și Victor Tulbure

REVISTA STRĂINĂ

LA VEMEIA LUI, MARELE SCRITOR CARE A FOST ÎN ESTE MAXIM GORKI, spunea: „Dacă Siberia la dat tîmpei pe Mendeleev și pictorul pe Surliov, de ce nu am putea presupune că vitorul țării româncilor se va naște în Siberia?”

De cînd, Viktor Astafiev a reluat aceste gînduri pe care le-a completat într-o convorbire cu Gaiinianskai sau în paginile „Ogoniok”-ului: „în asambliul literaturii sovietice din ultimele decenii loc aparte îl ocupa: operele scriitorilor rușii din Siberia: Serghei Zaigrai, Gheorghei Marko, Valentin Rasputin, Feodosii Sogiev, Andrei Skalov, Ghenadii Maslîn, Alexandr Pletnev, Vladimir Kolokolov și mi lîși alții. Fiecare a spus ceva nou, dar lucrul cel mai important este că s-au devenit purtători de cuvînt al „contientului vitorului”, cum se mai spune Siberiei.

La Focul și critică literară din anul 1921, primul roman sovietic „Dva mira” (Două lumi) de Vladimir Zazubrin; aici, în anul 1923, a luat zîmb prima Asor laște a scriitorilor din Siberia de răsărit iar în anul 1929 a luat tîmpei aici o filială a Uniunii Scriitorilor Sovietici, din rîndul cărora s-au ridicat poetul Konstantin Sedih și Prozatoarea Gheorghei Markov, primul roman local al Premiului de Stat. I-au urmat prozatorul Valentin Rasi putin, dramaturgul Alexandr Vamplov, se pînă data deci vorbi despre o „literatură siberiană”.

ROBERT F. STRATTON este pseudonimul cunoscutului scriitor polonez Wieslaw Gornicki al cărui roman „Vremea lilieciilor”, publicat mai întii în colecția din revista „Przekroj” și apoi în volum, a bucurat de un mare succes în rîndurile cititorilor și criticii literare din R. P. Polonă.

Intimplările din „Vremea lilieciilor”, volum de factură sat., sînt deosebit de dramatice, acțiunea fiind în cazul de față doar un pretext pentru ca scriitorul să aibă ocazia de a atrage atenția asupra pericolelor pe care le reprezintă pentru omenire, pentru civilizația umană, creșterea continuă a militarizării planetei noastre, folosirea inteligenței umane în scopul producării de arme mai sofisticate. În felul acesta romanul lui Stratton se constituie într-un semnal de avertizare.

Romanul se înscrie în limitele așa-zisei literaturii catastrofale a cărei menire este de a-l face pe omenul nu numai să mediteze, dar și să ia poziție activă față de tehnizarea vieții, împotriva războiului, care poate fi declanșat și prin eroare — așa cum se întîmplă în roman. În același timp, romanul este o vibrată chemare la cultivarea valorilor umane, a responsabilității tuturor la un loc și a fiecărui individ în parte, față de des-tinul și vitorul omenirii.

BIBLIOTECA PENTRU NEVAZATOARI DIN HAGĂ dispune de peste 17000 titluri de lucrări de popularizare a științei și de specialitate scrise în alfabetul Braille. Această instituție a luat zîmb în urmă cu mai mult de o sută de ani iar în prezent este considerată una din cele mai bogate și mai bogate din lume în rîndul instituțiilor de această categorie.

În afara fondului de carte, Biblioteca dispune de o fonotecă formată din peste 25.000 de lucrări de popularizare a acestor discursuri au lucrat 249 dintre lucrătorii bibliotecii și peste 700 lectori externi. Zilnic pe poarta Bibliotecii ies peste 3.000 discursuri și cărți.

EDITURA BERLNEZĂ HENSCHELVERLAG va edita în curînd anulul vitor o amplă monografie dedicată pictorului grîndevald. Despre acest mare pictor german, contemporan cu Dürer, se cunosc azi relativ puține lucruri, dar aceasta nu din cauza lipsei de interes a criticii de specialitate față de viața și creația sa, ci pentru că cea mai mare parte dintre lucrările lui s-au pierdut.

Opera acestui pictor de geniu, pe numele său adevărat Mathis Neithard-Gothard, care a trăit între anii 1470 (sau 1480) și 1528, a fost cea care a determinat o adevărată explozie a artei gotice germane.

REGIZORUL GEORG MATHIS ESTE O PERSONALITATE MĂRCANTĂ a vieții teatrale din Suedia. A fost multu ani unul dintre promotorii activității AITA/LATA, organizația neguvernamentală pentru teatrul de amatori, calitate în care a vizitat un mare număr de țări pentru a se documenta asupra activității mijlocii teatrale de amatori. În prezent este directorul celui mai mare teatru din Suedia, aflat în zona industrială a orașului Norrköping. Teatrul are două sute de angajați, prezintă spectacole pe șapte scene și realizează anual 22 premiere.

Începutul acestui stagiului el a montat „Richard al III-lea” de Shakespeare într-o hală înmăscă a unei foste întreprinderi. Montare care l-a scos în primul rînd pe spectatori, lîță cum explică el această alegere:

„Și la noi, în Suedia, spectacolele se prezintă în săli frumoase, oameni sîd în fotolii frumoase scopierite cu plus și privești spre niște scene frumoase, cu decoruri interesante. „Richard al III-lea” este însă o piesă a distrugerii, de aceea am încercat să găsesc un mediu care să corespundă ideii fundamentale a piesei. Scopul nostru a fost să pregătim pentru spectatori un spațiu care să pună în lumină expresia actorilor și care să contribuie la modificarea imaginii clasice pe care ei o are despre teatru. Spectacolul nostru realizează o comunicare directă între actori și spectatori (acceptu din urmă, pentru a ajunge la locul spectacolului, trebuie să treci printr-o sală de spectacol și să fii cu actorul pentru a-l scoate din tiparele cu care s-a obișnuit pe scenă.”

Primii douăzeci de ani de tinerețe fără bătrînețe

La 19 noiembrie 1967 murea într-un grotesc accident de automobil, aut de monstruos alambicat, incit nici nu-ți vine să crezi că a fost posibil, poetul bulgar contemporan Vladimir Bașev. Îmi era atât de drag, atât de apropiat, de îngemănat prin multiple și tulburătoare coincidențe. Era născut în același an, 1935, anul nășterii nu numai al meu, ci în egală măsură, la noi al lui Nicolae Labiș, Ion Gheorghe, Corneliu Sturzu, D.R. Popescu, Debutase în același an, 1957, cu „Antene tremătătoare” și, de o prolificitate neobișnuită pînă în anul morții, editase după ceoala, anul și cartea, numeroase volume: poezii originale, înainte de toate, traducerii, între altele, printre primii din Evgheni Evtuşenko, cu care era bun prieten și cu care m-a împrietinit și pe mine la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Helsinki, din 1962, unde eram amîndoi reprezentanți ai tineretului din cele două țări. Anul 1962 era dealtfel anul primei mele călătorii în străinătate, în patria sa, unde mă primise, ca pe un prieten vechi, și ca pe-o rudă, făcîndu-mi cunosțință cu mama sa, Katia Bașeva, care-mi amintea de mama, prin bunătatea sa și primirea afectuoasă.

VLADIMIR BAȘEV

Virsta Cu stăruința unei gravitații, Apare veacul tău la orizont, Cu țara la te protejezi în spații Avînd și-al virstei însușit afront. Și noi am fost mai tineri, dar de-acum, Cu timpul deveniram mai bogazi Și-o altă seminție-și tale drum, Din care, multora, le simiim țai. Și-n lumea ei, nu prea romantică, Cu diplome mai multe s-a blîndat, Exactă, ca în matematică, Puterea-n miini ea sigur și-a luat. Tu — cine ești? Lipsit de drepturile ce îți se cuvînt, De-o neagră gelozie ros, Tu nu mai poți să mai trăiești din plin, Ești pus, precum se zice, mai prejfos. Ado dar, la ce-a trecut în zbor, Al lucrurilor toate paradis, Un nou hotar desface-se cu dor, Iar tinerețea bariera și-a închis. Scornell de-acum slăt orice jurămînt Ce și orice însoacere-napoi Și după-atitea jertfe afînte Nu mai putem să fim tot tineri noi. Întii deci, trebuie, sever să fii Cu tine însuși și necruțîtor Un timp eroic nu mai poate fi, Nici nu-l sorocul ademenitor. Și numai c-o formulă, c-un binom, Cu o descoperire, nou Columb, Cu cancerul pe care-nvinge-l-om, Poți să te-noriei turnat în bronz, în ghips, în plumb. Poți re-nvia acele universuri Ce-s bintuite azi de certuri toate, Acele vechi și cunoscute versuri, Ce-s ale tineretilor păcate. Cîntecul ce mă iubea O, unduloase și ușoare Neclare și de neperimis Cu degete tremurătoare atitea cîntece am scris. Decepții mari se răzburară, Iar vicleul este răspîțit, În zi de glori și ocară de mine ele au fugit.

Și deodată-n sunete măiestre, Tu să te naști, ai început, Eu știu ce imi vei da de veste, De-aceea eu te și salut. Tu ești cea mai dulciosa strună, și primul dulce chin al meu, Tu mă săruși parcă sub lună și bucuria-mi cadă greu. Uluc, fără-a rostii cuvînt, În țara la ingenuitate, Ești dragul, unicul meu cînt, În vezi de vezi — supremul erez. 20 de ani Timpul prinde să zboare, Fără să știe de cale și vad, Există ceva simplu și mare În mersul lui neînecat. Șelle pune răsunător, înhîndu-ne-n fugă din zbor. Iar ochii noștri-nlăcrimați ca la prăpăd Mai caută încă-ndărăt, unde după garul de uluci dărîmat copilaria noastră era un băiat desculț ca vai de el, ca o deraș, și zîna pînă noaptea hoinărea mil de pîrleazuri și prașuri trecea sub stele-adormind iar și iar, lubreca, și ura, deopotrîv de grea, de dor plîngea și bea de amar; Băiatul la mil de uși a bătuț și la ale uși le-a-necrat sonerla, la douăzeci de ani în tranșee-abătuț, s-a dus să-și facă datoria. Timp, timp! Oricite trebi am avea, Mi-amîntesce vechiul calendar, Că e de datoria mea, Să nu uit ceasu-aniversar... Băiatu-și cheamă camarazii Pe parapet, în depărtări, Și-n semn că zîna lui chiar azi-l, Scot fum vreo două-ște figări. Alarmă dau două rachete, Deasupra capului, în spate, Se trage din figări cu sete, Ca să se stingă-apol uitate. În gîrul des, întîmîc în lan, pe-ostășii astfel sărbătorit, Așa-l surprinse noul an Ce virsta l-a imbogățit. Acolo-n spate-n întunerie blind, sub stele-n inal clipind, Atacuri douăzeci, pe rînd, Tranșee-s, ce s-au dus cu jînd. În românește de Nicolae Stoian

Lucafaarul Revista editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunțelatu Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

ACASA Gherghine roșii

ACASA Gherghine roșii

ACASA Gherghine roșii